

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Pyzdry

Marzec, 2017 r.

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Zamawiający:

Gmina Pyzdry
Urząd Miejski w Pyzdrach
ul. Taczanowskiego 1
62-310 Pyzdry

Wykonawca:

Green Key
Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Pyzdry

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Daniel Wiśniewski
mgr Kamil Nabagło
mgr inż. Łukasz Gińko
mgr Andrzej Karkowski
mgr Joanna Walkowiak
mgr Wojciech Pająk

Marzec, 2017 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY PYZDRY	4
1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI	5
1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK	8
II. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	27
2.1. POŁOŻENIE	27
2.2. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA	29
2.3. GOSPODARKA I SPOŁECZEŃSTWO	36
III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA.....	41
SFERA SPOŁECZNA.....	42
3.1. ZAAWANSOWANIE PROCESU STARZENIA SIĘ LUDNOŚCI	42
3.1.1. Wskaźnik - udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej	44
3.2. PROBLEMY RYNKU PRACY	46
3.2.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze	47
3.2.2. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych na danym obszarze	49
3.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH.....	51
3.3.1. Wskaźnik - liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	51
3.3.2. Wskaźnik - udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej.....	53
3.3.3. Wskaźnik - udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej.....	55
3.4. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA.....	57
3.4.1. Wskaźnik – liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej.....	57
3.4.2. Wskaźnik – liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej.....	59
SFERA GOSPODARCZA	61
3.5. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	61
3.5.1. Wskaźnik – Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016.....	62
SFERA ŚRODOWISKOWA.....	64
3.6. ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW – NISKA EMISJA	64
3.6.1. Wskaźnik – udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej	64
SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA.....	67
3.7. DEPOPULACJA LUDNOŚCI.....	67
3.7.1. Wskaźnik – różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej	68
SFERA TECHNICZNA	71
3.8. DEGRADACJA STANU TECHNICZNEGO	71
3.8.1. Wskaźnik – liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej.....	71
3.8.2. Wskaźnik – udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej	75
IV. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ.....	77
V. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	82
VI. POGŁĘBIONA DIAGNOZA PODOBSZARÓW REWITALIZACJI.....	90
SPIS TABEL.....	105
SPIS RYCIN.....	106
SPIS FOTOGRAFII.....	108

I. WSTĘP

1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY PYZDRY

Rewitalizację należy rozumieć jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

W myśl art. 52 ustawy o rewitalizacji, do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, specjalnej strefy rewitalizacji, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne.

Prowadzenie rewitalizacji bez korzystania z rozwiązań ustawowych (bez uchwalania Gminnego Programu Rewitalizacji) nie jest przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W przypadku, w którym gmina chce się ubiegać o otrzymanie środków unijnych na projekty rewitalizacyjne musi opracować program rewitalizacji zgodny z wymaganiami wynikającymi z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (co do zasady – w aspekcie merytorycznym są to wymogi tożsame do ustawowych, jednak uproszczone są kwestie proceduralne) oraz z wymaganiami i wytycznymi, które zostały przyjęte przez Instytucję Zarządzającą RPO. Na obszarze województwa wielkopolskiego są to „Zasady Programowania i Wsparcia Rewitalizacji w Ramach WRPO 2014+”.

Stan kryzysowy spowodowany jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów

budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Obszar zdegradowany, to obszar na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Kontekst legislacyjny niniejszego dokumentu stanowią Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(2)/08/2016). Celem Wytycznych jest ujednolicenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji.

Przed przygotowaniem właściwego programu rewitalizacji niezbędne jest jednak wskazanie obszarów będących w stanie kryzysowym, dla których sporządzony zostanie plan działań w zakresie rewitalizacji. Niniejszy dokument ma na celu wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska o charakterze społecznym, a także gospodarczym lub środowiskowym lub przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym.

Konieczność opracowania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Pyzdry wynika z braku określenia zasięgu przestrzennego obszaru zdegradowanego w innych dokumentach strategicznych gminy przyjętych uchwałami Rady Miejskiej w Pyzdrach.

Niniejsza diagnoza jest jedną ze składowych programu rewitalizacji. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wykonana dla całego obszaru gminy w oparciu o udostępnione dane stanowi efekt rzeczywistych, przeanalizowanych i określonych zjawisk.

1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI

W celu delimitacji, czyli wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy zastosowano metodę analizy wskaźnikowej. Dzięki niej możliwe jest przedstawienie przestrzennego zróżnicowania negatywnych zjawisk: społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych i technicznych na terenie gminy Pyzdry.

Podstawą stwierdzenia na danym obszarze stanu kryzysowego jest występowanie problemów o charakterze społecznym. W przypadku, gdy negatywne procesy społeczne

współwystępują z problemami o charakterze gospodarczym, przestrzenno – funkcjonalnym lub środowiskowym możliwe jest podjęcie działań naprawczych o charakterze rewitalizacyjnym.

Skalę negatywnych zjawisk powinny odzwierciedlać wskaźniki, za pomocą których można poddać analizie dany obszar i problemy tam występujące.

W „Zasadach Programowania i Wsparcia Rewitalizacji w Ramach WRPO 2014+” wymieniono negatywne zjawiska opisujące wyróżnione sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju obszaru lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do wartości odpowiednich mierników dla poziomu całej gminy. Do negatywnych zjawisk zaliczono:

1. w sferze społecznej:
 - wysoki poziom bezrobocia,
 - wysoki poziom ubóstwa,
 - dużą przestępczość,
 - niski poziom edukacji lub kapitału społecznego,
 - niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym,
 - wysoki stopień obciążenia demograficznego.
2. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
 - niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
 - brak dostępu do podstawowych usług lub ich niską jakość,
 - niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
 - niski poziom obsługi komunikacyjnej,
 - deficyt lub niską jakość terenów publicznych (w tym terenów rekreacji i wypoczynku, obiektów zabytkowych, udział terenów zieleni).
3. w sferze gospodarczej:
 - niski stopień przedsiębiorczości,
 - słaba kondycję lokalnych przedsiębiorstw.
4. w sferze środowiskowej:
 - przekroczenia standardów jakości środowiska,
 - obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska.

W niniejszym dokumencie określono listę poniższych wskaźników, które możliwie dobrze oddają zróżnicowanie poszczególnych jednostek analitycznych gminy Pyzdry w 2016 r.:

1. w sferze społecznej:
 - *udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej,*
 - *udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej,*
 - *udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej,*
 - *liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej,*
 - *udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej,*

- udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogólnej liczbie ludności w danej jednostce analitycznej,
 - liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej,
 - liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej,
2. w sferze gospodarczej:
- liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016,
3. w sferze środowiskowej:
- udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej,
4. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
- różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej,
5. w sferze technicznej:
- udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej,
 - liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej.

Dane niezbędne do opracowania powyższych wskaźników pozyskano z końcem lutego oraz początkiem marca 2017 r. od następujących jednostek:

1. Powiatowy Urząd Pracy we Wrześni.
2. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyzdrach.
3. Komisariat Policji w Pyzdrach.
4. Urząd Miejski w Pyzdrach.

Po otrzymaniu bezwzględnych danych liczbowych w odniesieniu do poszczególnych jednostek analitycznych odpowiednio je zagregowano w taki sposób, aby uzyskać dane względne. Dlatego też jako mianowniki przyjęto m.in.: liczbę ludności, liczbę ludności w wieku produkcyjnym, liczbę bezrobotnych ogółem, liczbę zamieszkałych nieruchomości ogółem oraz powierzchnię danej jednostki analitycznej. Dla wyszczególnionych jednostek obliczono średnią arytmetyczną danego zjawiska, jak i dla całego miasta Pyzdry. Następnie kolorem pomarańczowym zaznaczono obliczone wartości wskaźnika, które są mniej korzystne od średniej wartości dla Gminy. Wyliczone wartości są destymulantami (wyższe wartości traktowane są jako zjawisko negatywne w porównaniu do średniej gminy) w przypadku: następujących wskaźników:

- udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej,
- udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej,
- udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej,

- liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej,
- udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczby ludności w danej jednostce analitycznej,
- udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogólnej liczby ludności w danej jednostce analitycznej,
- liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej,
- liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej,
- liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016,
- udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej,
- udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej,
- liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej.

Ponadto wskaźnik różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej należy traktować jako stymulantę (niższe wartości traktowane są jako zjawisko negatywne w porównaniu do średniej gminy). W końcowym etapie zsumowano liczbę negatywnych wskaźników oraz zinterpretowano w pogłębionej części diagnozy obszary charakteryzujące się kumulacją negatywnych zjawisk. Tłem zielonym zaznaczono miasto Pyzdry, które podzielono na jednostki analityczne.

1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK

Pozyskane dane (zwłaszcza ilościowe) od różnych dysponentów (jednostek Gminy i zewnętrznych jednostek) służące wyznaczeniu - najpierw jednostek analitycznych, a następnie obszaru, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska powinny spełniać warunki referencyjności i komplementarności, tzn. odnosić się do przestrzeni w sposób jednoznaczny do zaprezentowania. Wyznaczane jednostki, które poddawane są ilościowej i jakościowej ocenie powinny również odpowiadać istniejącym powiązaniom funkcjonalnym występującym w danych jednostkach. Należy również zadbać, aby prezentowane analizy uniemożliwiały identyfikację jakichkolwiek danych osobowych. Dlatego też porównywalność wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach poziomu niższego niż poziom gminy. Jednostki analityczne powinny być możliwie podobne, a ponadto powinny:

- stanowić pewne całości pod względem funkcjonalnym,
- charakteryzować się pewną spójnością społeczną i przestrzenną.

Gmina Pyzdry jest gminą miejsko-wiejską, której część wiejska zajmuje 91,2% powierzchni (125,66 km²) i zamieszkała jest przez 55,6% ogółu mieszkańców (3 968 osób). Gęstość zaludnienia obszaru wiejskiego kształtuje się na poziomie 32 os/km². Część miejska gminy natomiast zajmuje obszar 12,16 km² i zamieszkuje ją 3 169 osób (44,4% ogółu mieszkańców). Gęstość zaludnienia obszaru miejskiego to około 261 os/km².

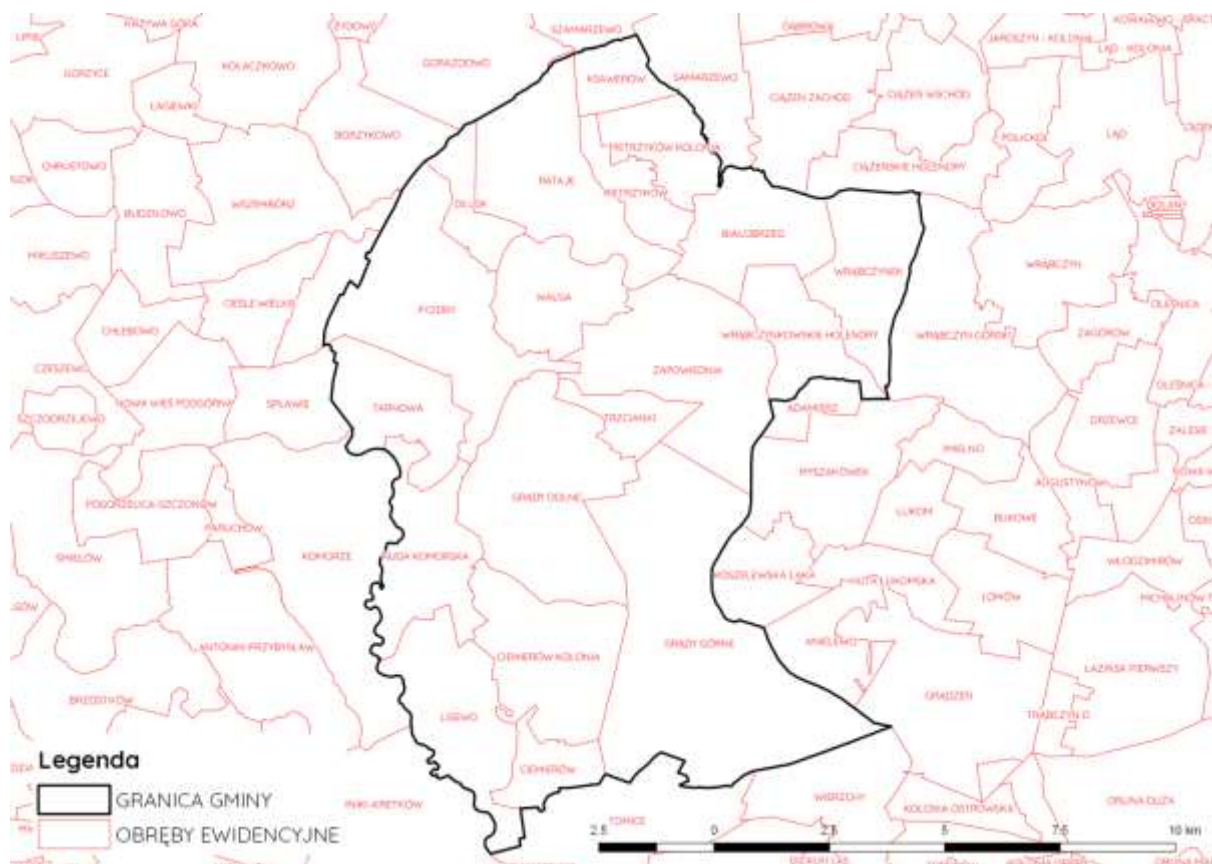
Autorzy niniejszego opracowania dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane różnicowanie w przestrzeni społeczno-gospodarczej i infrastrukturalnej gminy Pyzdry. Gmina Pyzdry cechuje się bowiem różnicowaniem jakościowym i ilościowym występujących problemów w poszczególnych jej obszarach. Jednocześnie wytyczne regionalne w zakresie rewitalizacji, wyraźnie wskazują, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20% powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30% mieszkańców.

Najbardziej naturalnym podziałem przestrzeni w gminie Pyzdry jest jej podział na część wiejską i miejską. Nie jest to jednak wystarczający podział by dokonać poprawnej, szczegółowej oceny zdegradowanych przestrzeni w gminie. Istnieje potrzeba uzyskania większej szczegółowości podziału.

Szczegółową, obowiązującą jednostką powierzchniową podziału gminy, wyodrębnioną dla celów ewidencji gruntów i budynków (katastru nieruchomości w Polsce) jest podział przestrzeni na obręby ewidencyjne. Jednostki te posiadają określone granice, których przebieg zawarty jest m.in. w zbiorze danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (dostępny na stronie internetowej Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej pod adresem <http://www.codgik.gov.pl/index.php/darmowe-dane.html>). W gminie Pyzdry występuje 19 obrębów ewidencyjnych:

1. Pyzdry (obszar miasta Pyzdry)
2. Białobrzeg
3. Ciemierów
4. Ciemierów Kolonia
5. Dłusk
6. Grądy Dolne
7. Grądy Górne
8. Ksawerów
9. Lisewo
10. Pietrzyków
11. Pietrzyków Kolonia
12. Rataje
13. Ruda Komorska
14. Trzcianki
15. Tarnowa
16. Walga
17. Wrąbczynek
18. Wrąbczynkowskie Holendry
19. Zapowiednia.

Ich przebieg przedstawiony jest na poniższej rycinie 1.

Ryc. 1. Przebieg obrębów ewidencyjnych na tle gminy Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

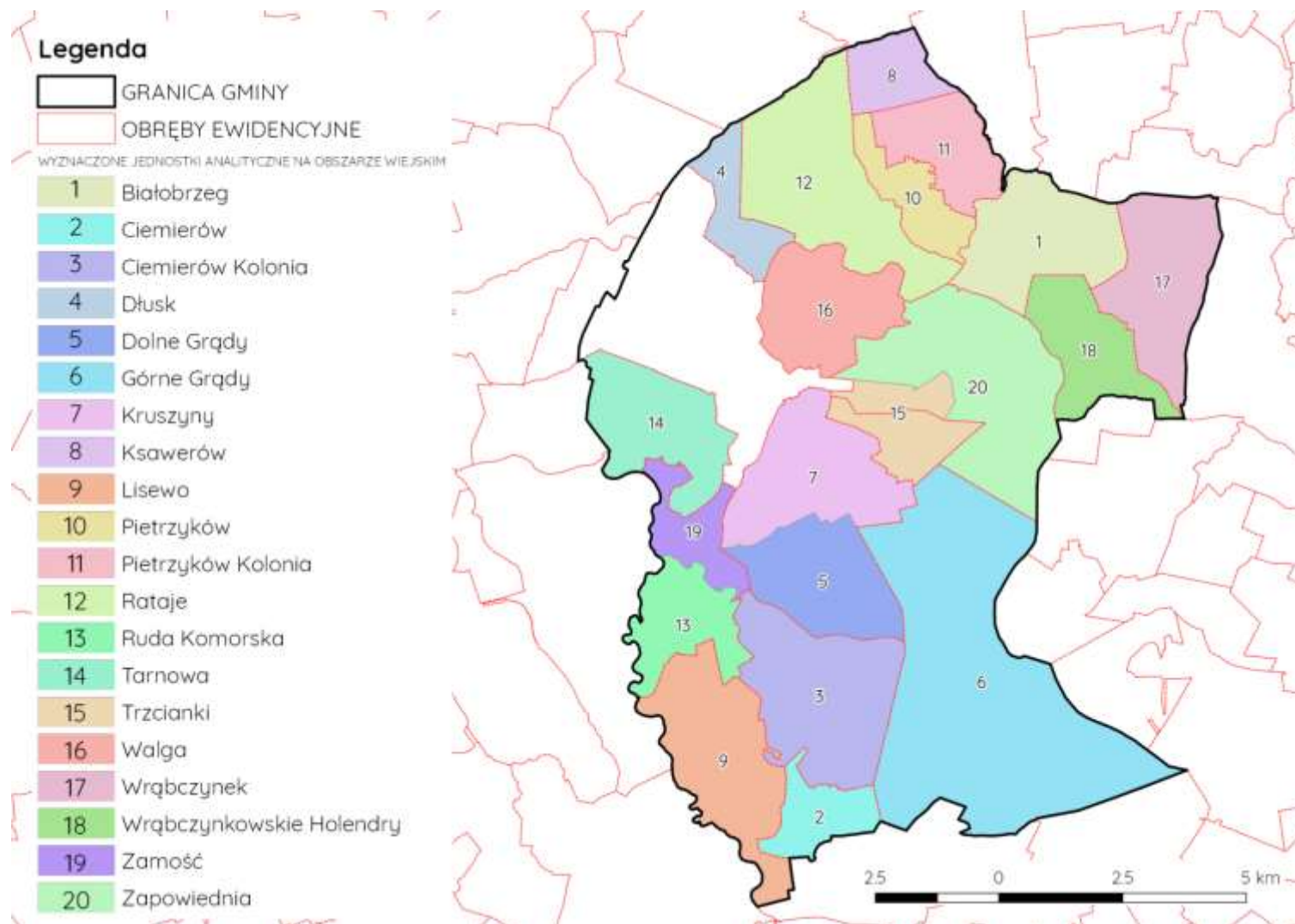
W gminie Pyzdry funkcjonuje również 21 jednostek pomocniczych gminy – sołectw:

1. Białobrzeg
2. Ciemierów
3. Ciemierów Kolonia
4. Dłusk
5. Dolne Grądy
6. Górne Grądy
7. Kruszyny
8. Ksawerów
9. Lisewo
10. Pietrzyków
11. Pietrzyków – Kolonia
12. Rataje
13. Ruda Komorska
14. Tarnowa
15. Trzcianki
16. Walga
17. Wrąbczynek
18. Wrąbczynkowskie Holendry
19. Zamość
20. Zapowiednia
21. Miasto – Osiedle Pyzdry (obszar miasta Pyzdry).

Zgodnie z „Zasadami Programowania I Wsparcia Rewitalizacji W Ramach WRPO 2014+” dla województwa wielkopolskiego z uwagi na lokalny charakter i zróżnicowanie potrzeb rewitalizacyjnych istotne jest, aby zbierane dane statystyczne dotyczyły jak najmniejszych jednostek przestrzennych, dla których możliwe jest pozyskanie informacji (np. osiedla, sołectwa, obręby ewidencyjne). Jednocześnie, w procesie wyznaczania poszczególnych jednostek analitycznych w gminie należy pamiętać o zasadzie, by stworzyć podział jak najbardziej naturalny, zrozumiały i akceptowalny dla mieszkańców. Sołectwa są takimi przestrzeniami, dlatego zgodnie z wyżej przedstawionymi zaleceniami zdecydowano, że obszar wiejski gminy Pyzdry zostanie podzielony na **20 jednostek analitycznych** odpowiadających sołectwom, a za określenie ich zasięgu przestrzennego posłużą dane zbioru danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych. Z uwagi na fakt występowania na obszarze wiejskim 20 sołectw i 18 obrębów ewidencyjnych zaistniała potrzeba doprecyzowania zasięgów przestrzennych dwóch sołectw:

- Kruszyny (część obrębu ewidencyjnego Grądy Dolne),
- Zamość (część obrębu ewidencyjnego Ruda Komorska).

Dodatkowo, miejscowość Królewiny, która stanowi część sołectwa Trzcianki, znajduje się na obszarze obrębu ewidencyjnego „Zapowiednia”. Zaistniała wobec tego również w tym przypadku korekta granicy. Ryc. 2 przedstawia lokalizację wyznaczonych jednostek analitycznych części wiejskiej gminy na tle obrębów ewidencyjnych.

Ryc. 2. Podział części wiejskiej Gminy Pyzdry na jednostki analityczne

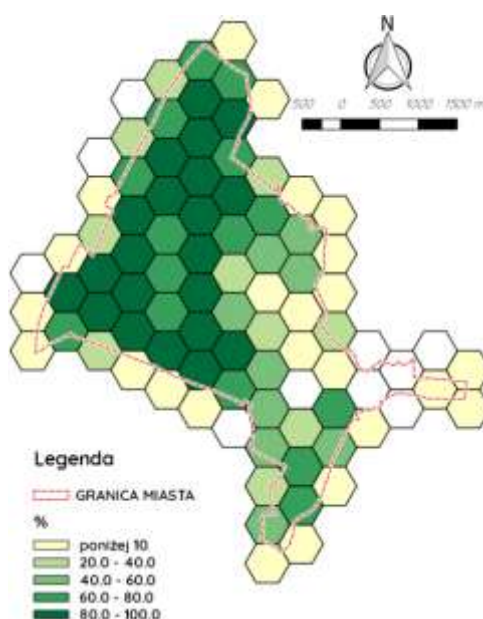
Źródło: opracowanie własne

W przypadku miasta Pyzdry również zaistniała potrzeba podziału przestrzeni miasta na mniejsze części. Przede wszystkim ze względu na dużą koncentrację ludności oraz zróżnicowanie przestrzeni w mieście. Miasto zamieszkuje ponad 40% ogółu mieszkańców, zatem cały obszar miasta nie może być obszarem rewitalizacji, ze względu na zbyt dużą liczbę mieszkańców zamieszkujących Pyzdry. Konieczny jest zatem podział miasta na jednostki analityczne.

Aby dokonać spójnego podziału przestrzeni w mieście skorzystano z wielu źródeł informacji, by zbudować możliwie intuicyjny i „naturalny” lub nawet „oczywisty” dla mieszkańca (najważniejszego interesariusza rewitalizacji) podział, m.in.:

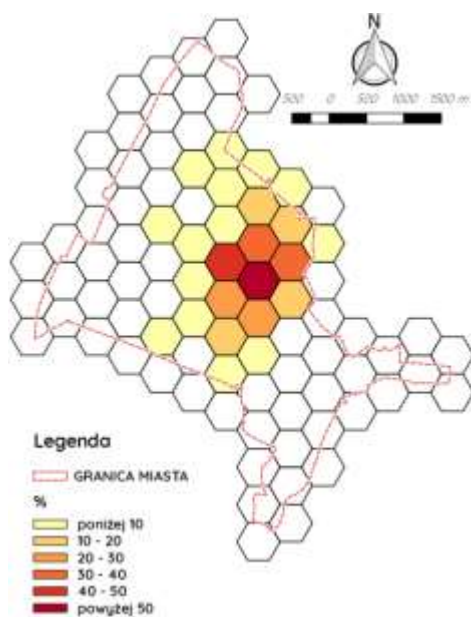
1. Miejsowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. Cyfrowej mapy ewidencyjnej obszaru miasta (a w szczególności zawartych w niej danych dotyczących form użytkowania terenu, wieku zabudowy czy przebiegu podziałów ewidencyjnych).
3. Istniejących w świadomości mieszkańców miasta przestrzeni takich jak np. Osiedle czy Stare Miasto.
4. Innych form informacji o przestrzeni miasta (np. granicy strefy ochrony konserwatorskiej, mapy topograficznej, czy ortofotomapy).
5. Zbioru danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju – PRG – punkty adresowe (stan na 31.12.2016 r.).

Aby wyznaczyć dokładny zasięg przestrzenny jednostek analitycznych w mieście, posłużono się oprogramowaniem geoinformacyjnym (GIS) i za pomocą jego narzędzi poddano wieloaspektowej analizie obszar całego miasta. Podzielono m.in. obszar miasta na 89 pól podstawowych (w tym przypadku heksagonów – sześciokątów foremnych o powierzchni 21,6 ha) umożliwiającą ocenę koncentracji występowania wielu zjawisk w mieście np. poszczególnych form użytkowania terenu. Kolejne mapy przedstawiają wyniki przeprowadzonej analizy przestrzeni tj. koncentrację występowania poszczególnych form użytkowania terenu na obszarze miasta.

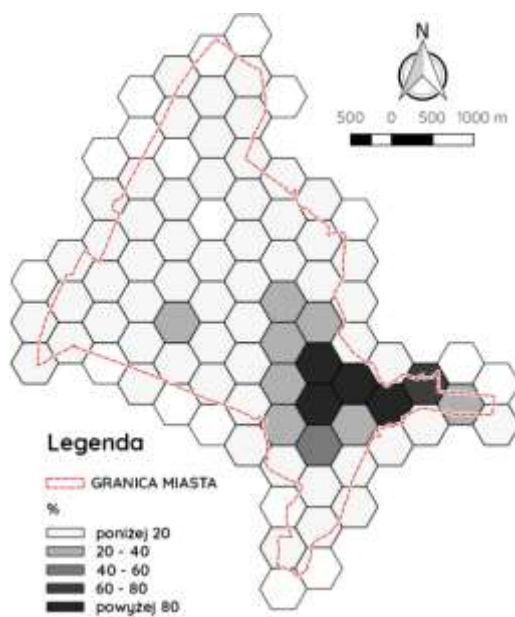
Ryc. 3. Koncentracja (% udział) występowania terenów rolniczych na obszarze miasta Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

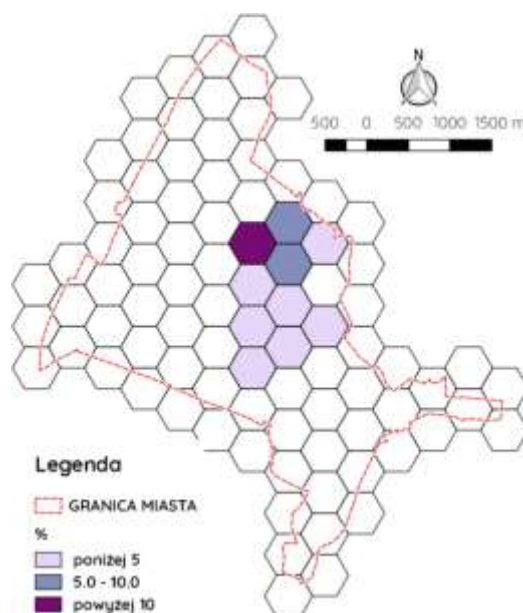
Ryc. 4. Koncentracja (% udział) występowania terenów zabudowy na obszarze miasta Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 5. Koncentracja (% udział) występowania terenów komunikacyjnych i nieużytków na obszarze miasta Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

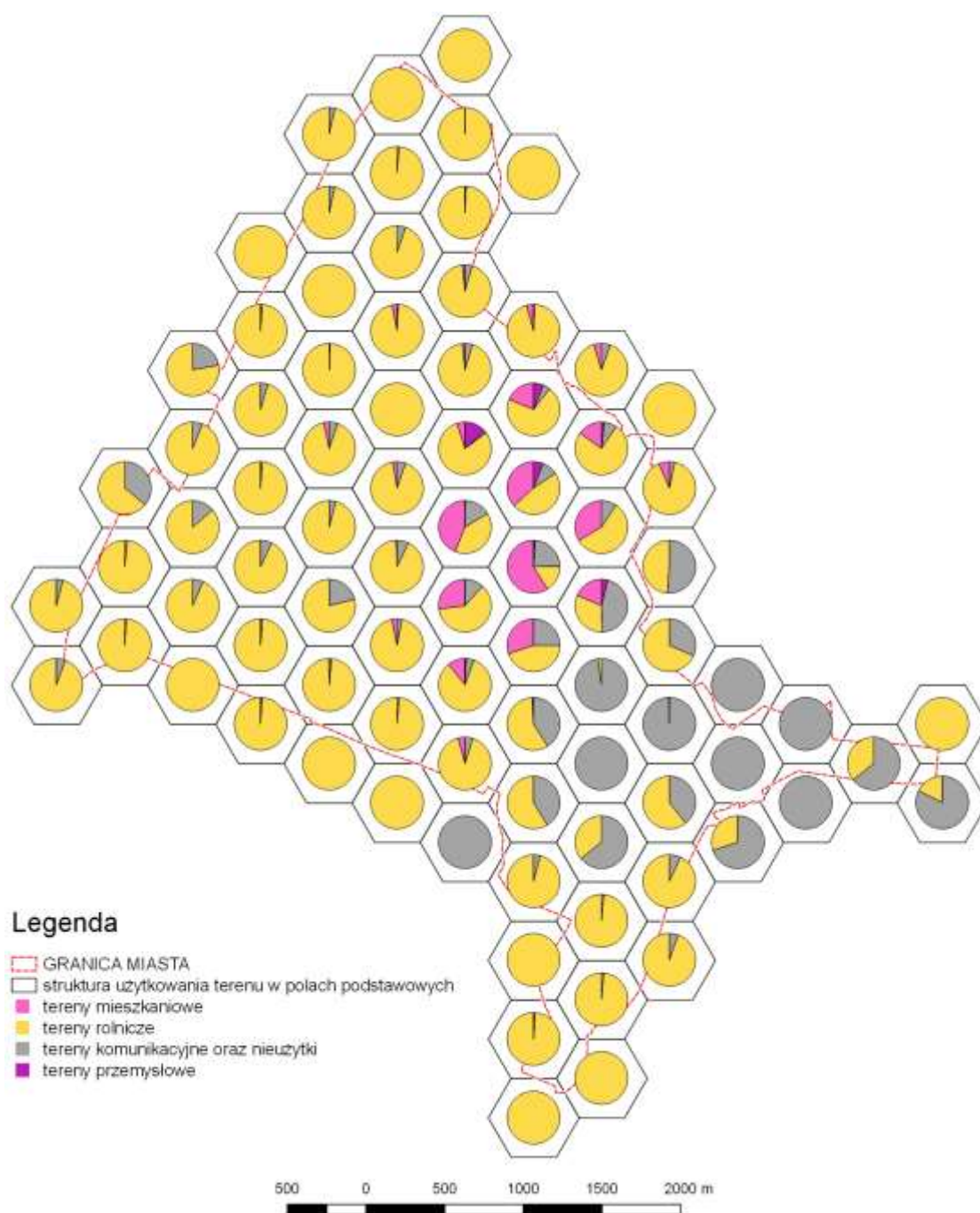
Ryc. 6. Koncentracja (% udział) występowania terenów przemysłowych na obszarze miasta Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

Niniejsza analiza pozwoliła określić jakie formy użytkowania terenu pełnią wiodącą rolę w poszczególnych przestrzeniach miasta. Zachodnia część Pyzdr charakteryzuje się dominującą przewagą terenów rolniczych. W centralnej części miasta występuje szczególnie silna intensyfikacja zabudowy. Nieużytki i tereny komunikacyjne dominują zaś w lewobrzeżnej części miasta (za Wartą). Tereny przemysłowe nie pełnią dominującej roli w mieście, ale pewna koncentracja takich obszarów występuje na północ od centrum miasta. Syntetyczne zestawienie zbadanych form użytkowania terenu w każdym polu podstawowym w postaci wykresu kołowego przedstawia ryc. 7.

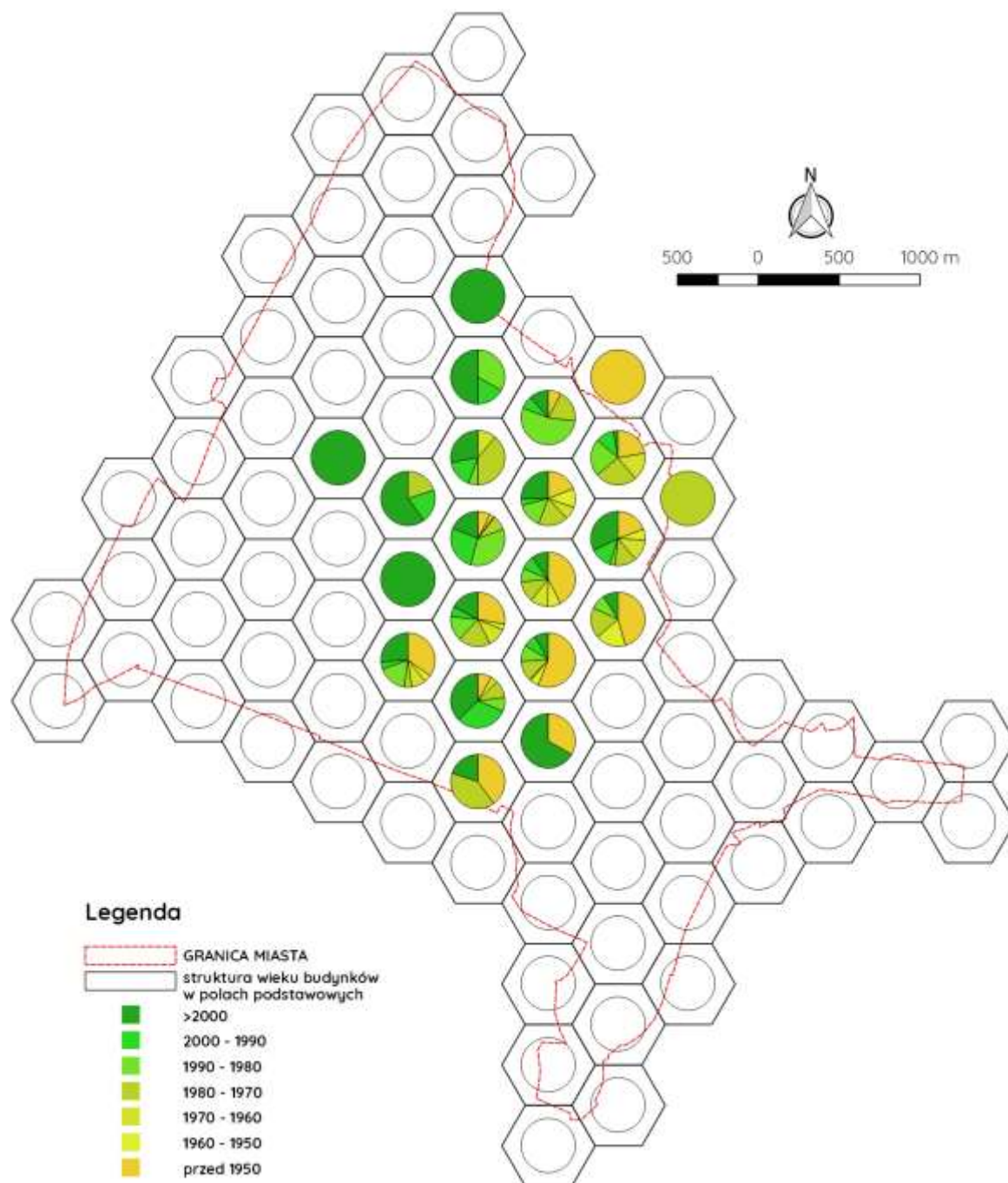
Kolejnym etapem przy wyznaczaniu jednostek analitycznych w mieście była próba odpowiedzi na pytanie, jakie zabudowania dominują w poszczególnych przestrzeniach miasta. Przy wyznaczaniu jednostek analitycznych zaszła potrzeba agregacji budynków o zbliżonym roku budowy. Wyniki przeprowadzonej analizy przedstawione zostały na ryc. 8.

Zbadano również liczbę obiektów zabytkowych w każdym z 89 pól podstawowych – wyniki niniejszej analizy przedstawione są na ryc. 9.

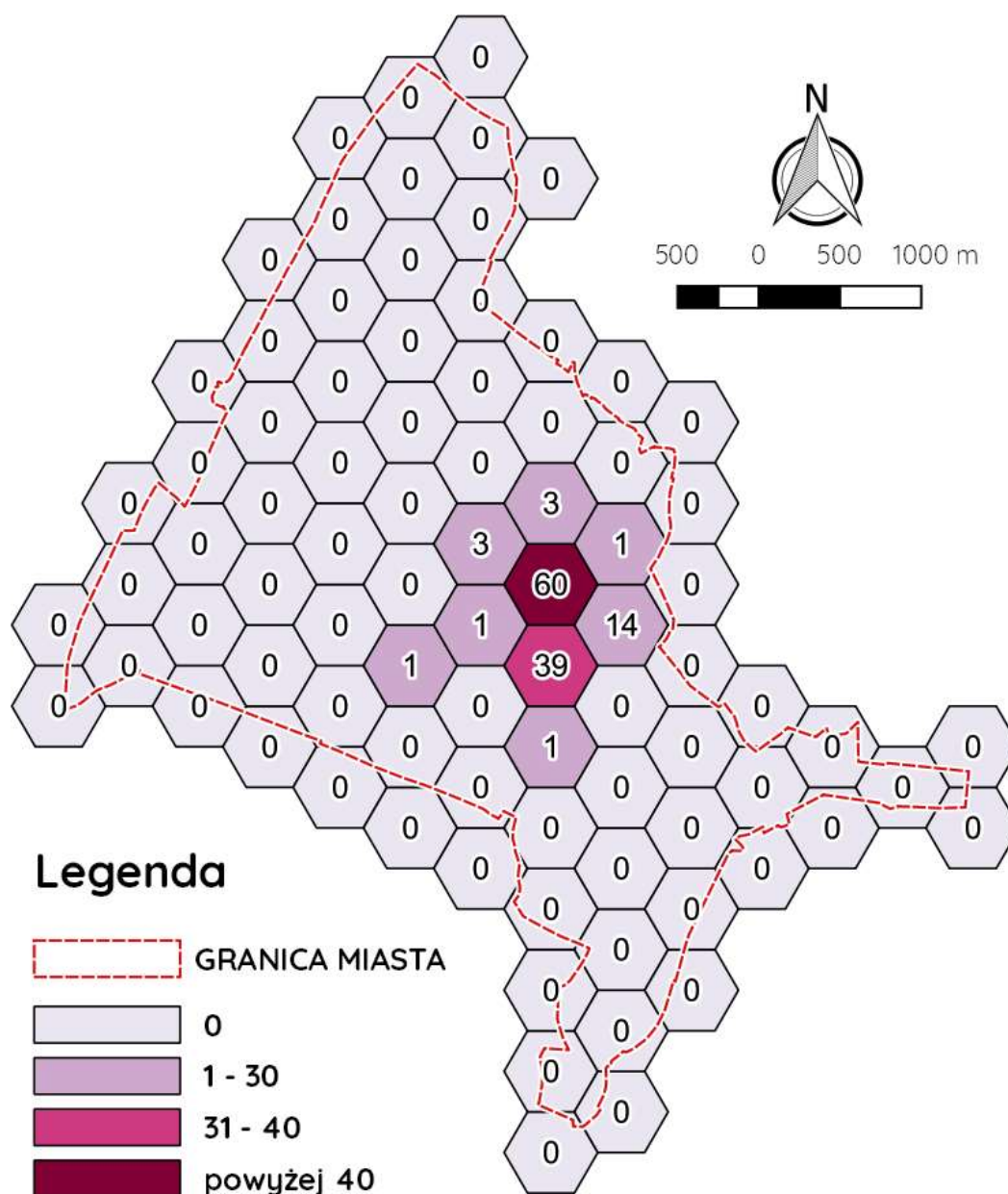
Ryc. 7. Zestawienie poszczególnych form użytkowania terenu w mieście dla każdego pola podstawowego w postaci wykresu kołowego

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 8. Zestawienie struktury wieku budynków w mieście dla każdego pola podstawowego w postaci wykresu kołowego (puste pola oznaczają brak zabudowy)

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 9. Zestawienie liczby obiektów zabytkowych w mieście dla każdego pola podstawowego (liczba w środku oznacza liczbę zidentyfikowanych obiektów zabytkowych)

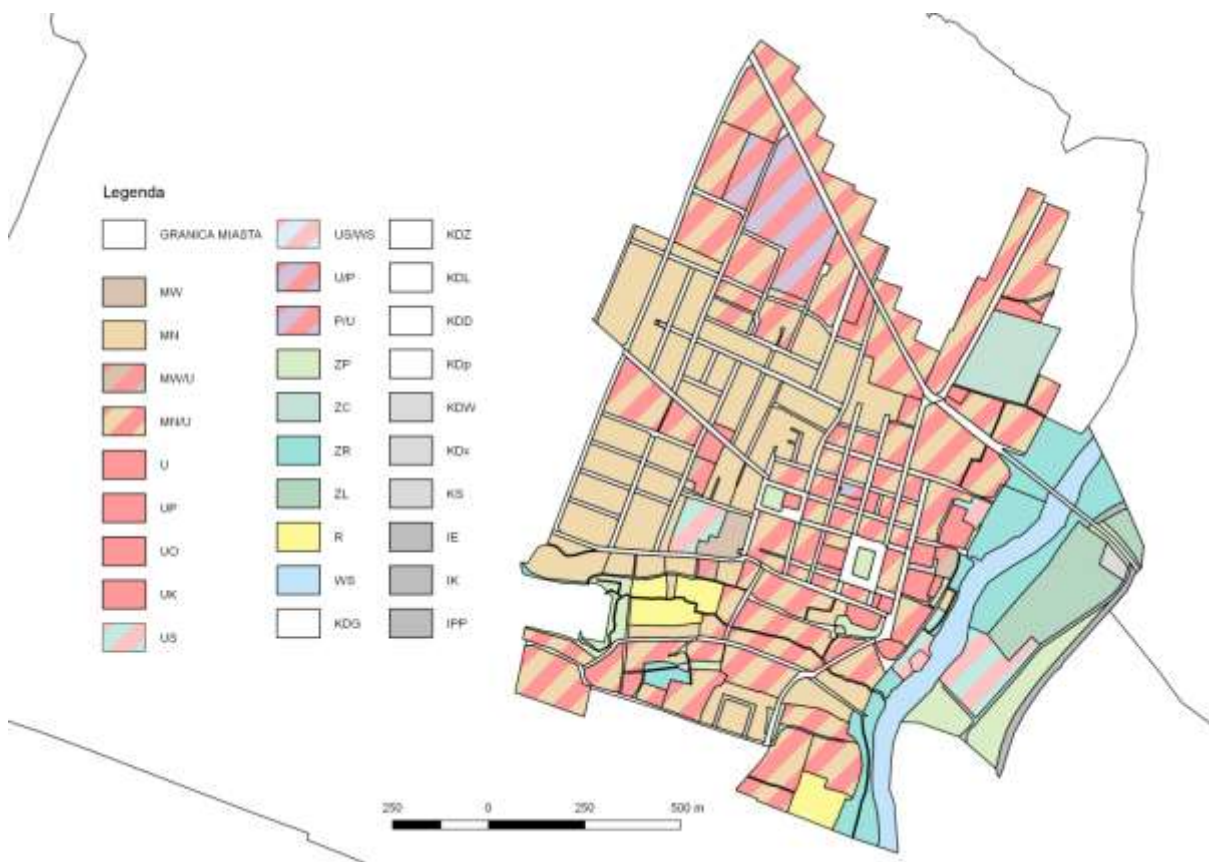
Źródło: opracowanie własne na podstawie MPZP

Praca przy wyznaczaniu jednostek analitycznych w mieście polegała również na skrupulatnej pracy z miejscowymi planami zagospodarowania terenu, które określają przeznaczenie, warunki zagospodarowania i zabudowy terenu, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego. Praca z tymi dokumentami jest szczególnie istotna z punktu widzenia kształtowania polityki przestrzennej, a przedstawione działania rewitalizacyjne powinny bezpośrednio odnosić się do ustaleń wynikających z miejscowych planów w zakresie ich realizacji, bądź ewentualnej konieczności zmiany. Dokument ten identyfikuje również przestrzenie o określonym przeznaczeniu, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia wyznaczania jednostek analitycznych, które w założeniu stanowić powinny spójnie przestrzennie i funkcjonalnie obszary. W procesie wyznaczania poszczególnych jednostek analitycznych w mieście zadbano, by poszczególne jednostki analityczne łączyły

przestrzenie o podobnym przeznaczeniu. Na obszarze miasta Pyzdry obowiązują trzy miejscowe plany zagospodarowania terenu:

- w sprawie miejscowego planu zagospodarowania terenu działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi 1709, 1710, 1711 obręb Pyzdry z dnia 12 sierpnia 2013 r. (Uchwała nr XXIV/195/2013 Rady Miejskiej w Pyzdrach),
- w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu miasta Pyzdry z dnia 4 sierpnia 2016 r. (Uchwała Nr XV/141/16 Rady Miejskiej w Pyzdrach),
- w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu miasta Pyzdry z dnia 3 listopada 2016 r. (Uchwała Nr XVII/164/16 Rady Miejskiej w Pyzdrach).

Na kolejnych rycinach przedstawione zostały niniejsze dokumenty planistyczne.

Ryc. 10. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą nr XV/141/2016 Rady Miejskiej w Pyzdrach

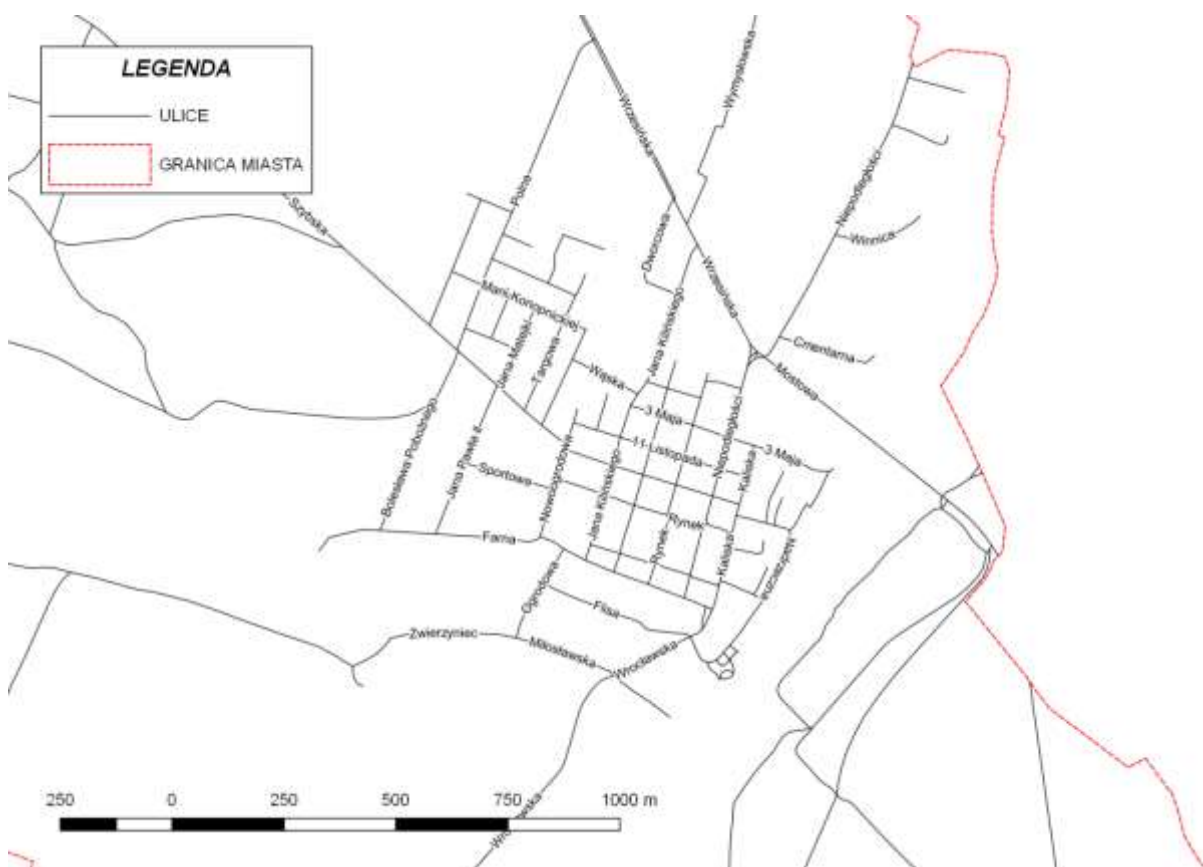
Źródło: <http://portal.gison.pl/pyzdry>

Ryc. 12. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą nr XXIV/195/2013 Rady Miejskiej w Pyzdrach

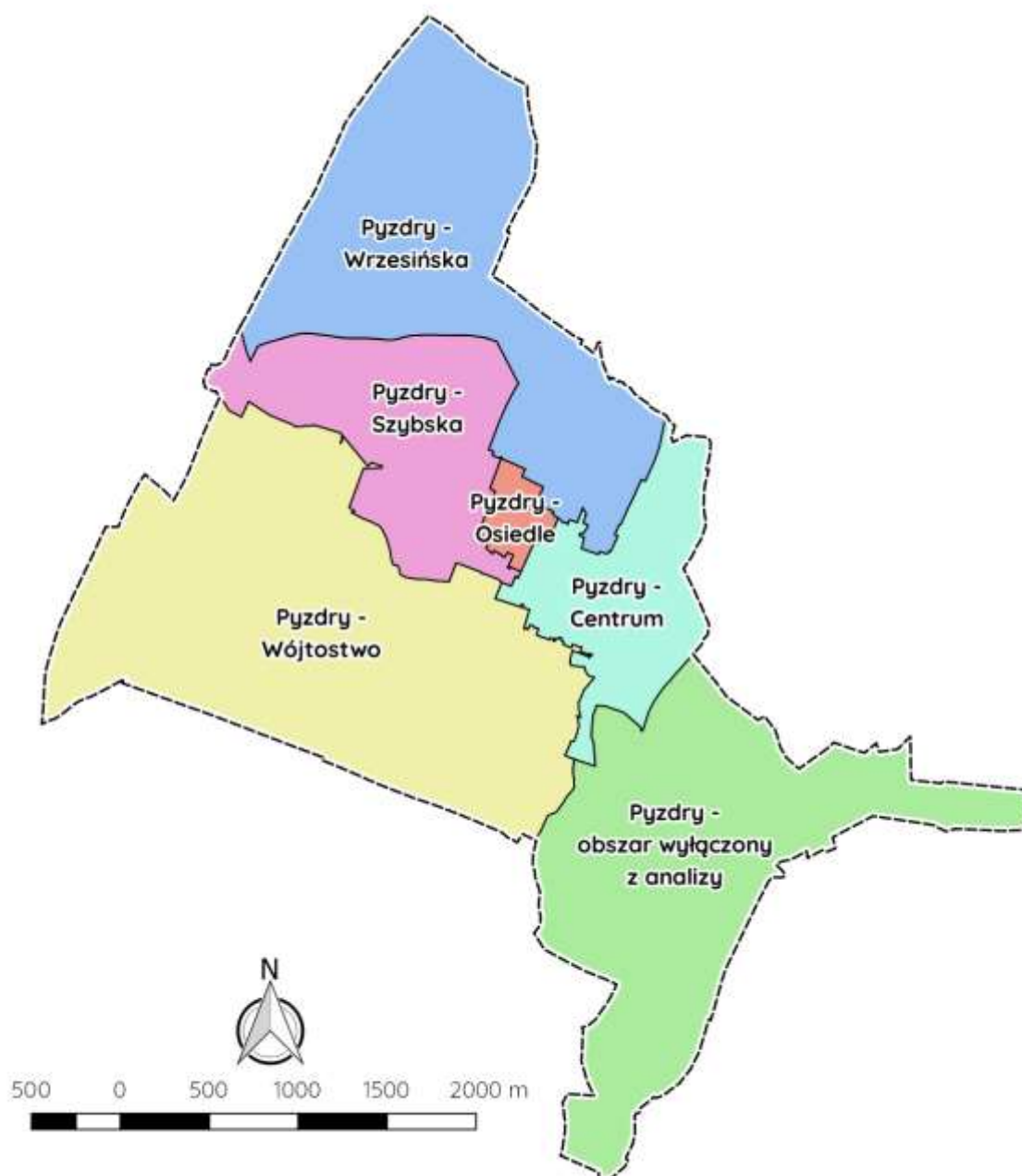
20

Na ryc. 13 przedstawiono schematyczny przebieg granic ulic w Mieście na podstawie danych od Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Kartograficznej we Wrześni. Przebieg ulic to kolejny, niezbędny element przy wyznaczaniu jednostek analitycznych, gdyż to ulice i towarzysząca im zabudowa stanowią najprostszy i zarazem najbardziej czytelny sposób identyfikacji przestrzeni miasta dla mieszkańców, czyli głównych interesariuszy rewitalizacji. Z tego też względu dołożono wszelkich starań, by tam gdzie to możliwe nie dzielić ulic i możliwie całą zabudowę danej ulicy włączać w obszar jednej jednostki analitycznej. Nie zawsze było to jednak możliwe z uwagi na wyraźne zróżnicowanie danej ulicy pod względem np. wieku zabudowy (poddano ten aspekt przestrzeni wcześniejszej analizie). Linie poszczególnych ulic (a w zasadzie iloczyn działek ewidencyjnych i przyporządkowanych im punktów adresowych) miały istotną rolę na końcowym etapie wyznaczania zasięgu przestrzennego poszczególnych jednostek analitycznych.

Ryc. 13. Schemat przebiegu ulic w mieście Pyzdry
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PODGIK we Wrześni

Ostatecznie, w wyniku przeprowadzonych analiz, zdecydowano się na podział miasta Pyzdry na 6 jednostek analitycznych, których zasięg przedstawiony został poniżej.

Ryc. 14. Podział Pyzdry na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne

Poniżej krótko scharakteryzowano wyznaczone jednostki analityczne na terenie miasta Pyzdry.

Pyzdry – Osiedle – jest najmniejszą jednostką analityczną w mieście, zlokalizowaną na północny-zachód od historycznego centrum miasta. Charakteryzuje się dużą intensywnością zabudowy – powyżej 40%, jednocześnie z niewielkim udziałem terenów przemysłowych – poniżej 5%. Zabudowa w przeważającej części ma charakter zabudowy jednorodzinnej

z przewagą zabudowy z lat 70 i 80-tych XX wieku. Na obszarze tym nie ma obiektów zabytkowych, a sam obszar nie jest objęty strefą ochrony konserwatorskiej.

Obejmuje ulice: Asnyka, J. Tuwima, Konopnickiej, Matejki, Mickiewicza, Orzeszkowej, Polna, Prusa, Słowackiego, Targowa (część), Żeromskiego

Liczba ludności: 616 osób

Powierzchnia: 16 ha

Gęstość zaludnienia: 3 850 os/km²

Pyzdry – Wrzesińska – zajmuje obszar w północnej części Miasta. Oś tej jednostki stanowi ulica Wrzesińska, będąca jednocześnie drogą wojewódzką łączącą Wrześnię z Kaliszem. Intensywność zabudowy tej jednostki maleje wraz z oddalaniem się od historycznego centrum miasta, jednocześnie wzrasta udział terenów użytkowanych rolniczo. W jednostce tej znajduje się również obszar o największej koncentracji terenów przemysłowych. Południowo-wschodnia granica tej jednostki poprowadzona jest wzdłuż granicy objętej ochroną konserwatorską. Część obszaru tej jednostki objęta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (przyjętych Uchwałami Nr XVII/164/16 oraz Nr XV/141/16). W przestrzeni tej jednostki dominują tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługową oraz tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz zabudowy usługowej. W przestrzeni tej jednostki dominują zabudowania z lat 90-tych i młodsze.

Obejmuje ulice: Wrzesińska, Wymysłowska

Liczba ludności: 220 osób

Powierzchnia: 269 ha

Gęstość zaludnienia: 82 os/km²

Pyzdry – Szybska – jednostka ta znajduje się na zachód od historycznego centrum miasta i obejmuje zabudowania ulicy Szybskiej do granicy objętej ochroną konserwatorską. Podobnie jak jednostka „Pyzdry – Wrzesińska” charakteryzuje się malejącą intensywnością zabudowy w kierunku północno-wschodnim z przewagą zabudowy z lat 80-tych i młodszych. Tereny rolnicze (grunty orne, sady, łąki trwałe oraz pastwiska) stanowią istotny element krajobrazu tej jednostki analitycznej.

Obejmuje ulice: Szybska (do granicy objętej ochroną konserwatorską)

Liczba ludności: 132 osób

Powierzchnia: 138 ha

Gęstość zaludnienia: 96 os/km²

Pyzdry – Centrum – jest jednostką analityczną obejmującą historyczną zabudowę miasta na północ od ulicy Farnej. W przestrzeni tej jednostki dominuje funkcja mieszkaniowa (powyżej 50%) z niewielkim udziałem terenów przemysłowych (poniżej 5%) i terenów rolniczych. Struktura wieku zabudowy jest bardzo zróżnicowana. Jednocześnie na obszarze tej jednostki występuje największa koncentracja obiektów zabytkowych. Zachodnia i północna granica na przeważającym odcinku poprowadzona jest wzdłuż istniejącej granicy objętej ochroną konserwatorską, natomiast południową i wschodnią granicę wyznacza granica objęta obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przedstawionym przyjętym Uchwałą Nr XV/141/16.

Obejmuje ulice: 11 Listopada, 3 Maja, Cmentarna, Daszyńskiego, Dworcowa, Głowackiego, Jana Pawła II, Kaliska, Kilińskiego, Kościuszki, Krótka, Magistracka, Mostowa, Nadrzeczna, Niecała, Niepodległości, Nowoogrodowa (część), Plac Sikorskiego, Poznańska, Rynek, Sienkiewicza, Sportowa, Spółdzielców, Staszica, Szkolna, Szybka (część od granicy objętej ochroną konserwatorską), Taczanowskiego, Targowa (część), Wąska, Winnica, Zamkowa

Liczba ludności: 1 478 osób

Powierzchnia: 104 ha

Gęstość zaludnienia: 1 421 os/km²

Pyzdry – Wójtostwo – stanowi największą jednostkę analityczną w mieście zlokalizowaną w zachodniej części miasta. Od północy jednostka ta graniczy z jednostką „Pyzdry – Szybka”, a od północno-zachodu z jednostką „Pyzdry – Centrum” (granice wyznacza ulica Farna). Zachodnia granica poprowadzona jest wzdłuż rzeki Warty, natomiast pozostałe granice stanowią jednocześnie granice administracyjne Miasta i Gminy Pyzdry. Wyraźnie bardziej zabudowana jest wschodnia część tej jednostki analitycznej. Struktura wieku zabudowań zróżnicowana, na obszarze tym znajduje się jednocześnie 15 obiektów zabytkowych. Struktura użytkowania terenu wykazuje stopniowy wzrost terenów użytkowanych rolniczo w kierunku zachodnim.

Obejmuje ulice: Bolesława Pobożnego, Farna, Flisa, Miłosławska, Nowoogrodowa (część), Ogrodowa, Wrocławska, Zwierzyniec

Liczba ludności: 723 osoby

Powierzchnia: 397 ha

Gęstość zaludnienia: 182 os/km²

Pyzdry – obszar wyłączony z analizy – to niezamieszkały obszar miasta Pyzdry, obejmujący lewobrzeżną część miasta o powierzchni 292 ha. Obszar ten wyłączony jest z analizy wskaźnikowej ze względu na fakt braku stałych mieszkańców, czyli głównych interesariuszy rewitalizacji. Południowa, wschodnia i północna granica tej jednostki analitycznej stanowi jednocześnie granicę administracyjną miasta. Granica północno-zachodnia poprowadzona została wzdłuż obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego Uchwałą Nr XV/141/16, natomiast południowo-zachodnia granicę wyznaczają tereny o podobnym przeznaczeniu wynikające z ustaleń dominujących form użytkowania terenu.

Łącznie na obszarze gminy zdefiniowano **26 jednostek analitycznych**, z których 25 zostanie poddanych dalszej analizie.

Liczbę ludności zamieszkującą wydzielone jednostki analityczne, a także ich powierzchnię wraz z przedstawieniem procentowego udziału poszczególnych wartości w ogólnej liczbie ludności i ogólnej powierzchni gminy Pyzdry oraz gęstość zaludnienia poszczególnych jednostek analitycznych przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 1. Liczba ludności oraz powierzchnia gminy Pyzdry w podziale na jednostki analityczne

Nr	Nazwa jednostki analitycznej	Liczba ludności ogółem	Udział (%) ludności obszaru w ogólnej liczbie ludności	Powierzchnia obszaru (ha)	Udział (%) powierzchni obszaru w ogólnej powierzchni	Gęstość zaludnienia jednostki analitycznej (os/km ²)
1	Białobrzeg	75	1,1	625	4,5	12
2	Ciemierów	161	2,3	259	1,9	62
3	Ciemierów Kolonia	189	2,6	867	6,3	22
4	Dłusk	209	2,9	256	1,9	82
5	Dolne Grądy	153	2,1	570	4,1	27
6	Górne Grądy	155	2,2	2310	16,8	7
7	Kruszyny	201	2,8	692	5,0	29
8	Ksawerów	140	2,0	246	1,8	57
9	Lisewo	484	6,8	780	5,7	62
10	Pietrzyków	176	2,5	281	2,0	63
11	Pietrzyków Kolonia	178	2,5	389	2,8	46
12	Rataje	354	5,0	965	7,0	37
13	Ruda Komorska	335	4,7	400	2,9	84
14	Tarnowa	182	2,6	578	4,2	31
15	Trzcianki	99	1,4	375	2,7	26
16	Walga	114	1,6	564	4,1	20
17	Wrąbczynek	305	4,3	645	4,7	47
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	2,1	457	3,3	33
19	Zamość	94	1,3	263	1,9	36
20	Zapowiednia	211	3,0	1044	7,6	20
21	Pyzdry - Centrum	1478	20,7	104	0,7	1421
22	Pyzdry - Osiedle	616	8,6	16	0,1	3850
23	Pyzdry - Szybka	132	1,8	138	1,0	96
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	10,1	397	2,9	182
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	3,1	269	2,0	82
26	Pyzdry - obszar wyłączony z analizy	0	0,0	292	2,1	0
suma		7137	100	13782	100	52

Źródło: opracowanie własne

Prośby o dane do poszczególnych instytucji rozpisano z podziałem na miejscowości (jednostki osadnicze), które wchodziły w skład sołectw na terenie gminy, w celu maksymalnego rozróżnienia natężenia występowania danych zjawisk. Zabieg ten był celowy, tak aby rozpisane dane nie powielaly się dla innych jednostek. Następnie przystąpiono do agregacji danych z uwzględnieniem, które jednostki osadnicze wchodziły w skład danego sołectwa. Dla obszaru miejskiego wystąpiono z prośbami o rozpisanie danych na ulice, a w przypadku ulic: Nowoogrodowej, Szybskiej i Targowej doprecyzowano zasięg adresowy.

Autorzy niniejszego opracowania dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane zróżnicowanie w przestrzeni społecznej i infrastrukturalnej gminy Pyszdy.

W poniższej tabeli zaprezentowano sposób agregacji zebranych danych służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Podziałom uległo 3 ulice, które zostały podkreślone. Prośby o dane od jednostek, do których wystąpiono były adekwatne do wymienionych poniżej podziałów ulic.

Tabela 2. Przynależność ulic oraz miejscowości do jednostek analitycznych na terenie gminy Pyszdy

Nazwa jednostki analitycznej	Nazwa ulicy	Nazwa miejscowości
Białobrzeg		Białobrzeg
Ciemierów		Ciemierów
Ciemierów Kolonia		Ciemierów Kolonia, Kolonia Lisewo
Dłusk		Dłusk
Dolne Grądy		Dolne Grądy, Baraniec, Zimochowiec
Górne Grądy		Górne Grądy, Kolonia Janowska/Kamień
Kruszyny		Kruszyny, Lisiaki, <u>Tłoczyzna</u> , Benewicze
Ksawerów		Ksawerów
Lisewo		Lisewo, Olsz
Pietrzyków		Pietrzyków
Pietrzyków Kolonia		Pietrzyków Kolonia
Rataje		Rataje
Ruda Komorska		Ruda Komorska, Łupice
Tarnowa		Tarnowa
Trzcianki		Trzcianki, Królewiny
Walga		Walga
Wrąbczynek		Wrąbczynek
Wrąbczynkowskie Holendry		Wrąbczynkowskie Holendry
Zamość		Zamość, Modlica
Zapowiednia		Zapowiednia, Białobrzeg Ratajski, Glinianki, Żdźary
Pyszdy - Centrum	11 Listopada, 3 Maja, Cmentarna, Daszyńskiego, Dworcowa, Głowackiego, Jana Pawła II, Kaliska, Kilińskiego, Kościuszki, Krótka, Magistracka, Mostowa, Nadrzeczna,	

Nazwa jednostki analitycznej	Nazwa ulicy	Nazwa miejscowości
	Niecała, Niepodległości, <u>Nowoogrodowa</u> , Plac Sikorskiego, Poznańska, Rynek, Sienkiewicza, Sportowa, Spółdzielców, Staszica, Szkolna, <u>Szybska</u> , Taczanowskiego, <u>Targowa</u> , Wąska, Winnica, Zamkowa	
Pyzdry - Osiedle	Asnyka, J. Tuwima, Konopnickiej, Matejki, Mickiewicza, Orzeszkowej, Polna, Prusa, Słowackiego, <u>Targowa</u> , Żeromskiego	
Pyzdry - Szybska	<u>Szybska</u>	
Pyzdry - Wójtostwo	Bolesława Pobożnego, Farna, Flisa, Miłosławska, <u>Nowoogrodowa</u> , Ogrodowa, Wrocławska, Zwierzyniec	
Pyzdry - Wrzesińska	Wrzesińska, Wymysłowska	

Źródło: opracowanie własne

II. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. POŁOŻENIE

Gmina Pyzdry położona jest w centralnej części województwa wielkopolskiego oraz w południowo – wschodniej części powiatu wrzesińskiego. Analizowana jednostka terytorialna mieści się na południowy - wschód od Poznania – siedziby województwa oraz Wrześni – siedziby powiatu. Z Pyzdr do Poznania – odległość z centralnych części jednostek wynosi w linii prostej ok. 60 km, zaś do Wrześni ok. 20 km. Gmina Pyzdry jest jedną z 5 gmin powiatu i jedną z 4 gmin miejsko - wiejskich. Sieć osadniczą charakteryzowanej przestrzeni tworzą miejscowości wiejskie oraz jednostka miejska – Pyzdry – siedziba gminy o współrzędnych geograficznych 52.1667°N, 17.700°E. Położenie na tle kraju analizowanego obszaru przedstawiono na rycinie 15.

Gmina zajmuje obszar o powierzchni 138 km² (19,59 % powierzchni powiatu), granicząc (ryc. 16):

- na północnym - zachodzie – z gminą Kołaczkowo (powiat wrzesiński);
- na północny – wschodzie – z gminą Łądek (powiat słupecki);
- na wschodzie – z gminą Zagórów (powiat słupecki);
- na południu – z gminą Gizałki (powiat pleszewski);
- na południowym – zachodzie – z gminą Żerków (powiat jarociński).

Ryc. 15. Położenie gminy Pyzdry na tle Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Ryc. 16. Położenie gminy Pyzdry w układzie gmin sąsiednich

Źródło: opracowanie własne

Najbardziej skrajne odległości na terenie gminy oddalane są od siebie w odległości ok. 18 km w linii północ - południe.

W skład gminy Pyzdry wchodzi 35 wiejskich jednostek osadniczych znajdujących się w 20 sołectwach. Ich przynależność do sołectw przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Przynależność wiejskich jednostek osadniczych wchodzących w skład sołectw w gminie Pyzdry

Nazwa sołectwa	Nazwa jednostek osadniczych wchodzących w skład sołectwa
Białobrzeg	Białobrzeg
Ciemierów	Ciemierów
Ciemierów Kolonia	Ciemierów Kolonia, Kolonia Lisewo
Dłusk	Dłusk
Dolne Grądy	Baraniec, Dolne Grądy, Zimochowiec
Górne Grądy	Górne Grądy, Kolonia Janowska, Kamień
Kruszyny	Kruszyny, Tłoczyna, Benewicze, Lisiaki
Ksawerów	Ksawerów
Lisewo	Lisewo, Olsz
Pietrzyków	Pietrzyków
Pietrzyków Kolonia	Pietrzyków Kolonia
Rataje	Rataje
Ruda Komorska	Ruda Komorska, Łupice
Tarnowa	Tarnowa
Trzcianki	Trzcianki
Walga	Walga
Wrąbczynek	Wrąbczynek
Wrąbczynkowskie Holendry	Wrąbczynkowskie Holendry
Zamość	Zamość, Modlica
Zapowiednia	Zapowiednia, Żdźary, Białobrzeg Ratajski, Glinianki, Królewiny

Źródło: www.Pyzdry.pl, www.Pyzdry.e-mapa.net

2.2 ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

Pod względem podziału fizycznogeograficznego wg J. Kondrackiego teren gminy Pyzdry znajduje się w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego. Opisany obszar mieści się w podprowincji Nizin Środkowopolskich, w makroregionie Niziny Wielkopolskiej. Gmina Pyzdry w układzie mezoregionalnym mieści się w zasięgu jednostki Doliny Konińskiej i Równiny Rychwalskiej.

Większość terenu charakteryzowanej jednostki jest płaska bądź lekko falista (wysokości wahają się od ok. 70 do 103 m n.p.m.). Najwyższe wzniesienia występują w okolicach miejscowości Wrąbczynkowskie Holendry.

Przez teren omawianej jednostki gminnej przepływa rzeka Warta wraz z jej dopływami Prosną i Wrześnicą. Warta dzieli obszar gminy na dwie części: mniejszą północą z Wrześnicą i Flisą oraz zasobną w wody powierzchniowe część południową ze zlewnią rzeki Prosną i jej dopływami: Bartosz i Kanał Młynikowski (Rów Mąkowski). Na terenie gminy Pyzdry nie występują większe jeziora. Do zbiorników wodnych można zaliczyć jedynie 4 stawy rybne o łącznej powierzchni 19,31 ha zlokalizowane wzdłuż cieku Flisa w zachodniej części miasta.

W ustawie z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2016 r. poz. 2134) wymieniono poszczególne formy ochrony przyrody. W granicach charakteryzowanego terenu występują:

- park krajobrazowy – Nadwarciański Park Krajobrazowy,
- obszar chronionego krajobrazu – Pyzdrowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- obszar natura 2000 – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Środkowej Warty”, PLB 300002,
- obszar natura 2000 – Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty „Ostoja Nadwarciańska”, PLH 300009,
- pomniki przyrody – grupa 2 drzew lipy drobnolistne,
- pomnik przyrody – dąb szypułkowy,
- pomnik przyrody – jawor,
- pomnik przyrody – sosna zwyczajna,
- pomnik przyrody – dąb szypułkowy.

Przeważającym sposobem zagospodarowania terenu na obszarze gminy jest działalność rolnicza – użytki rolne stanowiły 62,94% powierzchni gminy w 2014 roku, w tym grunty orne – 38,27%. Odnotowano stosunkowo duży udział łąk trwałych – 11,42% oraz pastwisk trwałych – 9,89% ogólnej powierzchni gminy. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione odpowiadają 30,53% powierzchni gminy, a więc można przyjąć, że jest ich stosunkowo dużo. Grunty zabudowane i zurbanizowane szacuje się na poziomie 2,81%. Grunty pod wodami zajmują 0,78% powierzchni gminy, użytki ekologiczne 0,15%, nieużytki 2,75%, a pozostałe tereny 0,04%. W gminie Pyzdry nie odnotowano gruntów zabudowanych i zurbanizowanych - tereny komunikacyjne – kolejowe oraz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – użytki kopalne. Nie odnotowano większych zmian w strukturze użytkowania gruntów gminy Pyzdry w latach 2012 – 2014. Najbardziej zauważalne dotyczyły powierzchni gruntów ornych, których wielkość zmniejszyła się o 3 ha, podobnie jak i sadów, zaś powierzchnia łąk wzrosła o 3 ha.

Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na terenie gminy Pyzdry przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Struktura użytkowania gruntów gminy Pyzdry

Rodzaj gruntu	Powierzchnia [ha]			Udział % gruntów (2014 r.)
	2012	2013	2014	
powierzchnia ogółem	13782	13782	13782	100,00
powierzchnia lądowa	13673	13674	13674	99,22
użytki rolne, w tym:	8675	8673	8674	62,94
grunty orne	5277	5274	5274	38,27
sady	252	251	249	1,81
łąki trwałe	1571	1573	1574	11,42
pastwiska trwałe	1363	1361	1363	9,89
grunty rolne zabudowane	134	134	135	0,98
grunty pod stawami	1	2	2	0,01
grunty pod rowami	77	78	77	0,56
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w tym:	4206	4207	4207	30,53
lasy	4134	4135	4135	30,00
grunty zadrzewione i zakrzewione	72	72	72	0,52
grunty pod wodami, w tym:	109	108	108	0,78
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	92	91	92	0,67

Rodzaj gruntu	Powierzchnia [ha]			Udział % gruntów (2014 r.)
	2012	2013	2014	
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	17	17	16	0,12
grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	384	387	387	2,81
tereny mieszkaniowe	66	67	68	0,49
tereny przemysłowe	8	9	9	0,07
tereny inne zabudowane	15	15	15	0,11
tereny zurbanizowane niezabudowane	1	1	1	0,01
tereny rekreacji i wypoczynku	3	3	3	0,02
tereny komunikacyjne - drogi	290	291	290	2,10
tereny komunikacyjne - inne	1	1	1	0,01
użytki ekologiczne	21	21	21	0,15
nieużytki	381	380	379	2,75
tereny różne	6	6	6	0,04

Źródło: Powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania, GUS

Połączenia komunikacyjne na terenie gminy tworzą drogi o randze wojewódzkiej, powiatowej i gminnej. Nie występują tu trakty kolejowe oraz drogi o znaczeniu krajowym. Miasto Pyzdry nie posiada obwodnicy. Łączna długość dróg wojewódzkich na terenie gminy Pyzdry wynosi 20,915 km, ich stan jest dobry. Do dróg wojewódzkich przebiegających przez gminę należą drogi o nr:

- 442 Września – Pyzdry – Gizałki - Kalisz,
- 466 Słupca – Ciężen – Pyzdry.

Długość dróg powiatowych na terenie gminy Pyzdry wynosi 40,871 km. Drogi powiatowe na terenie gminy w obszarach wiejskich to drogi o nr:

- 2900P - Pyzdry - granica powiatu - Sporne;
- 2901P - Zapowiednia - Wrąbczynkowskie Holendry - Wrąbczynek - granica powiatu - Pagórow;
- 2902P - Ruda Komorska - Lisewo;
- 2903P - Janowskie Holendry - Anielewo;
- 2904P - Pyzdry - Tarnowa - Spławie - Nowa Wieś Podgórna;
- 2922P - Gozdowo - Bieganowo - Sokolniki – granica powiatu - Samarzewo;
- 3090P - Słupca – granica powiatu – Gizałki; - granica powiatu - Łukom.
- 4180P – granica powiatu – Lisewo – Ciemierów;
- 4181P – granica powiatu – Ruda Komorska – Pyzdry (część w granicach miasta).

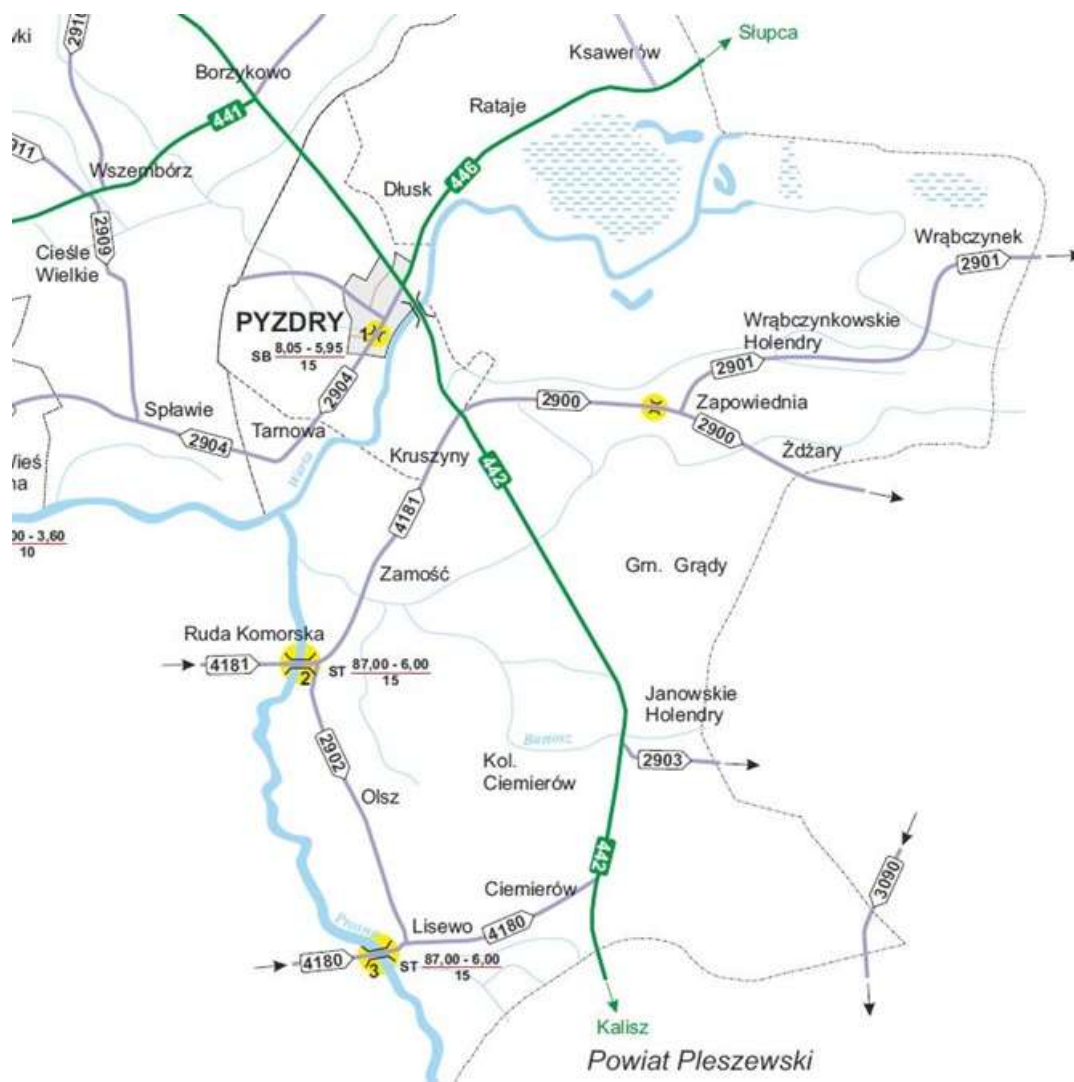
Drogi powiatowe na terenie miasta:

- 3024P (klasy L) – ul. Dworcowa;
- 2904P (klasy Z) – ul. Niepodległości;
- 2904P (klasy Z) – ul. Spółdzielców;
- 3016P (klasy L) – ul. Szkolna;
- 3015P (klasy L) – ul. Szybska;
- 3013P (klasy L) – ul. Taczanowskiego;
- 3012P (klasy L) – ul. Rynek;
- 2904P (klasy Z) – ul. Wrocławska;
- 3011P (klasy L) – ul. Zamkowa.

Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi o klasie L (drogi lokalne gminne):

- 37 dróg gminnych na terenie obszarów wiejskich;
- 42 dróg gminnych na terenie miasta.

Ich łączna długość wynosi 108,60 km, a ich stan jest mocno zróżnicowany. Część dróg gminnych nie jest utwardzona.

Ryc. 17. Gmina Pyzdry na tle sieci komunikacyjnej

Źródło: www.pyzdry.e-mapa.net

Na terenie gminy Pyzdry występują następujące ujęcia i stacje uzdatniania wody:

- Pyzdry - ujęcie i stacja uzdatniania wody – Pyzdry, ul. Nadrzeczna, wydajność 35,15 m³/h; obsługuje miejscowości: Pyzdry i Dłusk. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry, stan techniczny wodociągu dobry.
- Pyzdry - ujęcie i stacja uzdatniania wody - Pyzdry, ul. Wrocławska, wydajność 60,80 m³/h; obsługuje miejscowości: Tarnowa i Pyzdry. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry. Stan techniczny wodociągu dobry.
- Pietrzyków - ujęcie i stacja uzdatniania wody - Pietrzyków, wydajność 72,00 m³/h; obsługuje miejscowości: Pietrzyków, Pietrzyków - Kolonia, Rataje, Ksawerów

- i Samarzewo (gm. Łądek) i Pyzdry. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry. Stan techniczny wodociągu dobry.
- Wrąbczynek - ujęcie i stacja uzdatniania wody - Wrąbczynek, wydajność 72,00 m³/h; obsługuje miejscowości: Wrąbczynkowskie Holendry, Zapowiednia, Trzcianki, Białobrzeg oraz na terenie gminy Zagórów miejscowości: Wrąbczyn Górski, 60 Adamierz, Długa Górka, Kościółków. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry. Stan techniczny wodociągu dobry.
 - Lisewo - ujęcie i stacja uzdatniania wody - Lisewo, wydajność 60,00 m³/h; obsługuje miejscowość Lisewo, Ciemierów, Modlica, Zamość i Ruda Komorska, Kruszyny, Baraniec, Tłoczyna, Łupice, Górne Grądy, Dolne Grądy, Kolonia Janowska, Benewicze. Właścicielem ujęcia i wodociągu jest Gmina i Miasto Pyzdry. Stan techniczny wodociągu dobry.

Na terenie miasta 98,5% mieszkań wyposażonych jest w instalację wodociągową, zaś na terenach wiejskich 89,5%. Część posesji na wsiach korzysta z własnych ujęć wody. Długość sieci wodociągowej wynosi 112,2 km z łączną liczbą przyłączy 1992 szt. (GUS, 2015).

W charakteryzowanej gminie działa 1 oczyszczalnia ścieków we wsi Tarnowa. Jest to oczyszczalnia biologiczna o przepustowości wynoszącej ok. 500 m³ na dobę. Średniodobowy dopływ ścieków na oczyszczalnię wynosi 280 m³ na dobę. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Warta.

W mieście Pyzdry oraz w miejscowościach Dłusk i Tarnowa występuje sieć kanalizacyjna. Wg danych GUS, w gminie Pyzdry z końcem 2015 r. 48% budynków mieszkalnych z terenu gminy przyłączonych było do sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 19,3 km z liczbą 901 przyłączy. W pozostałych gospodarstwach domowych gospodarka ściekowa prowadzona jest indywidualnie poprzez gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych - 986 lub przydomowych oczyszczalni ścieków - 39.

Jedynie w mieście Pyzdry znajduje się sieć kanalizacji deszczowej o łącznej długości 15 km. Jej pokrycie miasta wynosi ok. 70%.

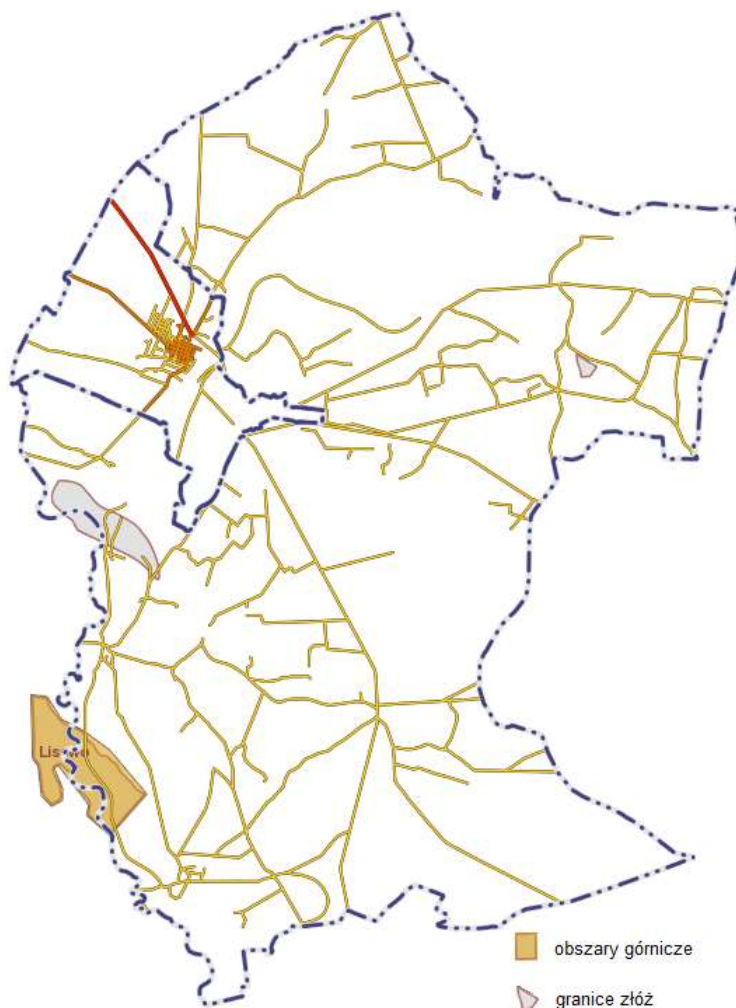
Gminny system gospodarki odpadami komunalnymi opiera się na zorganizowanej zbiórce odpadów zmieszanych prowadzonej metodą pojemnikową oraz na selektywnej zbiórce odpadów opakowaniowych prowadzonych metodą pojemnikową i workową. Posiadając dane za rok 2015 w zakresie liczby deklaracji dotyczących zbiórki odpadów segregowanych i niesegregowanych stwierdza się, że 59 gospodarstw domowych na terenie gminy Pyzdry zadeklarowało wywóz odpadów zmieszanych, a 1903 odpadów segregowanych.

Na terenie gminy nie istnieje sieć gazowa oraz cieć ciepłownicza. W związku z tym mieszkańcy gminy posiadają indywidualne systemy ogrzewania budynków mieszkalnych. Centralne ogrzewanie założone jest w przypadku 76,3% mieszkań na terenie miejskim oraz 59,3% mieszkań na terenie obszarów wiejskich (GUS, 2015).

W analizowanej gminie występują złoża kruszywa naturalnego „Wrąbczynkowskie Holendry”. Złoże o znaczeniu lokalnym wykorzystywane było na potrzeby budownictwa i drogownictwa. Obecnie zaniechano eksploatacji. Nie utworzono tu obszaru górniczego. Planowanym kierunkiem rekultywacji jest kierunek rolniczo - wodny.

W zachodniej części gminy występuje złożo gazu ziemnego „Komorze” oraz „Lisewo”. Złoże „Komorze”, odkryte w 2012 roku, znajduje się na głębokości ok. 3800 m. Gaz ze złoża jest wydobywany otworem Komorze-3, którego pełna eksploatacja rozpoczęła się

w pierwszym kwartale 2014 roku. Złoże Lisewo, odkryte w 2011 roku, znajduje się na głębokości ok. 3600 m. Gaz jest wydobywany dwoma odwiertami; Lisewo-1k i Lisewo-2k, których pełna eksploatacja rozpoczęła się w drugim kwartale 2014 roku.

Ryc. 18. Obszary górnicze i granice złóż na terenie gminy Pyzdry

Źródło: www.pyzdry.e-mapa.net

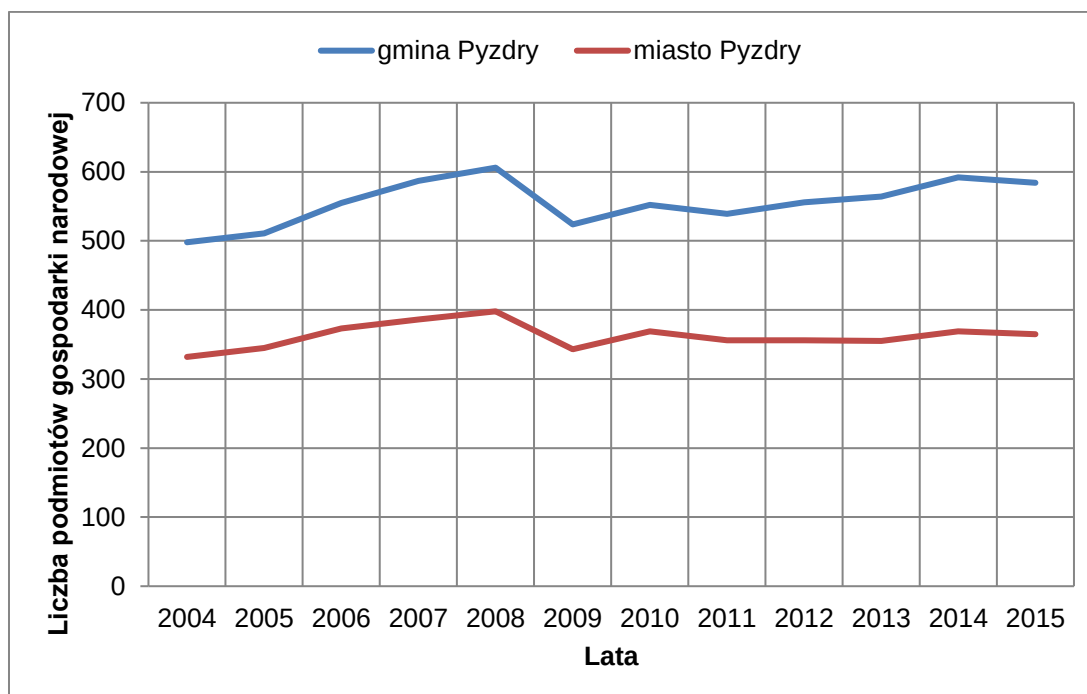
Mieszkańcy Gminy Pyzdry mają możliwość korzystania z terenów i urządzeń użyteczności publicznej, którymi są:

- place zabaw w miejscowościach:
 - Pyzdry ul. Szybska, działka nr 553/2,
 - Pyzdry ul. Szkolna 2,
 - Tarnowa,
 - Rataje działka nr 508,
 - Pietrzyków 49,
 - Ksawerów działka nr 166/4,
 - Dłusk działka nr 278,
 - Kruszyny działka nr 82/1,
 - Zamość-Kruszyny działka nr 244,
 - Walga działka nr 370,
 - Ruda Komorska 90,
 - Lisewo 108,
 - Górne Grądy 2,
 - Wrąbczynkowskie Holendry 13,
 - Wrąbczynek 41,
- placówki oświatowe:
 - Zespół Szkolno – Przedszkolny w Pyzdrach, ul. Szkolna 2,
 - Filia Samorządowej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II – Wrąbczynkowskie Holendry 13,
 - Samorządowa Szkoła Podstawowa w Górnych Grądach, Górne Grądy 2,
 - Samorządowa Szkoła Podstawowa w Lisewie, Lisewo 108,
 - Niepubliczna Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Pietrzykowie, Pietrzyków 49,
 - Przedszkole Publiczne „Bajkowy Świat” w Pyzdrach.
- świetlice wiejskie:
 - Kruszyny,
 - Pietrzyków,
 - Lisewo,
 - Ruda Komorska,
 - Ciemierów,
 - Tarnowa,
 - Wrąbczynek,
- Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach, ul. Kaliska 25,
- Muzeum Ziemi Pyzdrowskiej w Pyzdrach, ul. Kaliska 25a,
- Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Pyzdrach, ul. Kaliska 25b,
- siłownia zewnętrzna w Pyzdrach, ul. Szybska działka nr 553/2,
- boiska:
 - Pyzdry ul. Nowoogrodowa 3c – Zespół boisk Orlik 2012 i boisko pełnowymiarowe do piłki nożnej wraz z budynkiem siłowni,
 - Pietrzyków 49 przy szkole podstawowej – w trakcie budowy/przebudowy,
 - Lisewo 108 przy szkole podstawowej boisko trawiaste,

- Górne Grądy przy szkole podstawowej utwardzone kostką,
 - Wrąbczynkowskie Holendry 13 przy szkole podstawowej do siatkówki i trawiaste,
- parki i skwery:
- Pyzdry, ul. Rynek,
 - Pyzdry, ul. Plac Sikorskiego,
 - Lisewo, działka nr 451 o powierzchni 0,37 ha.

2.3. GOSPODARKA I SPOŁECZEŃSTWO

Łączna liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na rok 2015 w analizowanej jednostce wyniosła 584, z czego 566 to podmioty prywatne. Odnotowano trend wzrostowy liczby podmiotów gospodarczych w latach 2004 – 2008, po czym w roku 2009 nastąpił ich spadek w mieście, jak i na terenie całej gminy. Od roku 2009 na obszarach wiejskich obserwuje się nieznaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, zaś na terenie miasta odnotowuje się stagnację. Na terenie gminy Pyzdry najbardziej rozwiniętą działalnością gospodarczą jest „handel, naprawa pojazdów samochodowych” (sekcja G – 145 podmiotów) oraz budownictwo (sekcja F – 141 podmiotów). W sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) odnotowano 27 działalności, a w przemyśle i budownictwie - 216. Resztę stanowią pozostałe działalności. W zdecydowanej większości na terenie gminy w przedsiębiorstwach zatrudnianych jest do 9 osób (566 podmiotów). Na terenie gminy występują 2 firmy zatrudniających od 50 do 249 pracowników.

Ryc. 19. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Pyzdry oraz w mieście Pyzdry w latach 2004 – 2015

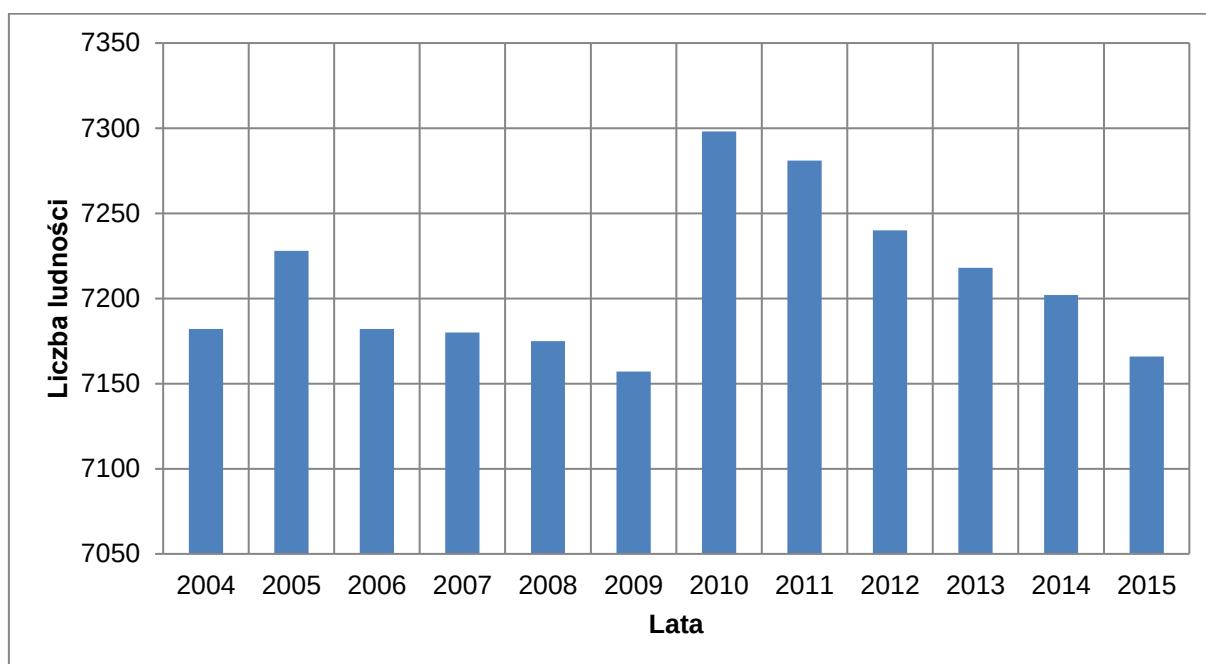
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

W celu ogólnego przedstawienia danych dotyczących ludności gminy Pyzdry odniesiono się do danych GUS, mimo że w części odbiegają one od statystyki prowadzonej przez Urząd Miejski w Pyzdrach. Dzięki temu możliwe jest porównanie danych do informacji dotyczących powiatu wrzesińskiego, województwa wielkopolskiego i Polski.

Na koniec roku 2015 liczba ludności zamieszkująca opisywany teren wynosiła 7 137 osób (według ewidencji gminnej), zaś wg GUS – 7 166. Obserwuje się spadek liczby ludności na terenie gminy od 2010 r. W analizowanym okresie najmniejszą liczbę ludności odnotowano w 2009 r., zaś najwyższą w 2010 r. Jednakże różnice te nie są duże i wynoszą ok. 150 osób. Na rycinie 20 przedstawiono liczbę ludności gminy Pyzdry w latach 2004 - 2015 (faktyczne miejsce zamieszkania wg danych GUS).

Sytuacja demograficzna gminy nie jest korzystna. Od roku 2010 liczba ludności na terenie gminy spadła o 132 osoby. W stosunku do roku 2004 stwierdza się, że liczba ludności w gminie nie zmieniła się w znaczący sposób.

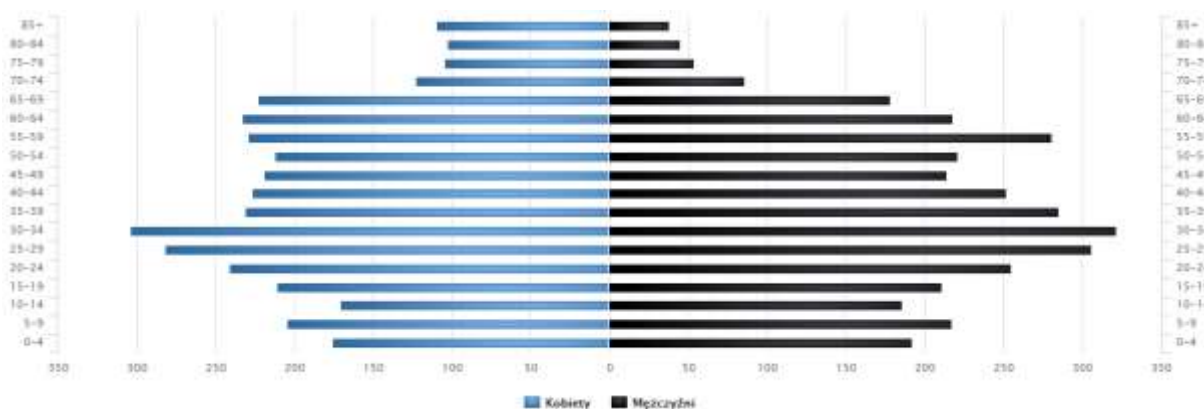
Ponadto zarówno w powiecie wrzesińskim, jak i województwie wielkopolskim odnotowuje się wzrostowy trend liczby ludności.

Ryc. 20. Liczba ludności gminy Pyzdry w latach 2004 - 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

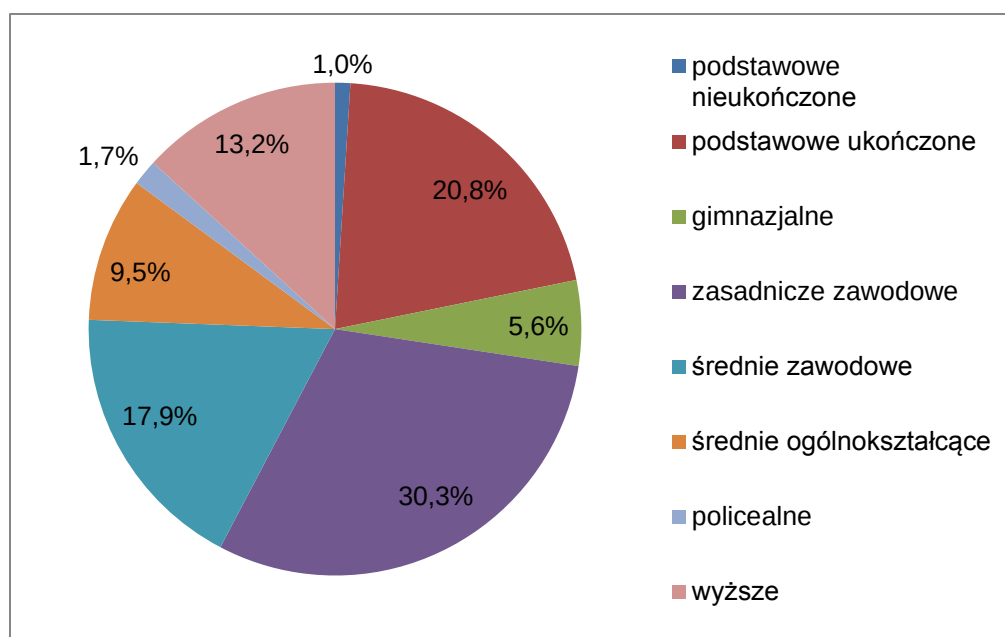
W celu graficznego zobrazowania rozkładu wiekowego mieszkańców analizowanej jednostki przywołano dane GUS zgodnie ze stanem na rok 2015. Z analizy piramidy wieku wynika, że zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn dużą liczbę osób reprezentuje grupa wiekowa 30 - 34 lat. Wśród mężczyzn zaobserwowano ich dużą liczbę w grupie wiekowej 55 – 59 lat. W grupie osób najstarszych (pow. 65 roku życia) wyraźnie zaznacza się dominacja grupy kobiet nad liczbą mężczyzn, co wynika jeszcze z dużej śmiertelności mężczyzn z czasów II wojny światowej oraz większej świadomości zdrowotnej kobiet. W najmłodszych rocznikach udział kobiet i mężczyzn w strukturze ludnościowej jest wyrównany.

Ryc. 21. Piramida wieku mieszkańców gminy Pyzdry w roku 2015

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Biorąc pod uwagę ogólne dane dotyczące ludności gminy Pyzdry przeanalizowano także poziom wykształcenia mieszkańców, który może mieć wpływ na możliwość podjęcia dobrej pracy, czy też wpływać na aktywność społeczno – gospodarczą w lokalnym środowisku. Z analizy danych wynika, że największy odsetek stanowiła ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym 30,3%. Kolejne 20,8% osób posiadało wykształcenie podstawowe ukończone. Ludność z wykształceniem średnim zawodowym stanowiła 17,9%, a wyższym 13,2% ogółu.

**Ryc. 22. Struktura wykształcenia mieszkańców gminy Pyzdry
(w wieku 13 lat i więcej)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczbę mężczyzn oraz kobiet na terenie gminy Pyzdry w latach 2004 - 2015 przedstawiono w tabeli 5. W analizowanych latach liczba mężczyzn była niższa, niż liczba kobiet w każdym analizowanym roku. Najwyższy wskaźnik maskulinizacji (czyli stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet) wystąpił w 2015 roku – 98,8, a najmniejszy w 2004 r. – 94,6. Oznacza więc to, że liczba mężczyzn w przeciągu analizowanych lat zwiększała się w porównaniu do liczby kobiet.

Porównując gminę Pызdry do województwa wielkopolskiego oraz powiatu wrzesińskiego pod względem zróżnicowania mieszkańców jednostek pod względem płci, stwierdza się we wszystkich jednostkach przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn.

Tabela 5. Liczba ludności gminy Pызdry wg płci oraz wskaźnik maskulinizacji w latach 2004 - 2015

Rok	Ludność ogółem	Mężczyźni (M)	Kobiety (K)	M/K
2004	7182	3491	3691	94,6
2005	7228	3522	3706	95,0
2006	7182	3512	3670	95,7
2007	7180	3508	3672	95,5
2008	7175	3492	3683	94,8
2009	7157	3497	3660	95,5
2010	7298	3597	3701	97,2
2011	7281	3592	3689	97,4
2012	7240	3566	3674	97,1
2013	7218	3569	3649	97,8
2014	7202	3566	3636	98,1
2015	7166	3561	3605	98,8

Źródło: GUS

Na przyrost rzeczywisty ludności składają się w równym stopniu przyrost naturalny oraz saldo migracji. Wg GUS saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań, a wymeldowań, natomiast przyrost naturalny jest różnicą między liczbą urodzeń, a zgonów w danej jednostce czasu. W tabeli 6 przedstawiono wskaźnik salda migracji oraz przyrostu naturalnego w analizowanej jednostce.

W gminie Pызdry największą liczbę zameldowań odnotowano w 2007 r. – 110, a najmniejszą w 2014 r. – 52. Najmniejsza liczba wymeldowań miała miejsce w 2010 r. - 58, zaś największa emigracja miała miejsce w 2007 r. – 133.

Tabela 6. Saldo migracji oraz przyrost naturalny na 1000 os. w gminie Pызdry w latach 2004 - 2015

Rok	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem	Saldo migracji	Saldo migracji na 1000 os.	Urodzenia żywe na 1000 os.	Zgony na 1000 os.	Przyrost naturalny na 1000 os.
2004	118	130	-12	-1,7	77	86	-1,2
2005	89	87	2	0,3	68	74	-0,8
2006	77	131	-54	-7,5	90	74	2,2
2007	110	133	-23	-3,2	99	75	3,3
2008	76	75	1	0,1	77	73	0,6
2009	70	90	-20	-2,8	92	74	2,5
2010	67	58	9	1,2	80	73	1,0
2011	62	89	-27	-3,7	75	65	1,4
2012	72	116	-44	-6,1	92	72	2,8
2013	78	111	-33	-4,6	77	67	1,4
2014	52	69	-17	-2,4	65	81	-2,2
2015	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	75	79	-0,6

Źródło: GUS

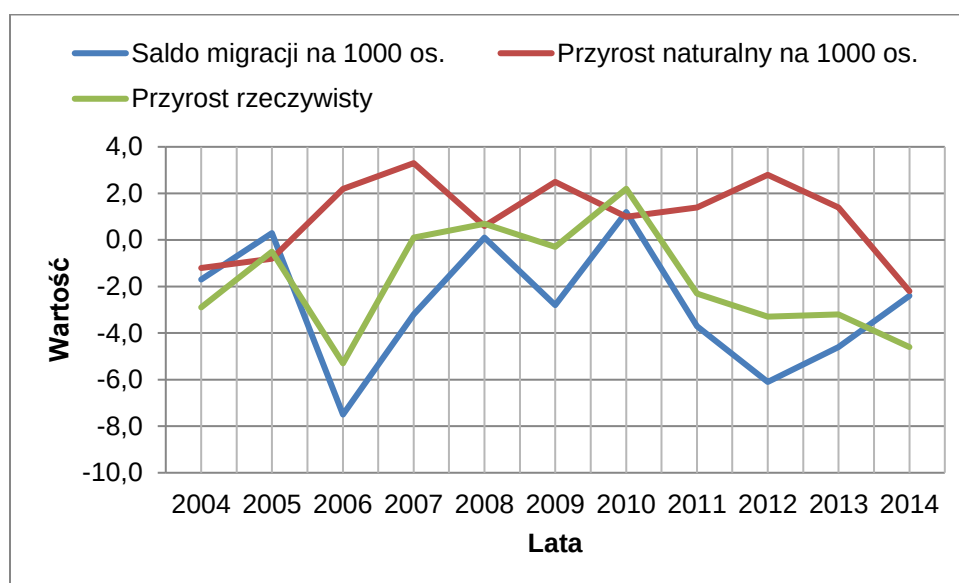
W kontekście salda migracji odnotowano dodatnie wartości w 3 spośród 11 analizowanych lat, w: 2005, 2008 i 2010 roku. W przypadku przyrostu naturalnego w 8 z 12 analizowanych lat odnotowano wartości dodatnie: od 2006 r. do 2013 r. Oznacza to, że

w latach: 2004, 2005, 2006, 2009, 2011, 2012, 2013 i 2014 nastąpiły ujemne wartości związane z przyrostem rzeczywistym. W gminie Pyzdry najwyższa wartość wskaźnika przyrostu rzeczywistego przypadła na rok 2010 – 2,2/1000 os. Najniższy przyrost rzeczywisty w gminie wystąpił w 2006 r. -5,3/1000 os.

Tabela 7. Przyrost rzeczywisty na 1000 os. w gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015

Rok	Saldo migracji na 1000 os.	Przyrost naturalny na 1000 os.	Przyrost rzeczywisty na 1000 os.
2004	-1,7	-1,2	-2,9
2005	0,3	-0,8	-0,5
2006	-7,5	2,2	-5,3
2007	-3,2	3,3	0,1
2008	0,1	0,6	0,7
2009	-2,8	2,5	-0,3
2010	1,2	1,0	2,2
2011	-3,7	1,4	-2,3
2012	-6,1	2,8	-3,3
2013	-4,6	1,4	-3,2
2014	-2,4	-2,2	-4,6
2015	brak danych	-0,6	brak danych

Źródło: GUS

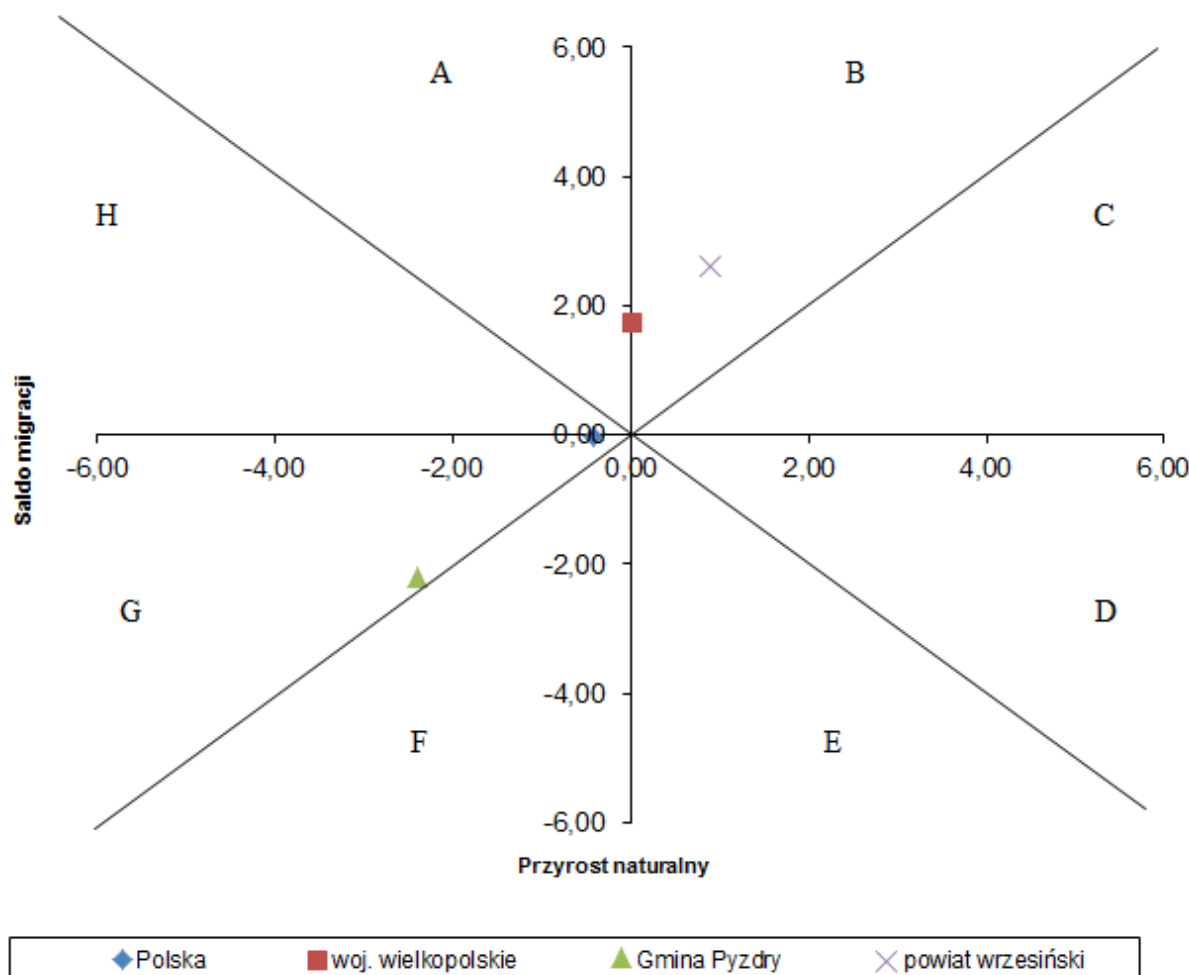
Ryc. 23. Przyrost rzeczywisty na 1000 os. w gminie Pyzdry w latach 2004 – 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Przedstawiony na rycinie 24 typogram Webba obrazuje sytuację demograficzną poszczególnych jednostek pod względem demograficznym w 2014 r. Oś rzędnych ilustruje wartości przyrostu naturalnego, a oś odciętych saldo migracji. Gmina Pyzdry w 2014 roku znalazła się w obszarze typu G, gdzie przyrost naturalny oraz saldo migracji przyjmują wartości ujemne. Powiat wrzesiński znalazł się w tym samym obszarze wykresu, co województwo wielkopolskie. Jednak w przypadku powiatu wrzesińskiego wartości salda migracji oraz przyrostu naturalnego była większa i przedstawione wyniki są korzystniejsze, niż w województwie wielkopolskim. Zarówno województwo wielkopolskie, jak i powiat wrzesiński przypisano do obszaru B, który charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym, który jest większy od dodatniego salda migracji. Polskę przydzielono do typu G –

ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji, jednakże wartości te są korzystniejsze w porównaniu do analizowanej gminy.

Należy zatem stwierdzić, że wartości dotyczące salda migracji oraz przyrostu naturalnego dla gminy Pyzdry są niekorzystne w porównaniu do wszystkich zaprezentowanych jednostek.

Ryc. 24. Typogram Webba dla gminy Pyzdry, powiatu wrzesińskiego, województwa wielkopolskiego oraz Polski w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Obszar zdegradowany to obszar, w którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujący z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Na etapie sporządzania diagnozy, powoduje to konieczność określenia, które jednostki analityczne wchodzące w skład gminy Pyzdry, charakteryzują się kumulacją problemów.

Na terenie gminy Pyzdry wyznaczono 25 jednostek analitycznych, dla których zebrano dane, zagregowano je, a następnie dokonano analizy. Część obszaru miejskiego w Pyzdrach nie została uwzględniona w analizie, gdyż nie jest zamieszkała.

SFERA SPOŁECZNA

W niniejszej diagnozie w ramach sfery społecznej przeanalizowano zjawiska: starzenia się społeczeństwa, wysokiej stopy bezrobocia, niewystarczającego wykształcenia osób bezrobotnych, wysokiego poziomu ubóstwa, niepełnosprawności, ubóstwa skrajnego w zakresie braku środków finansowych na zakup opału oraz przestępczości.

3.1. ZAAWANSOWANIE PROCESU STARZENIA SIĘ LUDNOŚCI

W rozdziale poddano analizie stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, zgodnie z założeniem, że ludność w wieku przedprodukcyjnym obejmuje osoby w wieku od urodzenia do 17 lat; ludność w wieku produkcyjnym – osoby od 18 lat do wieku emerytalnego (60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni), a ludność w wieku poprodukcyjnym – osoby w wieku emerytalnym. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku na terenie gminy Pyzdry została przedstawiona w tabeli 8 z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny. Biorąc pod uwagę przedstawione dane można stwierdzić, iż największy odsetek ludności gminy w analizowanym przedziale czasowym stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, dalej w wieku przedprodukcyjnym, a najmniejszą część stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym.

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym z roku na rok ulegała zmniejszeniu. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności w analizowanych latach sukcesywnie malał, co jest niekorzystną sytuacją. Liczba osób w tej grupie ekonomicznej zmniejszyła się w latach 2004 – 2015 o 350 osób, czyli o 4,8%. Była to największa procentowa różnica ze wszystkich grup ekonomicznych, co oznacza zmniejszający się udział osób najmłodszych w gminie.

Do roku 2010 liczba ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Pyzdry rosła w aspekcie procentowym. Od roku 2011 zaobserwowano systematyczny spadek liczby ludności w tej grupie wiekowej. Najniższy odsetek ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w 2004 r. – 60,9%, a najwyższy w 2010 r. – 63,2%. Na przestrzeni lat 2004 – 2015 liczba ludności z tej grupy wiekowej wzrosła o 100 osób, czyli o 1,5%.

Niekorzystnym zjawiskiem jest sukcesywnie rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Do roku 2009 procentowy udział ludności w tym wieku na terenie gminy Pyzdry rósł, po czym w roku 2010 zmalał. Od roku 2011 zaobserwowano kolejny procentowy wzrost udziału liczby osób najstarszej grupy wiekowej. W latach 2004 – 2015 liczba osób omawianego zbioru wzrosła aż o 234 osoby, czyli aż o 3,3%.

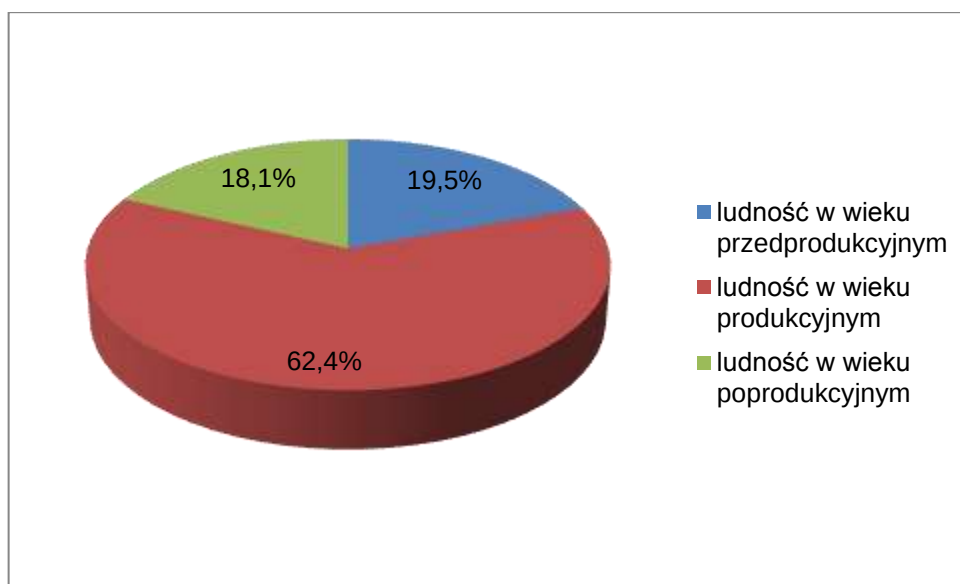
Biorąc pod uwagę powyższe dane należy określić sytuację demograficzną gminy Pyzdry jako niekorzystną. W ostatnich 12 latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym malała, a poprodukcyjnym rosła.

W porównaniu do powiatu wrzesińskiego, na rok 2015 sytuacja demograficzna gminy Pyzdry pod względem struktury ludności według ekonomicznych grup wieku jest korzystniejsza, choć systematycznie ulega pogorszeniu. Zestawiając dane dotyczące poszczególnych ekonomicznych grup ludności stwierdza się, że w gminie Pyzdry występuje podobna sytuacja demograficzna co w województwie wielkopolskim. W nim zaś w roku 2015 ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 19,2%, w wieku produkcyjnym 62,6%, a w wieku poprodukcyjnym 18,2%. W przypadku powiatu wrzesińskiego struktura ludności kształtowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 18,8%, ludność w wieku produkcyjnym – 59,8%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 21,4%.

Tabela 8. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015

Rok	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	%	Ludność w wieku produkcyjnym	%	Ludność w wieku poprodukcyjnym	%
2004	7182	1747	24,3	4371	60,9	1064	14,8
2005	7228	1699	23,5	4462	61,7	1067	14,8
2006	7182	1633	22,7	4450	62,0	1099	15,3
2007	7180	1605	22,4	4459	62,1	1116	15,5
2008	7175	1577	22,0	4469	62,3	1129	15,7
2009	7157	1538	21,5	4490	62,7	1129	15,8
2010	7298	1547	21,2	4609	63,2	1142	15,6
2011	7281	1515	20,8	4592	63,1	1174	16,1
2012	7240	1481	20,5	4555	62,9	1204	16,6
2013	7218	1443	20,0	4529	62,7	1246	17,3
2014	7202	1428	19,8	4496	62,4	1278	17,7
2015	7166	1397	19,5	4471	62,4	1298	18,1

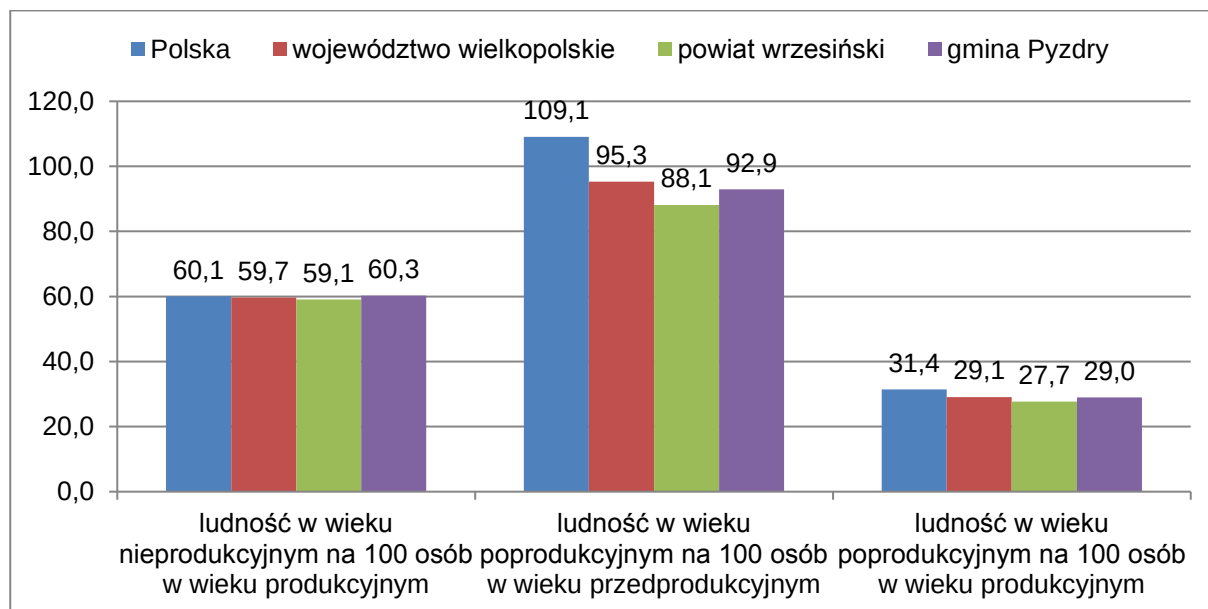
Źródło: GUS

Ryc. 25. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pyzdry w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wskaźniki obciążenia demograficznego przedstawiono w formie ryciny. Według danych na koniec roku 2015 wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wskazuje najwyższą wartość w gminie Pyzdry. Analizując kolejne wskaźniki w kontekście wartości odnotowanych dla gminy Pyzdry stwierdza się lepszą sytuację demograficzną na terenie powiatu wrzesińskiego, zaś nieznacznie gorszą na terenie województwa wielkopolskiego. Również średnie wartości dla kraju były gorsze, niż w analizowanej gminie.

Ryc. 26. Wskaźniki obciążenia demograficznego w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

3.1.1. Wskaźnik - udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej

Wskaźnik obrazujący udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze jest bardzo istotnym wskaźnikiem demograficznym. Pozwala ocenić stosunek grupy osób będących w wieku emerytalnym (dla kobiet – powyżej 60 lat, dla mężczyzn – powyżej 65 lat) do liczebności pozostałych grup wiekowych. Im więcej osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, tym mniej korzystna struktura ekonomiczna społeczeństwa, świadcząca o jego starzeniu się.

Na terenie gminy Pyzdry odnotowano łącznie 1179 osób w wieku poprodukcyjnym, czyli 16,52% w ogólnej liczbie ludności gminy. Najwięcej osób z tej grupy wiekowej znajduje się w jednostce Pyzdry - Centrum – 277.

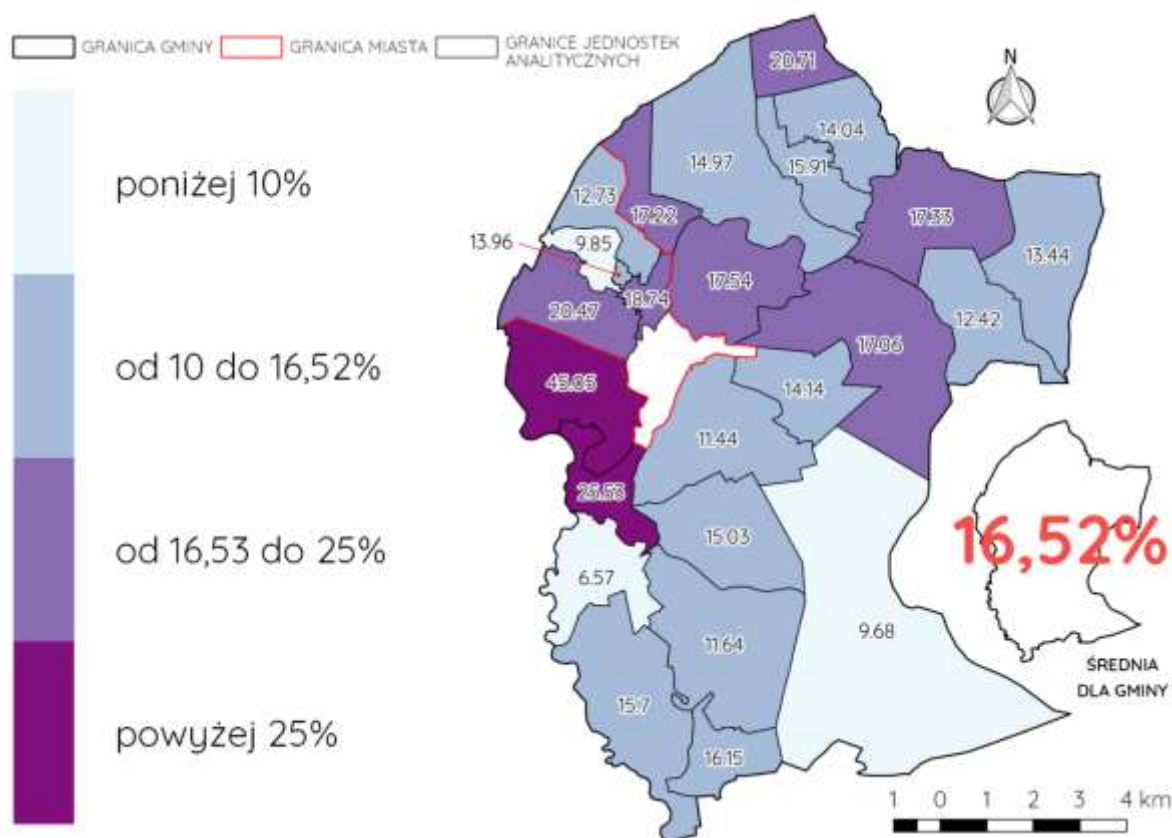
Średnią gminną, która wyniosła 16,52% w zakresie omawianego zjawiska przekroczyło 8 jednostek, przy czym w jednostkach: Pyzdry – Centrum, Pyzdry – Wójtostwo, Ksawerów, Zamość oraz Tarnowa przynajmniej 18% to osoby w wieku poprodukcyjnym

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się dużym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (wartość wyższa od średniej dla gminy) zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 9. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej)	Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	13	17,33
2	Ciemierów	161	26	16,15
3	Ciemierów Kolonia	189	22	11,64
4	Dłusk	209	36	17,22
5	Dolne Grądy	153	23	15,03
6	Górne Grądy	155	15	9,68
7	Kruszyny	201	23	11,44
8	Ksawerów	140	29	20,71
9	Lisewo	484	76	15,70
10	Pietrzyków	176	28	15,91
11	Pietrzyków Kolonia	178	25	14,04
12	Rataje	354	53	14,97
13	Ruda Komorska	335	22	6,57
14	Tarnowa	182	82	45,05
15	Trzcianki	99	14	14,14
16	Walga	114	20	17,54
17	Wrąbczynek	305	41	13,44
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	19	12,42
19	Zamość	94	24	25,53
20	Zapowiednia	211	36	17,06
	Pyzdry	3169	552	17,42
21	Pyzdry - Centrum	1478	277	18,74
22	Pyzdry - Osiedle	616	86	13,96
23	Pyzdry - Szybka	132	13	9,85
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	148	20,47
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	28	12,73
	suma	7137	1179	16,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

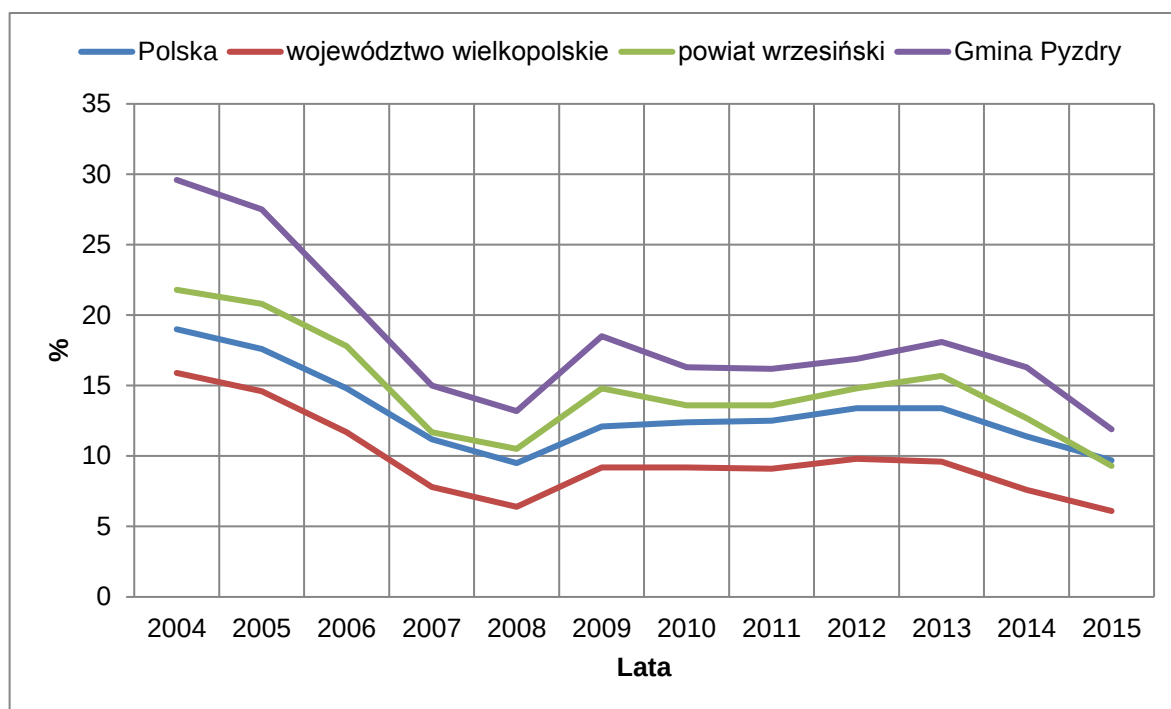

Ryc. 27. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

3.2 PROBLEMY RYNKU PRACY

Zgodnie z danymi GUS stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wyniosła na koniec 2015 roku 9,7% i była wyższa, niż wskaźnik dla województwa wielkopolskiego, kształtujący się na poziomie 6,1% oraz powiatu wrzesińskiego – 9,3%. Analiza danych z lat 2004 - 2015 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie gminy Pyzdry była zawsze wyższa, niż we wszystkich wymienionych wyżej jednostkach i wyniosła na koniec 2015 r. 11,9%. Zjawisko zostało przedstawione w formie wykresu. W porównaniu do roku 2004 bezrobocie na obszarze gminy Pyzdry spadło, podobnie jak i w przypadku pozostałych charakteryzowanych jednostek. Najwyższa stopa bezrobocia na terenie gminy Pyzdry była w 2004 r. – 29,6%, zaś najniższa w 2015 r. – 11,9%.

Ryc. 28. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004 - 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Pyzdry zgodnie z danymi GUS na 2015 r. wynosiło 3 407 zł na 1 osobę, czyli 82,1 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (4 151 zł).

3.2.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności na danym obszarze

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy we Wrześni, według stanu na 31.12.2016 r. na terenie gminy Pyzdry zarejestrowanych było 243 bezrobotnych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono poniżej. Analizując dane bezwzględne stwierdza się, iż najwięcej osób bezrobotnych odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum – 53.

W analizowanym obszarze udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł średnio na terenie gminy 5,32%.

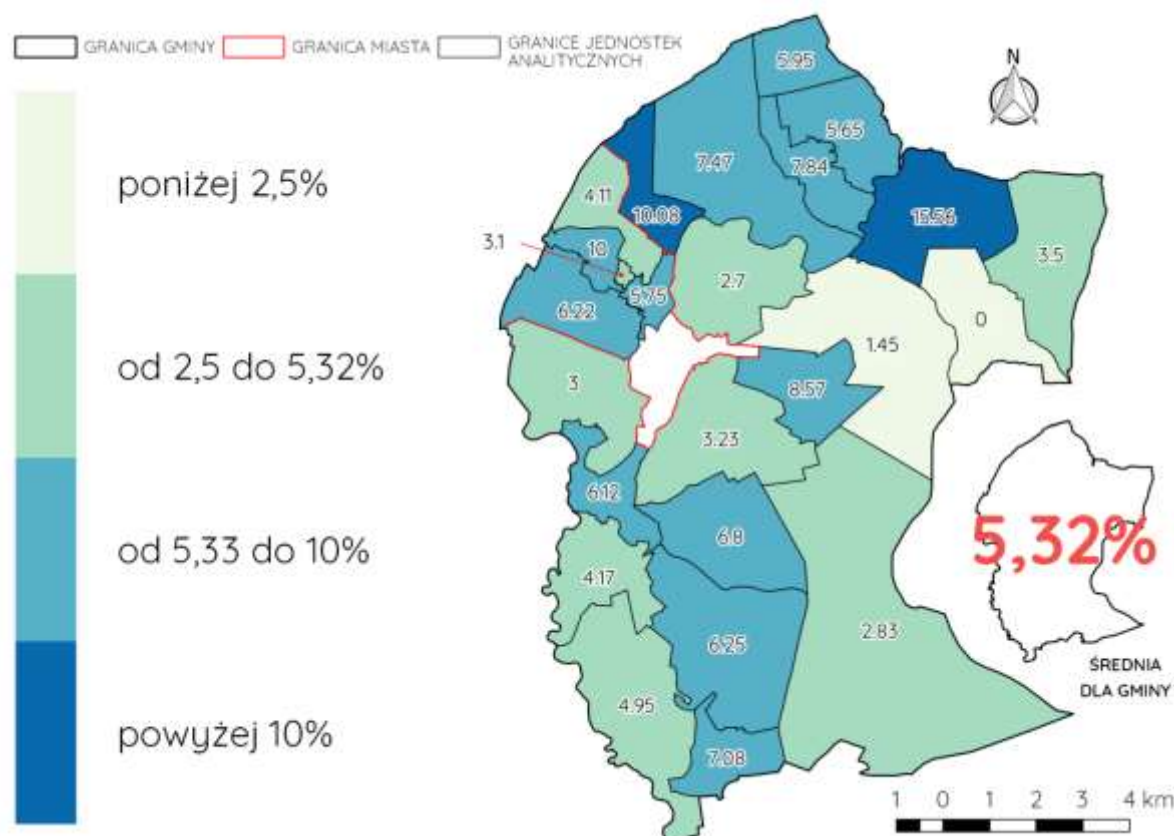
Średnią gminną, która wyniosła 5,32% w zakresie bezrobocia przekroczyło 14 jednostek. Problem bezrobocia w gminie Pyzdry w największym procentowym stopniu występuje w jednostce – Białobrzeg – 15,56%.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się dużą liczbą osób bezrobotnych w odniesieniu do osób w wieku produkcyjnym (wartość wyższa od średniej dla gminy) zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 10. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64, lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba osób bezrobotnych	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	45	7	15,56
2	Ciemierów	113	8	7,08
3	Ciemierów Kolonia	128	8	6,25
4	Dłusk	129	13	10,08
5	Dolne Grądy	103	7	6,80
6	Górne Grądy	106	3	2,83
7	Kruszyny	124	4	3,23
8	Ksawerów	84	5	5,95
9	Lisewo	283	14	4,95
10	Pietrzyków	102	8	7,84
11	Pietrzyków Kolonia	124	7	5,65
12	Rataje	241	18	7,47
13	Ruda Komorska	240	10	4,17
14	Tarnowa	100	3	3,00
15	Trzcianki	70	6	8,57
16	Walga	74	2	2,70
17	Wrąbczynek	200	7	3,50
18	Wrąbczynkowskie Holendry	100	0	0,00
19	Zamość	49	3	6,12
20	Zapowiednia	138	2	1,45
	Pyzdry	2017	108	5,35
21	Pyzdry - Centrum	921	53	5,75
22	Pyzdry - Osiedle	420	13	3,10
23	Pyzdry - Szybska	80	8	10,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	450	28	6,22
25	Pyzdry - Wrzesińska	146	6	4,11
	suma	4570	243	5,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy we Wrześni oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 29. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

3.2.2. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze

Na terenie gminy Pyzdry z końcem 2016 r. zarejestrowano 53 osoby bezrobotne z wykształceniem podstawowym. Wg bezwzględnych wartości stwierdza się, iż najwięcej osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym odnotowano w jednostce Pyzdry – Centrum - 16.

Liczbę osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym porównano do liczby osób bezrobotnych na danym obszarze. Udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na terenie gminy Pyzdry wyniósł 23,05%, co znaczy, że prawie co 4 bezrobotny mieszkaniec gminy posiada braki edukacyjne.

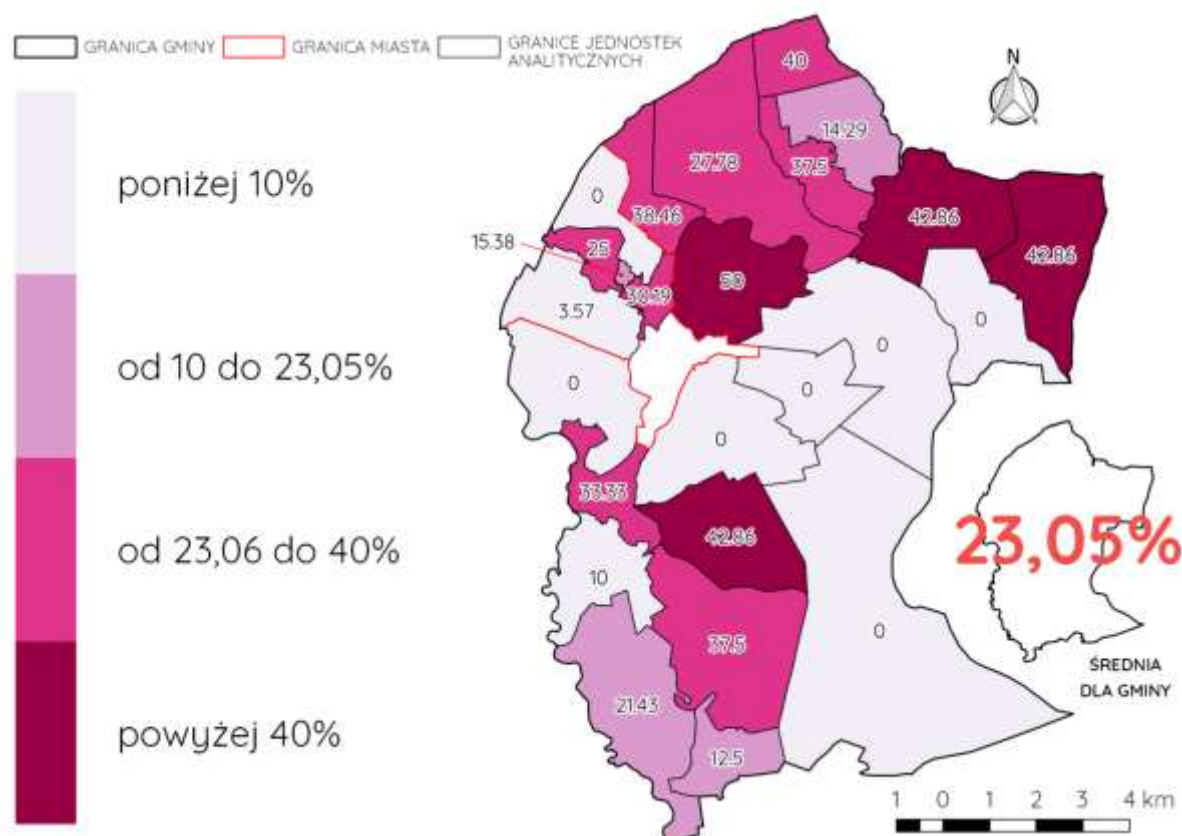
Średnią gminną, która wyniosła 23,05%, w zakresie bezrobotnych z podstawowym wykształceniem przekroczyło 12 jednostek. Największa liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym mieszka na terenie jednostki Pyzdry – Centrum – 16. Badane zjawisko w kontekście udziału procentowego w największym stopniu odnotowano w jednostce Walga, Białobrzeg, Dolne Grądy i Wrąbczynek.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się dużą liczbą osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w odniesieniu do ogólnej liczby osób bezrobotnych (wartość wyższa od średniej dla gminy) zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

**Tabela 11. Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle
liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w 2016 r.**

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	7	3	42,86
2	Ciemierów	8	1	12,50
3	Ciemierów Kolonia	8	3	37,50
4	Dłusk	13	5	38,46
5	Dolne Grądy	7	3	42,86
6	Górne Grądy	3	0	0,00
7	Kruszyny	4	0	0,00
8	Ksawerów	5	2	40,00
9	Lisewo	14	3	21,43
10	Pietrzyków	8	3	37,50
11	Pietrzyków Kolonia	7	1	14,29
12	Rataje	18	5	27,78
13	Ruda Komorska	10	1	10,00
14	Tarnowa	3	0	0,00
15	Trzcianki	6	0	0,00
16	Walga	2	1	50,00
17	Wrąbczynek	7	3	42,86
18	Wrąbczynkowskie Holendry	0	0	0,00
19	Zamość	3	1	33,33
20	Zapowiednia	2	0	0,00
	Pyzdry	108	21	19,44
21	Pyzdry - Centrum	53	16	30,19
22	Pyzdry - Osiedle	13	2	15,38
23	Pyzdry - Szybska	8	2	25,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	28	1	3,57
25	Pyzdry - Wrzesińska	6	0	0,00
	suma	243	56	23,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy we Wrześni

Ryc. 30. Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

3.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH

W celu oszacowania samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, pozyskano dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach. Placówka podejmuje działania pomocowe wobec mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, lokalowej lub zdrowotnej. Na pomoc społeczną mogą liczyć osoby i rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji w szczególności z powodu: ubóstwa, niepełnosprawności członka rodziny, bezdomności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, śmierci członka rodziny. Pomoc przyznawana najczęściej ma formę zasiłku. Zasiłek może być przyznany jako stały, okresowy lub celowy. Oprócz zasiłku można również starać się o środki pieniężne na usamodzielnienie się, odzież, posiłki, czy lokal socjalny.

3.3.1. Wskaźnik - liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Samowystarczalność ekonomiczną gospodarstw domowych odzwierciedla wskaźnik dotyczący liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności danej jednostki analitycznej. We wskaźniku znalazły się informacje dotyczące częstotliwości pobieranych świadczeń w poszczególnych jednostkach.

Oznacza to, że pewna część gospodarstw domowych w gminie nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, bez pomocy MGOPS.

Na obszarze charakteryzowanej gminy wg danych MGOPS w Pyzdrach zarejestrowano z końcem 2016 r. 175 gospodarstw domowych, które pobierały zasiłki. W odniesieniu do liczby ludności gminy otrzymano wartość referencyjną 2,45.

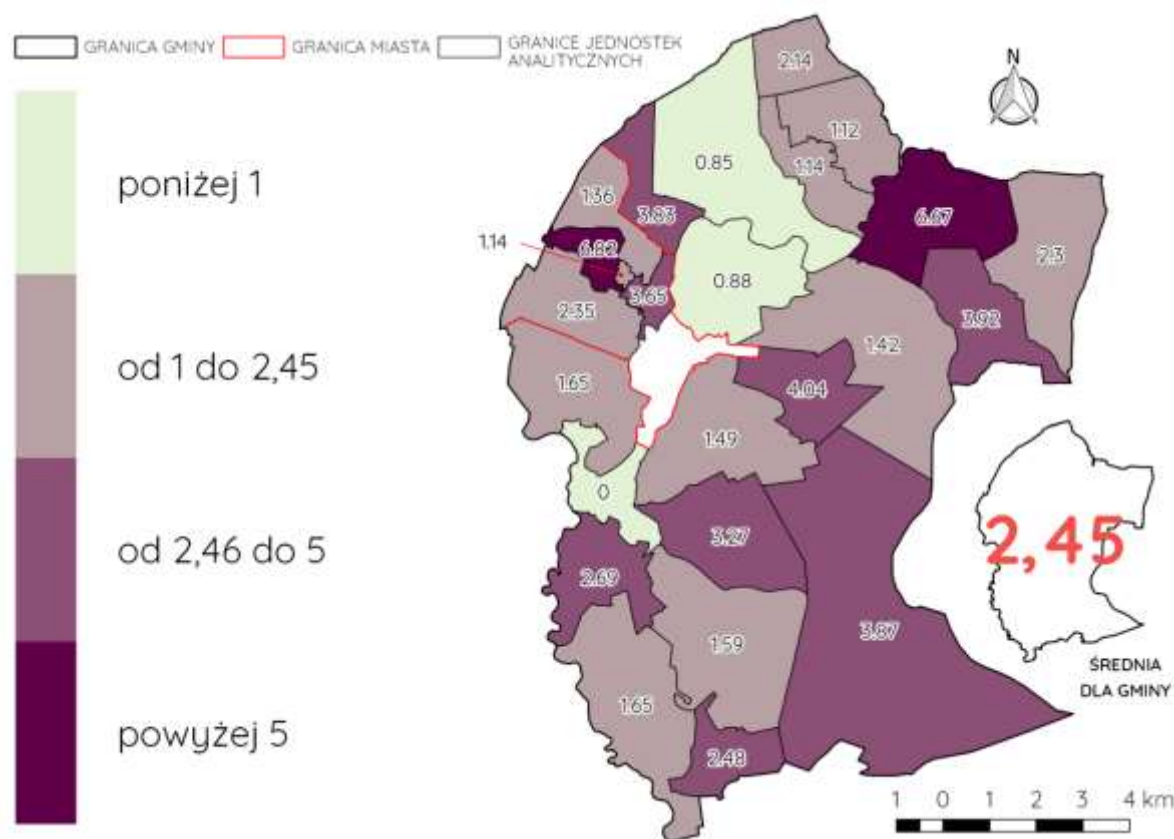
Analizując wartości bezwzględne najwięcej gospodarstw domowych pobierających zasiłki odnotowano w jednostce Pyzdry - Centrum – 54, a w całym mieście Pyzdry aż 90, czyli ponad połowę z obszaru całej gminy. Średnią gminną, która wyniosła 2,45 gospodarstw domowych w zakresie pobranych zasiłków przekroczyło 10 jednostek. Największe natężenie badanego zjawiska w kontekście liczby ludności danej jednostki odnotowano w jednostce Białobrzeg oraz Pyzdry – Szybska. Wszystkie wymienione powyżej jednostki przekroczyły próg 6%.

Jednostki analityczne, które charakteryzują się dużą liczbą gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby gospodarstw domowych (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 12. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	5	6,67
2	Ciemierów	161	4	2,48
3	Ciemierów Kolonia	189	3	1,59
4	Dłusk	209	8	3,83
5	Dolne Grądy	153	5	3,27
6	Górne Grądy	155	6	3,87
7	Kruszyny	201	3	1,49
8	Ksawerów	140	3	2,14
9	Lisewo	484	8	1,65
10	Pietrzyków	176	2	1,14
11	Pietrzyków Kolonia	178	2	1,12
12	Rataje	354	3	0,85
13	Ruda Komorska	335	9	2,69
14	Tarnowa	182	3	1,65
15	Trzcianki	99	4	4,04
16	Walga	114	1	0,88
17	Wrąbczynek	305	7	2,30
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	6	3,92
19	Zamość	94	0	0,00
20	Zapowiednia	211	3	1,42
	Pyzdry	3169	90	2,84
21	Pyzdry - Centrum	1478	54	3,65
22	Pyzdry - Osiedle	616	7	1,14
23	Pyzdry - Szybska	132	9	6,82
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	17	2,35
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	3	1,36
	suma	7137	175	2,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 31. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

3.3.2. Wskaźnik - udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w danej jednostce analitycznej

Posiadając dane od MGOPS w Pyzdrach za 2016 r. w zakresie liczby osób niepełnosprawnych zdecydowano się przedstawić wskaźnik określający liczbę osób niepełnosprawnych w danej jednostce w ogólnej liczbie ludności. Wskaźnik ten nie miał na celu założenia – tam gdzie więcej osób niepełnosprawnych tym gorzej, ale raczej – tam gdzie więcej osób niepełnosprawnych tym większa potrzeba niesienia pomocy tym osobom w pokonywaniu barier.

Obszar gminy Pyzdry zamieszkuje 114 osób niepełnosprawnych, korzystających z pomocy MGOPS. W przeliczeniu przez liczbę ludności całej gminy średnio na 1 tys. osób prawie 16 osób to niepełnosprawni. Największą liczbę osób niepełnosprawnych odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry - Centrum – 36.

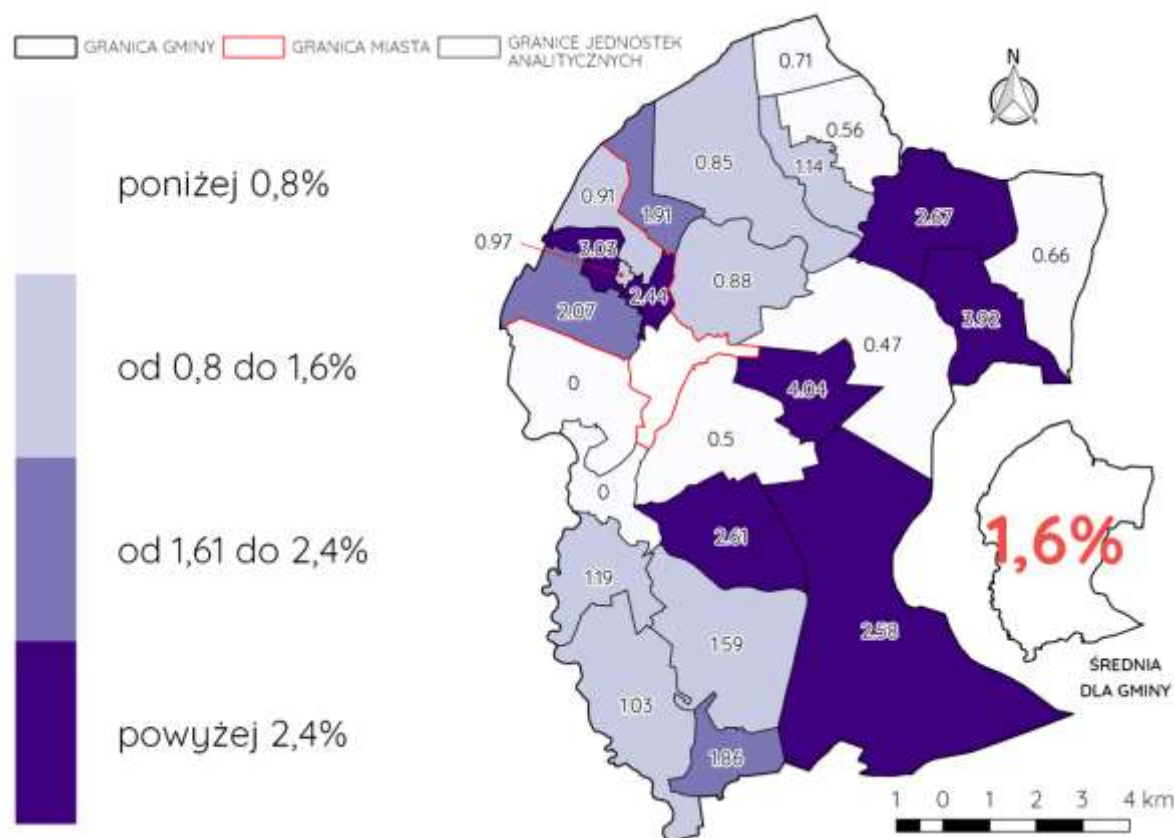
Średnią gminną, która wyniosła 1,6% przekroczyło 10 jednostek. Najwyższe wartości zaproponowanego wskaźnika otrzymano w jednostkach: Trzcianki – 4,04% oraz Wrąbczynkowskie Holendry – 3,92.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się dużą liczbą osób niepełnosprawnych w odniesieniu do ogólnej liczby osób (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 13. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczby ludności w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	2	2,67
2	Ciemierów	161	3	1,86
3	Ciemierów Kolonia	189	3	1,59
4	Dłusk	209	4	1,91
5	Dolne Grądy	153	4	2,61
6	Górne Grądy	155	4	2,58
7	Kruszyny	201	1	0,50
8	Ksawerów	140	1	0,71
9	Lisewo	484	5	1,03
10	Pietrzyków	176	2	1,14
11	Pietrzyków Kolonia	178	1	0,56
12	Rataje	354	3	0,85
13	Ruda Komorska	335	4	1,19
14	Tarnowa	182	0	0,00
15	Trzcianki	99	4	4,04
16	Walga	114	1	0,88
17	Wrąbczynek	305	2	0,66
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	6	3,92
19	Zamość	94	0	0,00
20	Zapowiednia	211	1	0,47
	Pyzdry	3169	63	1,99
21	Pyzdry - Centrum	1478	36	2,44
22	Pyzdry - Osiedle	616	6	0,97
23	Pyzdry - Szybka	132	4	3,03
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	15	2,07
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	2	0,91
	suma	7137	114	1,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 32. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.
Źródło: opracowanie własne

3.3.3. Wskaźnik - udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogólnej liczby ludności w danej jednostce analitycznej

Przyznane zasiłki na podstawie wydanych decyzji przez Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie zakupu opału stanowią pomoc dla osób, które w szczególny sposób dotknięte są skrajnym ubóstwem. Jest on jednym z najbardziej podstawowych zasiłków celowych.

W gminie Pyzdry odnotowano łącznie 134 osoby, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału. Oznacza to, że średnio na 100 osób z pomocy tej korzystały prawie 2 osoby.

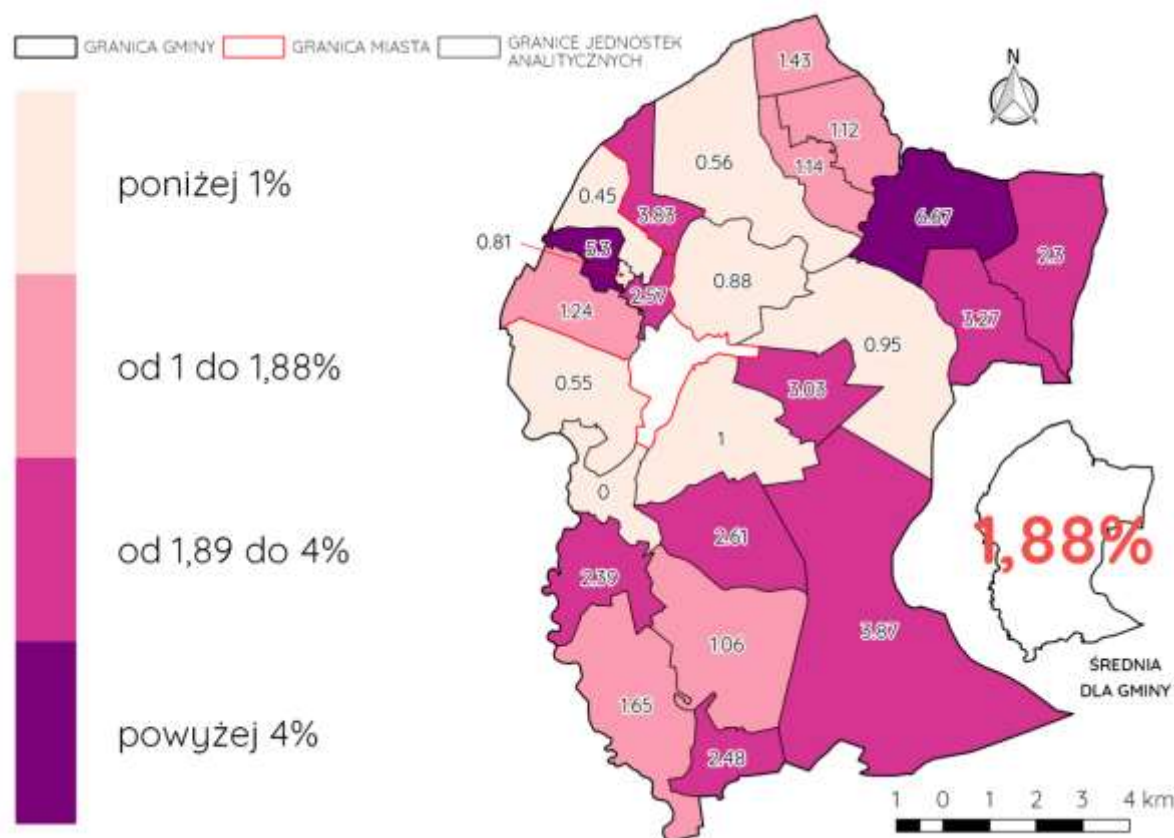
Analizując wartości bezwzględne największej osób pobierających charakteryzowany zasiłek celowy odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum - 38. Średnią gminną, która wyniosła 1,88% w zakresie pobranych zasiłków przekroczyło 11 jednostek. Analizując wskaźnik związany z liczbą osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału, stwierdza się najwyższe wartości w jednostkach: Białobrzeg – 6,67% oraz Pyzdry – Szybska – 5,3%.

Wszystkie miejscowości, które charakteryzują się dużą liczbą osób pobierających zasiłek celowy w odniesieniu do ogólnej liczby osób (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 14. Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału	Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	5	6,67
2	Ciemierów	161	4	2,48
3	Ciemierów Kolonia	189	2	1,06
4	Dłusk	209	8	3,83
5	Dolne Grądy	153	4	2,61
6	Górne Grądy	155	6	3,87
7	Kruszyny	201	2	1,00
8	Ksawerów	140	2	1,43
9	Lisewo	484	8	1,65
10	Pietrzyków	176	2	1,14
11	Pietrzyków Kolonia	178	2	1,12
12	Rataje	354	2	0,56
13	Ruda Komorska	335	8	2,39
14	Tarnowa	182	1	0,55
15	Trzcianki	99	3	3,03
16	Walga	114	1	0,88
17	Wrąbczynek	305	7	2,30
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	5	3,27
19	Zamość	94	0	0,00
20	Zapowiednia	211	2	0,95
	Pyzdry	3169	60	1,89
21	Pyzdry - Centrum	1478	38	2,57
22	Pyzdry - Osiedle	616	5	0,81
23	Pyzdry - Szybka	132	7	5,30
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	9	1,24
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	1	0,45
	suma	7137	134	1,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 33. Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogólnej liczbie ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

3.4. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. Analizując poziom bezpieczeństwa na terenie gminy Pyzdry warto odnieść się do średnich statystycznych dla jednostek samorządowych wyższego szczebla. Zaznacza się, że dla analizowanej gminy w odniesieniu do 1 tys. mieszkańców średnie wartości z zakresu: przestępstw ogółem, przestępstw o charakterze kryminalnym, gospodarczym, drogowym, przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko mieniu są niższe w porównaniu do województwa oraz kraju (wg danych polskawliczbach.pl). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ogółem na terenie gminy Pyzdry jest taki sam jak w województwie wielkopolskim i wynosi 70%.

3.4.1. Wskaźnik – liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Jako miernik obrazujący zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Pyzdry przyjęto liczbę wykroczeń w przestrzeniach publicznych. Poczucie bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych jest niezwykle ważnym elementem dla społeczności lokalnej. Warunkuje swobodny rozwój, jak i jest podstawową potrzebą ludzką.

W świetle zebranych danych od Komisariatu Policji w Pyzdrach za rok 2016 odnoszących się do liczby wykroczeń w przestrzeniach publicznych na terenie gminy Pyzdry wnioskuje się ich łączną sumę w liczbie 235.

Średnią gminną, która wyniosła 3,29 wykroczeń w przestrzeniach publicznych na 100 osób przekroczyło 9 jednostek, przy czym największa liczba analizowanych wykroczeń wystąpiła w jednostkach Pietrzyków Kolonia – 8,99 oraz Pietrzyków – 8,52.

Najwięcej wykroczeń w przestrzeniach publicznych w znaczeniu do liczby wykroczeń ogółem odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum – 85.

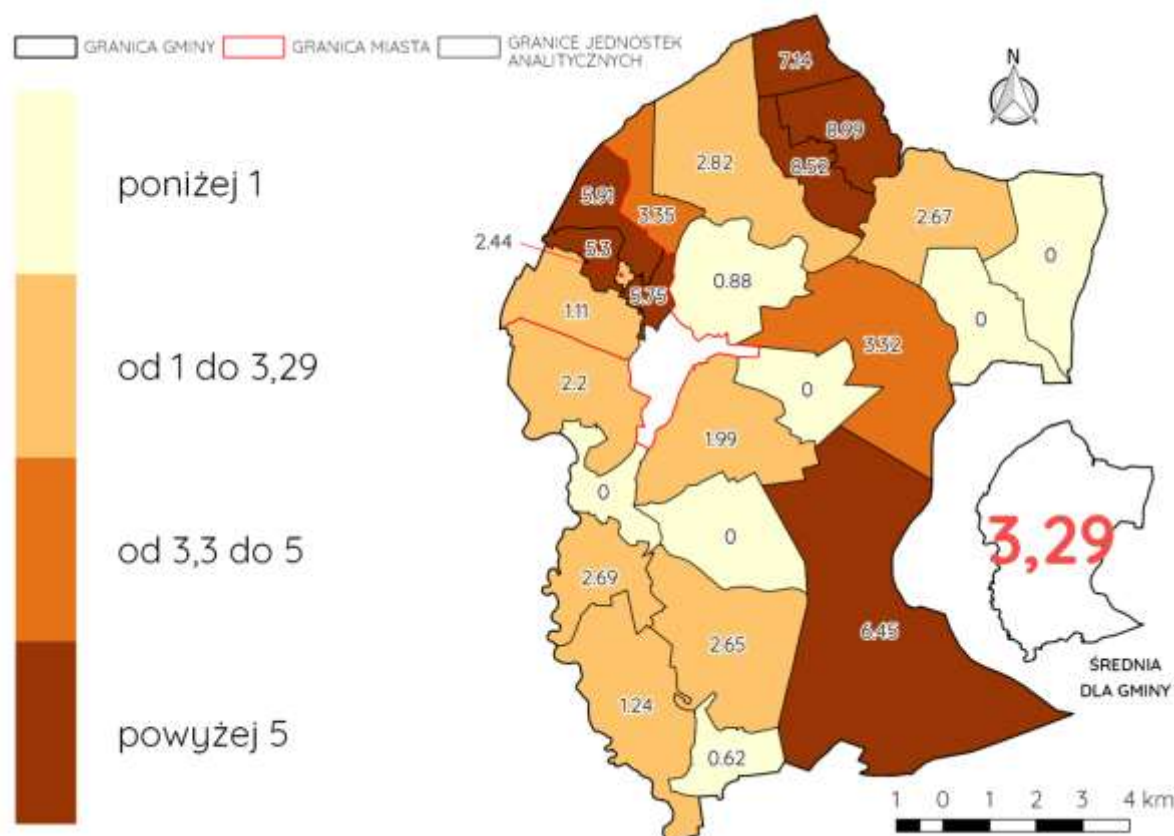
Zaznacza się, że łącznie w mieście Pyzdry zarejestrowano 128 omawianych wykroczeń, zatem stwierdza się wyższą przestępczość w mieście, niż na terenach wiejskich.

Wszystkie jednostki, w których zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla gminy Pyzdry oznaczono pomarańczowym tłem.

Tabela 15. Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych	Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	2	2,67
2	Ciemierów	161	1	0,62
3	Ciemierów Kolonia	189	5	2,65
4	Dłusk	209	7	3,35
5	Dolne Grądy	153	0	0,00
6	Górne Grądy	155	10	6,45
7	Kruszyny	201	4	1,99
8	Ksawerów	140	10	7,14
9	Lisewo	484	6	1,24
10	Pietrzyków	176	15	8,52
11	Pietrzyków Kolonia	178	16	8,99
12	Rataje	354	10	2,82
13	Ruda Komorska	335	9	2,69
14	Tarnowa	182	4	2,20
15	Trzcianki	99	0	0,00
16	Walga	114	1	0,88
17	Wrąbczynek	305	0	0,00
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	0	0,00
19	Zamość	94	0	0,00
20	Zapowiednia	211	7	3,32
	Pyzdry	3169	128	4,04
21	Pyzdry - Centrum	1478	85	5,75
22	Pyzdry - Osiedle	616	15	2,44
23	Pyzdry - Szybska	132	7	5,30
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	8	1,11
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	13	5,91
	suma	7137	235	3,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komisariatu Policji w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 34. Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komisariatu Policji w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

3.4.2. Wskaźnik – liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej

Do mierzalnych wskaźników, które oddają poziom zagrożenia bezpieczeństwa mieszkańców gminy Pyzdry zakwalifikować można liczbę popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej. Poczucie bezpieczeństwa osób zamieszkujących daną jednostkę analityczną jest niezwykle ważne. Miejsca, które charakteryzują się wysoką liczbą popełnionych przestępstw kryminalnych mogą być narażone na ich negatywne konsekwencje, takie jak np. odpływ ludności, czy zamykanie obiektów usługowych.

Na terenie gminy Pyzdry odnotowano łącznie 39 popełnionych przestępstw kryminalnych, zatem średnio na terenie gminy na 1000 osób przypadło 5,46 zidentyfikowanych przestępstw. W 11 jednostkach analitycznych odnotowano wartość wyższą od wartości referencyjnej Gminy Pyzdry.

Przestrzenne występowanie analizowanego zjawiska rozłożyło się równomiernie na obszarze miejskim oraz na obszarze wiejskim. Ponad 43% wszystkich popełnionych przestępstw kryminalnych odnotowano na obszarze jednostki analitycznej Pyzdry - Centrum – 17. Była to zdecydowanie największa odnotowana liczba popełnionych przestępstw kryminalnych.

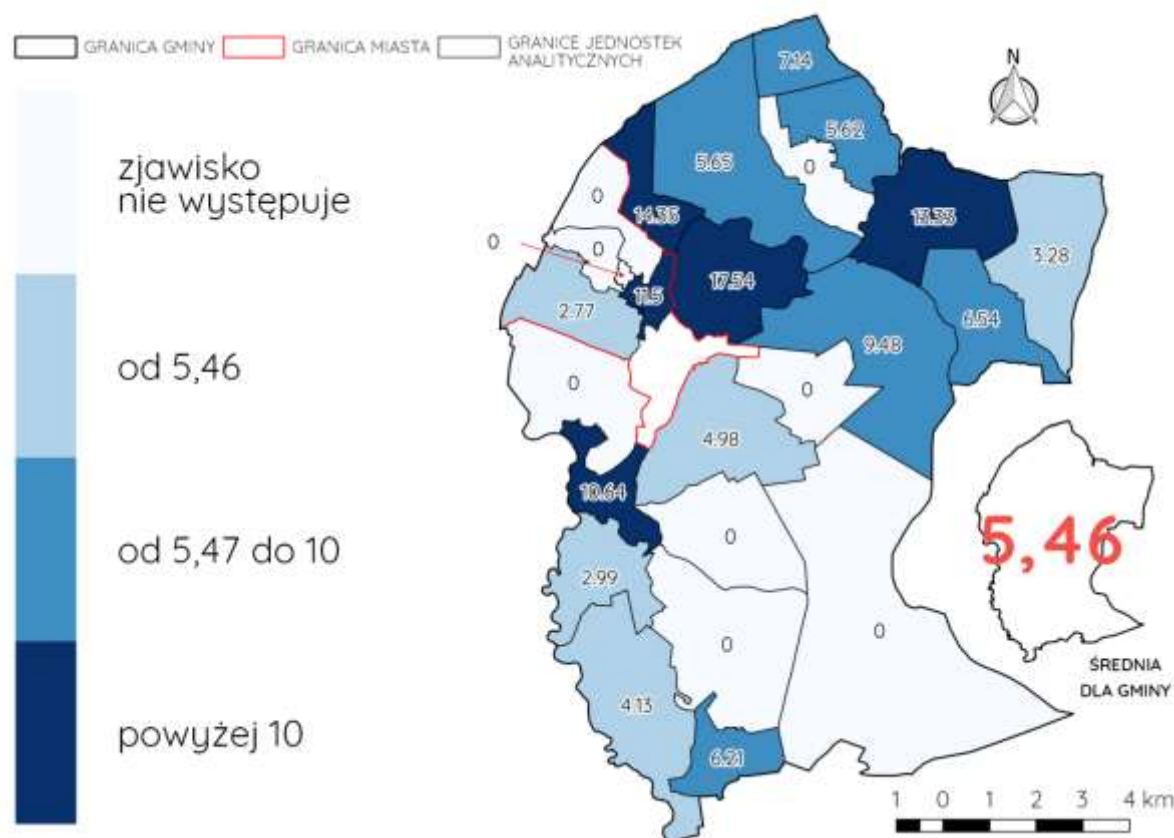
W odniesieniu do liczby ludności danych jednostek analitycznych najwyższe wartości analizowanego wskaźnika wystąpiły w jednostkach: Walga, Dłusk, Białobrzeg, Pyzdry – Centrum oraz Zamość (wszystkie powyżej 10).

Wszystkie jednostki, w których zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla gminy Pyzdry oznaczono pomarańczowym tłem.

Tabela 16. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych	Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	75	1	13,33
2	Ciemierów	161	1	6,21
3	Ciemierów Kolonia	189	0	0,00
4	Dłusk	209	3	14,35
5	Dolne Grądy	153	0	0,00
6	Górne Grądy	155	0	0,00
7	Kruszyny	201	1	4,98
8	Ksawerów	140	1	7,14
9	Lisewo	484	2	4,13
10	Pietrzyków	176	0	0,00
11	Pietrzyków Kolonia	178	1	5,62
12	Rataje	354	2	5,65
13	Ruda Komorska	335	1	2,99
14	Tarnowa	182	0	0,00
15	Trzcianki	99	0	0,00
16	Walga	114	2	17,54
17	Wrąbczynek	305	1	3,28
18	Wrąbczynkowskie Holendry	153	1	6,54
19	Zamość	94	1	10,64
20	Zapowiednia	211	2	9,48
	Pyzdry	3169	19	6,00
21	Pyzdry - Centrum	1478	17	11,50
22	Pyzdry - Osiedle	616	0	0,00
23	Pyzdry - Szybka	132	0	0,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	723	2	2,77
25	Pyzdry - Wrzesińska	220	0	0,00
	suma	7137	39	5,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komisariatu Policji w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 35. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komisariatu Policji w Pyzdrach oraz Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

SFERA GOSPODARCZA

3.5. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

Analizie poddano sferę gospodarczą. Badając w tym aspekcie gminę miejsko – wiejską jako wskaźnik obrazujący sytuację gospodarczą zaproponowano liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012 - 2016 r. w stosunku do 100 osób zamieszkujących daną jednostkę analityczną w wieku produkcyjnym. Dzięki takim danym można było zastosować reprezentatywny wskaźnik zarówno dla obszarów wiejskich, jak i dla obszaru miejskiego. Ponadto można było przedstawić trend zmian zachodzący w na przestrzeni ostatnich 5 lat. Analiza oceny klimatu aktywności gospodarczej poszczególnych jednostek umożliwia rozpoznanie czy mieszkańcy są aktywni gospodarczo oraz czy potrafią sobie poradzić z konkurencją oraz trudnościami na rynku pracy.

3.5.1. Wskaźnik – Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016

W świetle zebranych danych przeciętna liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w ostatnich 5 latach wyniosła 3,37 – średnia wartość wskaźnika dla obszaru gminy. Zarejestrowano 154 wyrejestrowane podmioty gospodarcze na terenie gminy w ostatnich 5 latach analizy, w tym w mieście Pyzdry - 97.

Biorąc pod uwagę analizę danych jednostek analitycznych stwierdza się największą liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w jednostce Pyzdry - Centrum – 53. Najwyższy wskaźnik dotyczący liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 - 2016 odnotowano w jednostce Ksawerów – 8,33. W 8 jednostkach analitycznych przekroczono średnią wartość gminną, w tym w połowie na terenie miasta. Świadczy to o słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

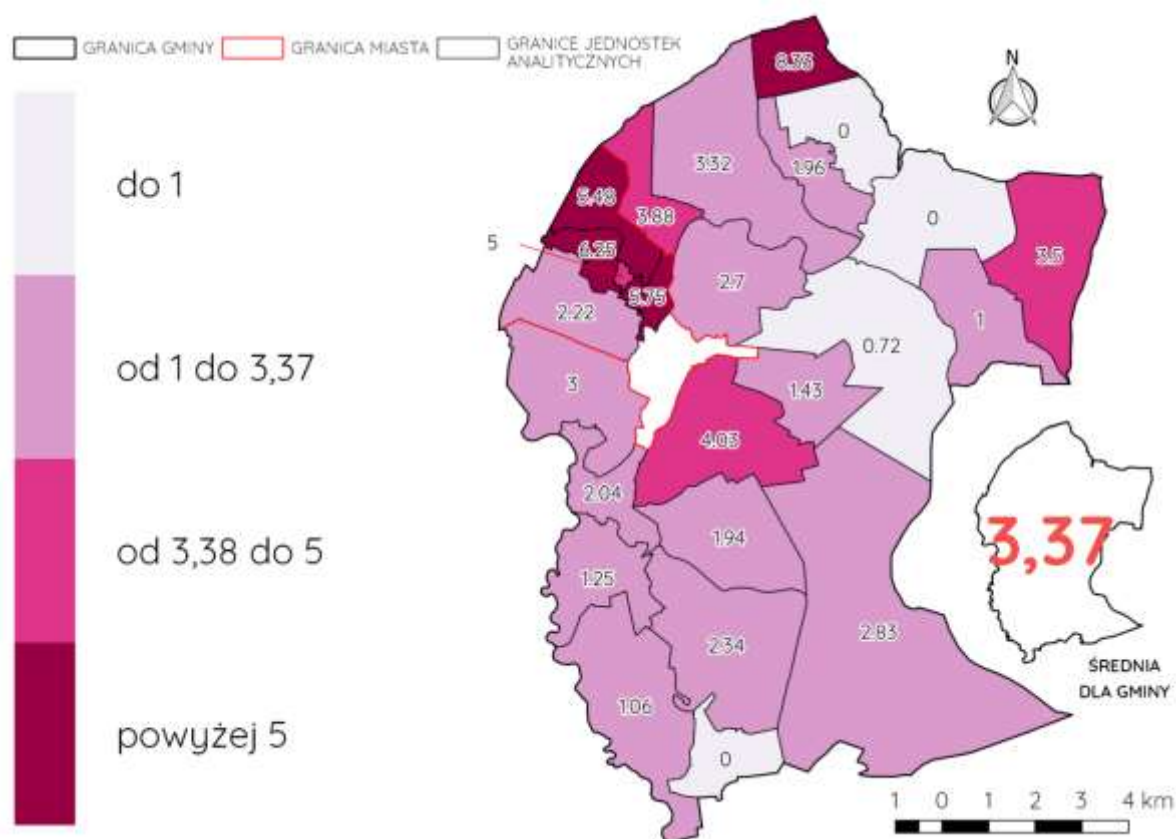
Jednostki analityczne w odniesieniu do których przyjęta wartość wskaźnika była wyższa od średniej gminnej, zostały uznane za będące w stanie kryzysowym. Oznaczono je w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 17. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012 – 2016	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	45	0	0,00
2	Ciemierów	113	0	0,00
3	Ciemierów Kolonia	128	3	2,34
4	Dłusk	129	5	3,88
5	Dolne Grądy	103	2	1,94
6	Górne Grądy	106	3	2,83
7	Kruszyny	124	5	4,03
8	Ksawerów	84	7	8,33
9	Lisewo	283	3	1,06
10	Pietrzyków	102	2	1,96
11	Pietrzyków Kolonia	124	0	0,00
12	Rataje	241	8	3,32
13	Ruda Komorska	240	3	1,25
14	Tarnowa	100	3	3,00
15	Trzcianki	70	1	1,43
16	Walga	74	2	2,70
17	Wrąbczynek	200	7	3,50
18	Wrąbczynkowskie Holendry	100	1	1,00
19	Zamość	49	1	2,04
20	Zapowiednia	138	1	0,72
	Pyzdry	2017	97	4,81
21	Pyzdry - Centrum	921	53	5,75
22	Pyzdry - Osiedle	420	21	5,00
23	Pyzdry - Szybska	80	5	6,25

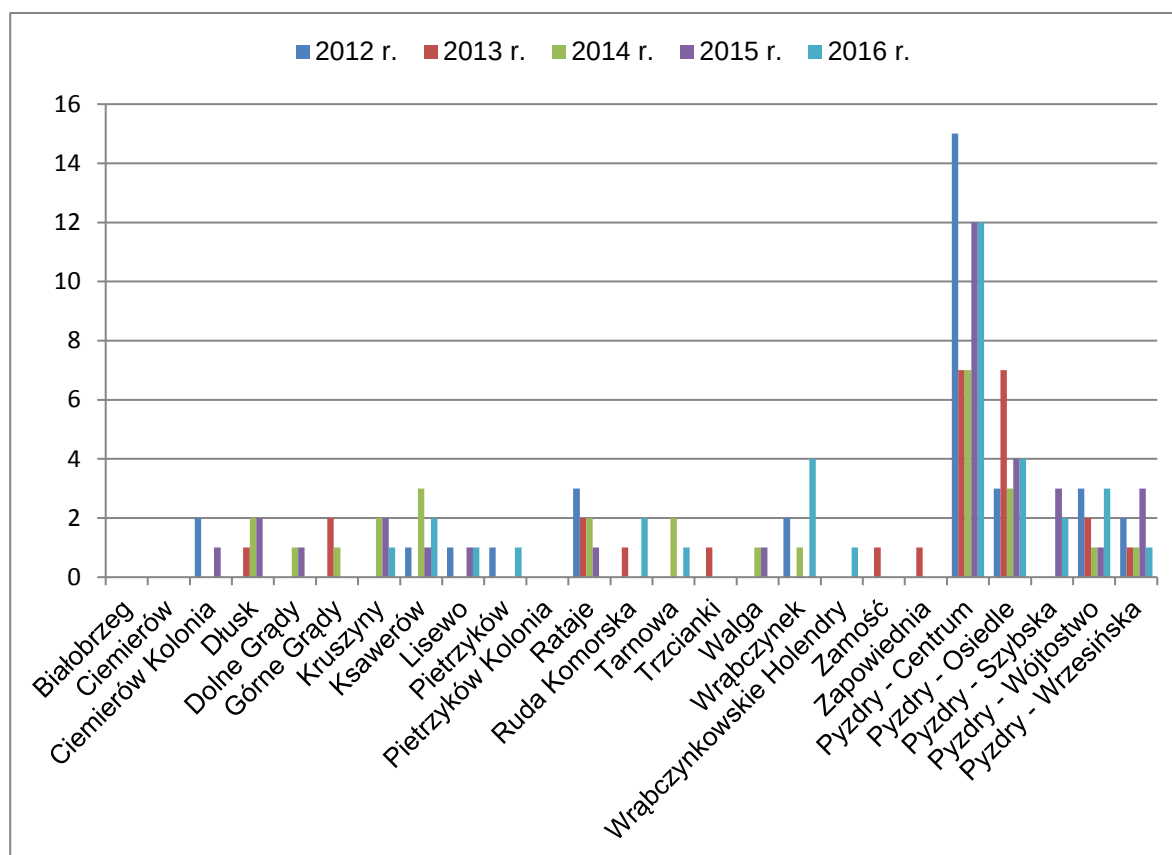
Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012 – 2016	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej
24	Pyzdry - Wójtostwo	450	10	2,22
25	Pyzdry - Wrzesińska	146	8	5,48
suma		4570	154	3,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 36. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 37. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012 – 2016 w danych jednostkach analitycznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

SFERA ŚRODOWISKOWA

3.6. ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW – NISKA EMISJA

Jednym z istotnych aspektów w zakresie jakości środowiska przyrodniczego jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Zjawisko to postarano się przedstawić za pomocą danych liczbowych nawiązujących do nieruchomości, które wyposażone są w tradycyjne piece na paliwa stałe.

Antropogeniczna działalność związana z ogrzewaniem nieruchomości poprzez tradycyjne piece jest jednym z podstawowych źródeł zanieczyszczeń powietrza. Emisja powierzchniowa występuje w największym stopniu w miejscach o największej gęstości zabudowanych nieruchomości. Wskutek emisji do atmosfery dostają się szkodliwe związki takie jak np. dwutlenek siarki, czy tlenki azotu

3.6.1. Wskaźnik – udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej

Posiadając dane od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach za 2016 r. w zakresie liczby zamieszkałych nieruchomości oraz nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe zdecydowano się przedstawić wskaźnik określający udział nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem. Przedstawione poniżej dane są danymi szacunkowymi.

Na terenie gminy Pyzdry znajduje się 1944 zamieszkałe nieruchomości, w tym 1520 wyposażone w tradycyjne piece. Oznacza to, że 78,40% zamieszkałych nieruchomości na terenie gminy posiada tradycyjny system ogrzewania – średnia wartość wskaźnika dla obszaru gminy.

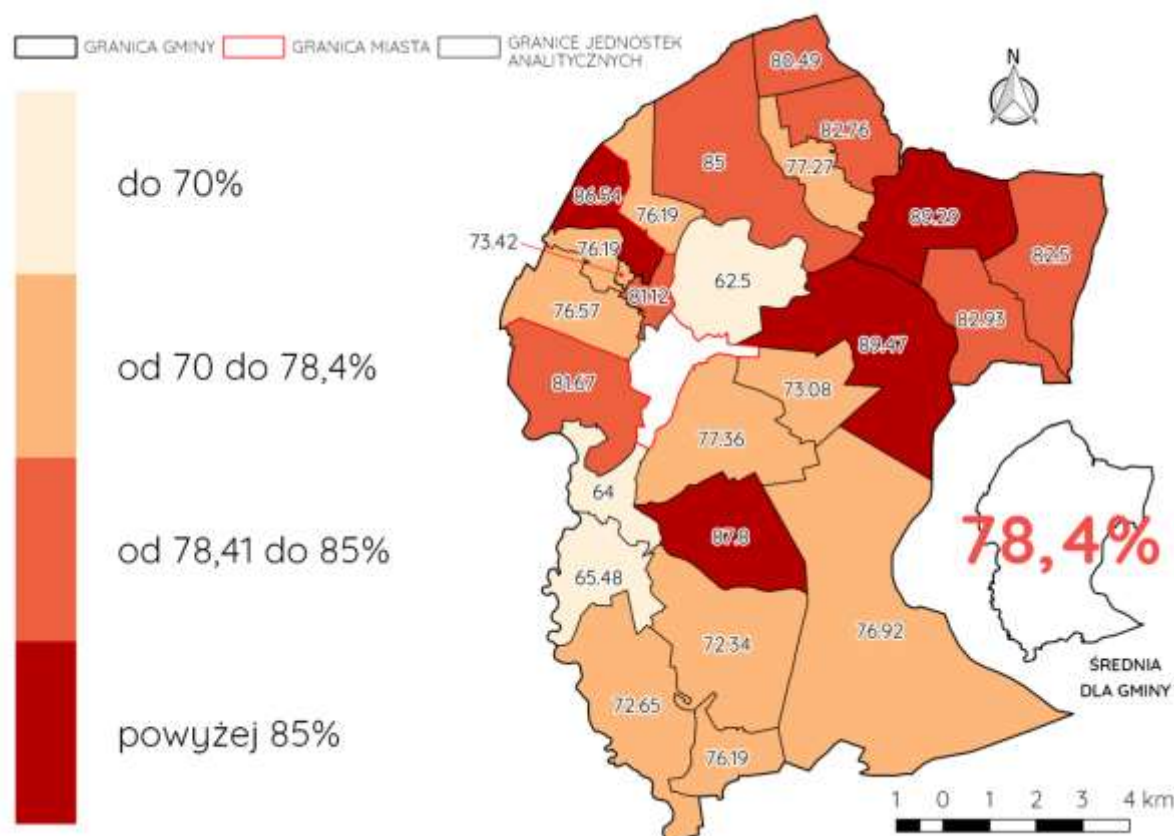
Największą liczbę nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe odnotowano w jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum – 361 nieruchomości. W odniesieniu do wartości procentowej największy udział analizowanych nieruchomości odnotowano w jednostce Zapowiednia i Białobrzeg – pow. 89%. W 11 jednostkach stwierdzono średnią powyżej gminnej.

Wszystkie jednostki, które charakteryzują się wysokim udziałem nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w odniesieniu do ogólnej liczby zamieszkałych nieruchomości (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 18. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba zamieszkałych nieruchomości ogółem	Liczba nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji	Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	28	25	89,29
2	Ciemierów	42	32	76,19
3	Ciemierów Kolonia	47	34	72,34
4	Dłusk	63	48	76,19
5	Dolne Grądy	41	36	87,80
6	Górne Grądy	39	30	76,92
7	Kruszyny	53	41	77,36
8	Ksawerów	41	33	80,49
9	Lisewo	117	85	72,65
10	Pietrzyków	44	34	77,27
11	Pietrzyków Kolonia	58	48	82,76
12	Rataje	100	85	85,00
13	Ruda Komorska	84	55	65,48
14	Tarnowa	60	49	81,67
15	Trzcianki	26	19	73,08
16	Walga	24	15	62,50
17	Wrąbczynek	80	66	82,50
18	Wrąbczynkowskie Holendry	41	34	82,93
19	Zamość	25	16	64,00
20	Zapowiednia	57	51	89,47
	Pyzdry	872	688	78,90
21	Pyzdry - Centrum	445	361	81,12
22	Pyzdry - Osiedle	158	116	73,42
23	Pyzdry - Szybska	42	32	76,19
24	Pyzdry - Wójtostwo	175	134	76,57
25	Pyzdry - Wrzesińska	52	45	86,54
suma		1944	1522	78,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 38. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

3.7. DEPOPULACJA LUDNOŚCI

W niniejszej diagnozie w ramach sfery przestrzenno – funkcjonalnej przeanalizowano zmiany liczby ludności na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016. Jest to wskaźnik świadczący o wzroście liczby ludności – sytuacja pozytywna lub spadku liczby ludności – sytuacja negatywna. Wyludnianie się obszaru świadczy m.in. o niekorzystnej strukturze demograficznej mieszkańców lub ich emigracji. Na podstawie dynamiki zmian liczby ludności w badanym pięcioleciu można określić ogólny trend zmian na terenie gminy Pyzdry oraz ogólny trend zmian dla poszczególnych jednostek analitycznych. Przekształcenie struktury demograficznej, jak i zmniejszenie, czy zwiększenie liczby ludności może ponieść za sobą zmiany w strukturze przestrzennej, bądź funkcjonalnej danego miejsca.

Depopulacja ma znaczący wpływ na zmiany przestrzenno - funkcjonalne. Niekorzystne tendencje ludnościowe mogą prowadzić do wielu problemów. Namacalnym dowodem w konsekwencji odpływu ludności będą widoczne zmiany w przestrzeni, w postaci pustostanów oraz zdegradowanej zabudowy. Szansą na ich uratowanie jest ich przekształcenie co wiąże się ze zmianą ich funkcji, np. na cele turystyczne. Pustostany stanowiące własność prywatną wpłyną negatywnie na przestrzeń gminy co przełoży się na

zmniejszenie ruchu turystycznego. Zaniebane i opuszczone budynki stanowić będą również zagrożenie dla otoczenia, jak i lokalnej społeczności. Ponadto estetyka przestrzeni ulegnie znacznemu pogorszeniu. Ważne jest by włączyć w proces rewitalizacji mieszkańców i uchronić obiekty przed dalszą degradacją oraz nadać im nowe funkcje.

Degradacja tkanki osadniczej, w sposób szczególny na obszarach wiejskich może doprowadzić do rozrzedzenia sieci osadniczej. Związane z tym będzie utrzymywanie np.: bibliotek, dróg, sieci wodociągowo - kanalizacyjnej za znacznie wyższą cenę spowodowaną mniejszą liczbą ludności. Zmiany funkcjonalne będą dotyczyć również sektora usług, w tym edukacyjnych. Zmniejszenie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym prowadzić będzie do likwidacji szkół. Depopulacja prowadzi do zmiany struktur demograficznych, w tym do zmiany struktur wieku. Przyczyni się do wystąpienia „niedoboru rąk do pracy”, co w konsekwencji będzie prowadziło do upadku przedsiębiorstw. Konsekwencją będą również groźne skutki ekonomiczne - zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym, które utrzymują starsze osoby. Spadek liczby ludności spowoduje ponadto zmniejszenie wpływów podatkowych dla samorządów.

3.7.1. Wskaźnik – różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Poniżej zaprezentowano wskaźnik pn. różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej. Wskaźnik miał na celu przedstawienie niekorzystnych zmian demograficznych poszczególnych jednostek analitycznych. Przedstawiono spadek, bądź wzrost liczby ludności w danych jednostkach analitycznych porównując dane z roku 2016 do roku 2012. Następnie przeliczono daną różnicę w stosunku do 100 osób w roku 2012 danej jednostki. Na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016 nastąpił spadek liczby ludności, a otrzymany wskaźnik wyniósł -1,55 – średnia wartość dla gminy.

W podziale na jednostki analityczne najwięcej osób ubyło w jednostce Pyzdry – Centrum – 59, a najwięcej przybyło w jednostce Pyzdry – Wójtostwo – 37. W odniesieniu do liczby ludności w 2012 r. najgorszą sytuację odnotowano w jednostce Rataje -9,69. Ponadto średnią gminną przekroczyło łącznie 16 jednostek, co świadczy o wysokiej depopulacji na terenie całej gminy.

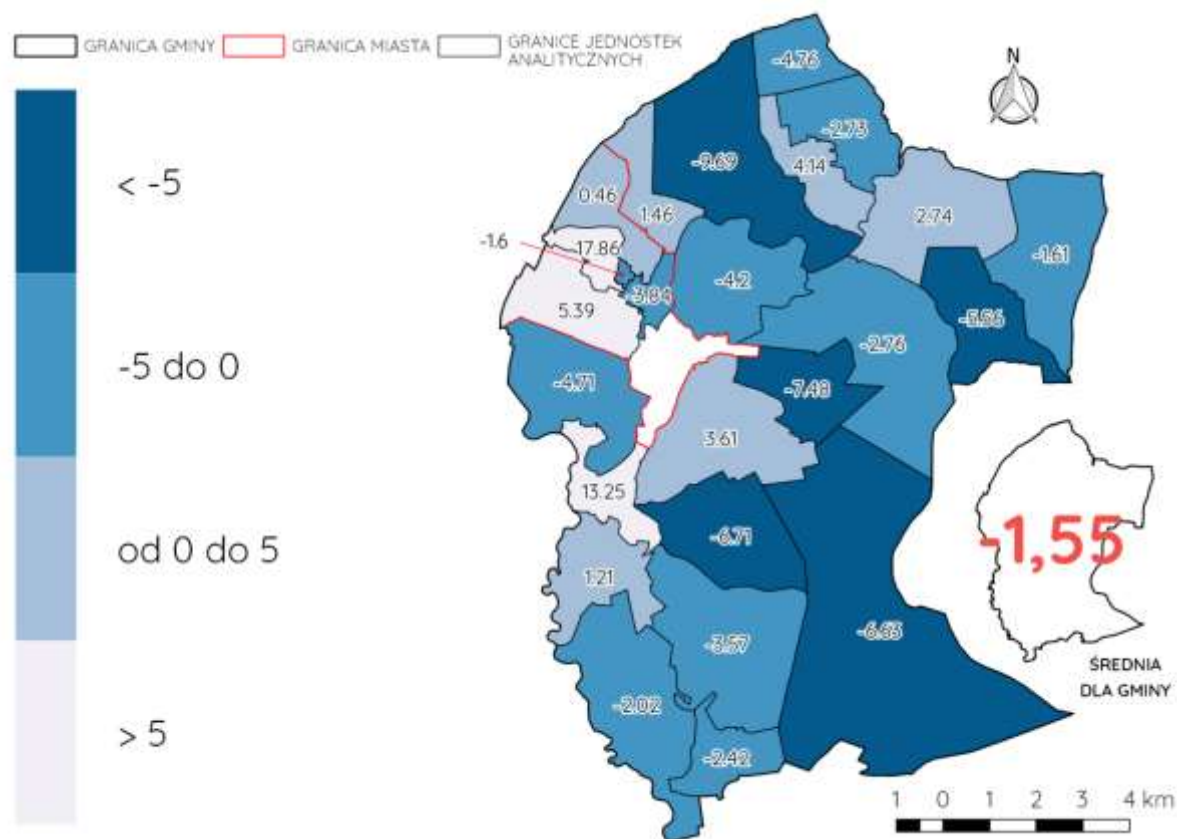
Tłem pomarańczowym oznaczono jednostki analityczne, w których zaobserwowano negatywne zmiany demograficzne związane ze zmniejszeniem liczby ludności (wartość mniejsza od średniej dla gminy).

Tabela 19. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2012 r.	Liczba ludności w 2016 r.	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	73	75	2	2,74
2	Ciemierów	165	161	-4	-2,42
3	Ciemierów Kolonia	196	189	-7	-3,57
4	Dłusk	206	209	3	1,46
5	Dolne Grądy	164	153	-11	-6,71
6	Górne Grądy	166	155	-11	-6,63
7	Kruszyny	194	201	7	3,61
8	Ksawerów	147	140	-7	-4,76

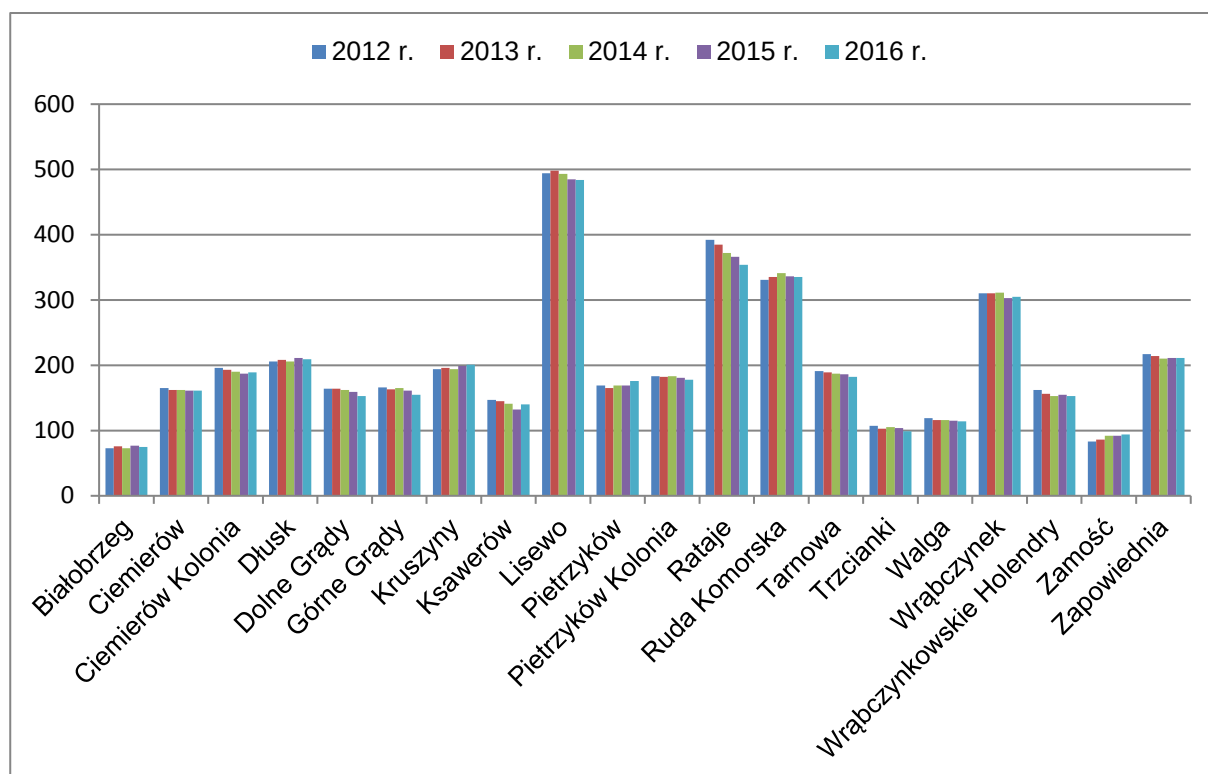
Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2012 r.	Liczba ludności w 2016 r.	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej
9	Lisewo	494	484	-10	-2,02
10	Pietrzyków	169	176	7	4,14
11	Pietrzyków Kolonia	183	178	-5	-2,73
12	Rataje	392	354	-38	-9,69
13	Ruda Komorska	331	335	4	1,21
14	Tarnowa	191	182	-9	-4,71
15	Trzcianki	107	99	-8	-7,48
16	Walga	119	114	-5	-4,20
17	Wrąbczynek	310	305	-5	-1,61
18	Wrąbczynkowskie Holendry	162	153	-9	-5,56
19	Zamość	83	94	11	13,25
20	Zapowiednia	217	211	-6	-2,76
	Pyzdry	3180	3169	-11	-0,35
21	Pyzdry - Centrum	1537	1478	-59	-3,84
22	Pyzdry - Osiedle	626	616	-10	-1,60
23	Pyzdry - Szybska	112	132	20	17,86
24	Pyzdry - Wójtostwo	686	723	37	5,39
25	Pyzdry - Wrzesińska	219	220	1	0,46
	suma	7249	7137	-112	-1,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

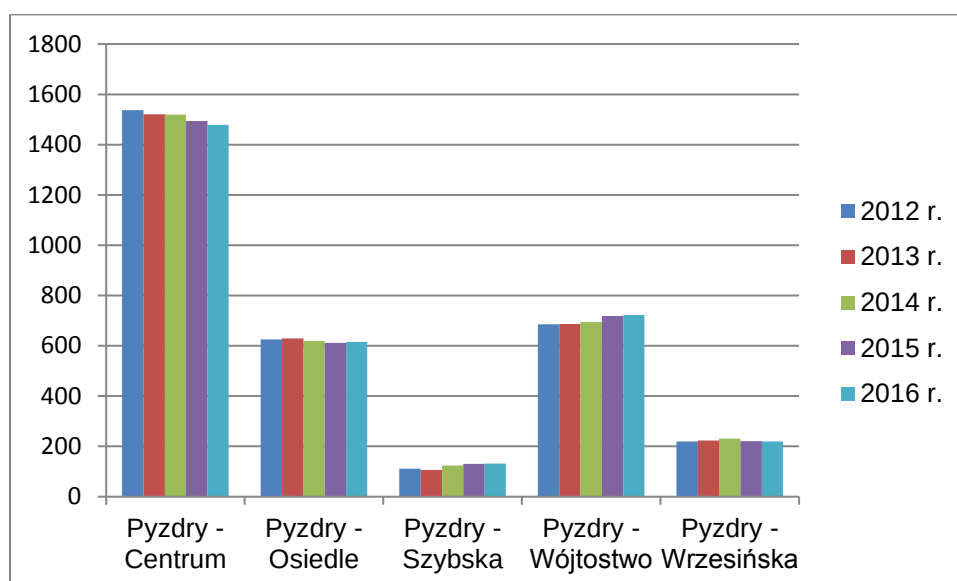
Ryc. 39. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 40. Zmiany liczby ludności w jednostkach analitycznych (wiejskich) na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 41. Zmiany liczby ludności w jednostkach analitycznych (miejskich) na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

SFERA TECHNICZNA

3.8. DEGRADACJA STANU TECHNICZNEGO

W niniejszej diagnozie w ramach sfery technicznej przeanalizowano wielkość oraz jakość obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz liczbę budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem. Są to wskaźniki mogące świadczyć o niedoposażeniu obiektów w nowoczesne technologie, jakości ich wyposażenia, czy też niekorzystnej estetyce miejsca, która negatywnie oddziałuje na lokalną społeczność.

3.8.1. Wskaźnik – liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej

Ujęcie obiektów w gminnej ewidencji zabytków jest jedną z form ochrony prawnej zabytków. W skład gminnej ewidencji zabytków wchodzi obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz nowo powołane obiekty przez Burmistrza Gminy z uzgodnieniem z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Gminna ewidencja zabytków jest najpełniejszym zasobem spuścizny oraz dziedzictwa ludności, która zamieszkiwała gminę. Obejmuje wszystkie obiekty podlegające ochronie, które są lokalnym dziedzictwem materialnym gminy.

Analizie zdecydowano się poddać nieruchomości zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków, z uwagi na istotne znaczenie tych obiektów w estetyce miejsca danej jednostki analitycznej. Ponadto obiekty są zauważalnymi „wizytówkami” jednostek, które odznaczają się na tle pozostałych. Zabytki zachowane w pierwotnym i równocześnie dobrym stanie pozytywnie oddziałują na mieszkańców. W przypadku ich złego stanu zachowania i braku opieki nad nimi mogą stać się miejscami, które będą sprzyjały licznym patologiom społecznym (np. nieoświetlony park, czy też popadające w stan ruiny obiekty budowlane). Dlatego w myśl zasady wspólnego dbania o dziedzictwo kulturowe oraz niedopuszczenie do rodzenia się patologii społecznych (zgodnie z zasadą ex – ante) obiekty te powinny być utrzymywane, modernizowane i w dalszym etapie monitorowane. Wszelkie prace porządkowe w ich obrębie wymagają uzgodnień z WKZ. Zabytki nieruchomości mogą być również obiektami użyteczności publicznej, które służą mieszkańcom gminy jako przestrzeń otwarta (np. parki) lub zamknięta (obiekty budowlane).

W sposób szczególny na terenie miejskim zachodzi potrzeba ich adaptacji na nowe funkcje, np. usługowe, co wiąże się z ich przystosowaniem do nowych rozwiązań technicznych. Wprowadzenie nowych rozwiązań technologicznych w przypadku obiektów zabytkowych wymaga bardzo dużych nakładów finansowych, a w sposób szczególny dotyczy to obiektów rejestrowych. Wszelkie prace porządkowe, naprawcze oraz rewitalizacyjne wymagają uzgodnień z WKZ. Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych, w tym niedostosowanie obiektów zabytkowych do zmieniających się funkcji obszaru niejednokrotnie przyczynia się do powstawania barier funkcjonalnych na danym terenie.

Na terenie gminy Pyzdry łączna liczba obiektów w gminnej ewidencji zabytków wynosi 244, z czego 140 znajduje się na terenie miasta. Do podanej liczby nie wliczono zespołów, a jedynie obiekty, które wchodziły w ich skład oraz historycznego układu urbanistycznego, który nie jest pojedynczym obiektem tylko pewną grupą obiektów. Najważniejszych zabytkami (zabytki rejestrowe) na terenie Pyzdry są:

- historyczny układ urbanistyczny, XIII – XIX, nr rej.:795/Wlkp/A z 28.05.2010,
- kościół par. p.w. Narodzenia NMP, ul. Farna, poł. XIV, XV, 1865-70, nr rej.: kl.IV-73/34/58 z 3.10.1958,
- zespół klasztorny franciszkanów, ul. Kaliska, poł. XIV-XVIII, nr re.: kl.IV-73/35/58 z 3.10.1958:
 - kościół p.w. Ścięcia Głowy św. Jana,
 - klasztor,
- pozostałości zamku i muru miejskiego, I poł. XIV, nr rej.: 120 z 1.06.1968,
- pozostałości murów miejskich, w domu ul. Kaliska 36, 1339, nr rej.: 1595 z 10.09.1974,
- dom, ul. Kaliska 29, I poł. XIX, nr rej.: 412/154 z 9.01.1989,
- dom, ul. Kaliska 37, I poł. XIX, nr rej.: 504/245 z 4.05.1994,
- dom, Rynek (pl. Wolności) 17, drewn., 1768, nr rej.: kl.IV-73/89/56 z 30.07.1956,
- dom, Rynek 19, szach., pocz. XIX, nr rej.: 960/A z 5.03.1970,
- dom, ul. Zwierzyniec 6, I poł. XIX, nr rej.: 449/190 z 19.09.1990,
- wiatrak holender, 1903, nr re.: 450 z 1.02.1969

oraz z miejscowości Rataje:

- zespół dworski, 2 poł. XIX, nr rej.:387/129 z 2.09.1985:
 - dwór,
 - park.

Spośród wszystkich ewidencyjnych obiektów zabytkowych najlepszy stan zachowania reprezentują obiekty sakralne. Zły stan techniczny reprezentują zachowane obiekty powstałe w XIX w., które nie są przystosowane do standardów współczesnego budownictwa, co powoduje zastąpienie ich zabytkowych elementów na współczesne formy budownictwa. Domy mieszkalne były ściśle powiązane z zabudową gospodarczą. W związku z zanikaniem pierwotnej funkcji nastąpiła szybka degradacja obiektów prowadząca do całkowitego zniszczenia, a w kolejności do rozbiórki budynków gospodarczych. Pozbawienie budynków mieszkalnych ich pierwotnych dekoracji architektonicznych prowadzi do degradacji pojedynczych obiektów, a także całych obszarów starej zabudowy, prowadząc do zniekształcenia i zmiany wizualnej ich pierwotnego charakteru. Wiele obiektów na terenie gminy jest w złym stanie technicznym. Do obiektów tych należy zaliczyć również dawną synagogę, dawne mury miejskie, założenia zieleni oraz cmentarze poewangelickie.

Gmina Pyzdry jest właścicielem następujących nieruchomości zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków:

- szkoła podstawowa, mur., I. 30 XX w Wrąbczynkowskich Holendrach,
- zespół dworski w Ratajach, w tym:
 - dwór, mur., 2 poł. XIX
 - park, 2 poł. XIX
 - spichlerz, mur., 2 poł. XIX
- szkoła podstawowa, mur., XIX / XX w Lisewie,
- dom nr 1, mur., przed 1863 na ul. Taczanowskiego w Pyzdrach,
- budynek dawnej elektrowni, mur., pocz. XX na ul. Nadrzecznej w Pyzdrach,
- magazyn tzw. bunkier, mur., kam., 1940-1944 na ul. Nadrzecznej w Pyzdrach,
- dom nr 3, mur., pocz. XX na ul. Nadrzecznej w Pyzdrach,
- remiza strażacka z budynkiem gospodarczym w Pyzdrach,

- mur., pocz. XX w. na ul. Kaliskiej w Pyzdrach,
- pozostałości murów miejskich przy ul. Kaliskiej w Pyzdrach,
- szkoła podstawowa, mur., l. 50 XX w. na ul. Szkolnej w Pyzdrach,
- wschodnie skrzydło klasztoru pofranciskańskiego, w którym od 1985 r. mieści się Muzeum Ziemi Pyzdrowskiej. W pięciu ekspozycjach muzeum znajdują się m.in. kości zwierząt prehistorycznych, zabytki archeologiczne, eksponaty dotyczące dziejów królewskiego miasta Pyzdry ze zbiorami cennych monet (brakteatów Bolesława Pobożnego i Przemysła II z 1283 r.), dokumentów (Zygmunta Starego, Stefana Batorego, Zygmunta III Wazy, Stanisława Augusta Poniatowskiego), repliką bombardy, słupami granicznymi oraz szeroką ekspozycją etnograficzną z przedmiotami i sprzętami codziennego użytku końca XIX i początku XX w. Muzeum mieści się na ul. Kaliskiej w Pyzdrach.

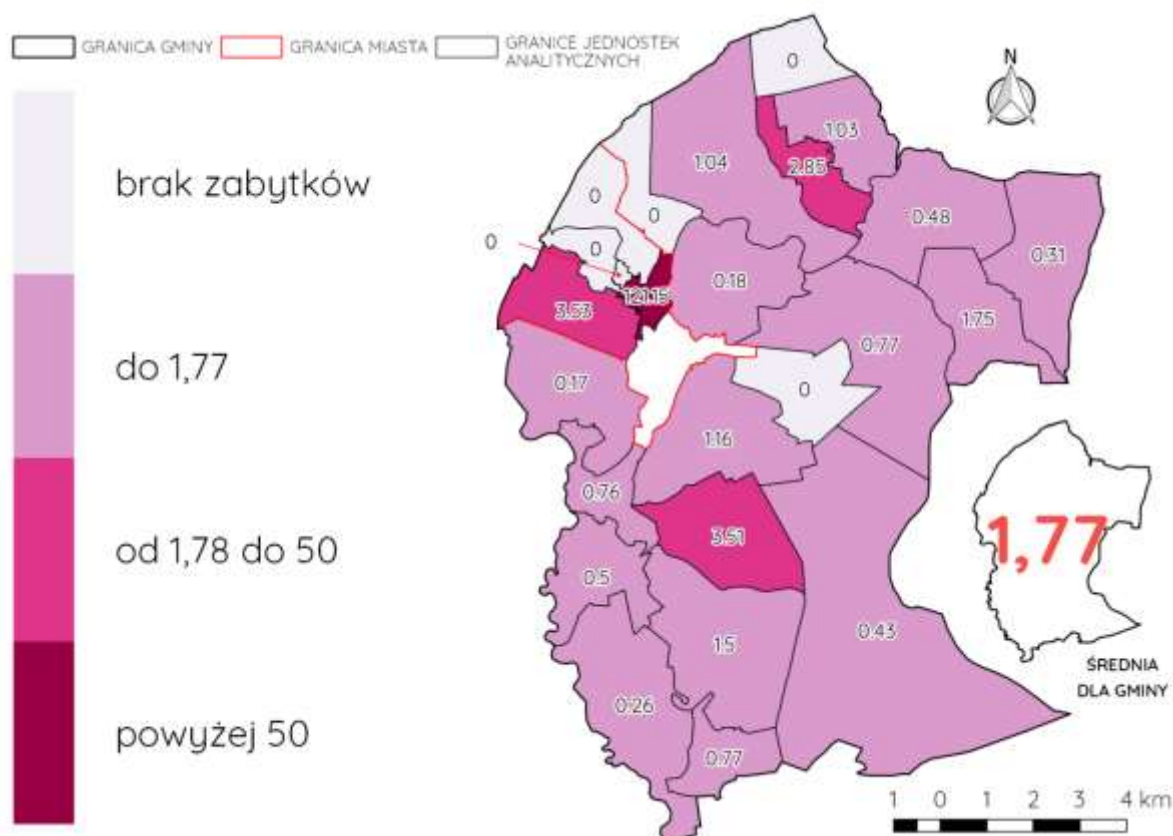
Na terenie gminy Pyzdry odnotowano 244 obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków. W podziale na jednostki analityczne zdecydowanie najwięcej z nich zlokalizowanych zostało w jednostce Pyzdry – Centrum – 125. W odniesieniu do powierzchni danej jednostki analitycznej najwyższy wskaźnik osiągnięto również w jednostce Pyzdry - Centrum – 121,36. Oznacza to, że w tej jednostce występuje największa kumulacja obiektów zabytkowych. Średnią gminną, która wyniosła 1,77 przekroczyły łącznie 4 jednostki analityczne. Tłem pomarańczowym oznaczono jednostki analityczne, w których zaobserwowano największą liczbę zabytkowych obiektów w odniesieniu do powierzchni danych jednostek analitycznych (wartość wyższa od średniej dla gminy). Oznacza to, że potencjalne działania rewitalizacyjne mogą dotyczyć właśnie tych zabytkowych obiektów, które w pierwszej kolejności wymagają działań naprawczych z jednoczesnym uwzględnieniem poprawy warunków życia społeczności lokalnej. Obiekty zabytkowe, a w sposób szczególny obiekty rejestrowe wymagają sukcesywnych nakładów finansowych na ich remonty. Dlatego nawet w przypadku ich dobrego stanu zachowania zawsze należy mieć na uwadze dalsze, hipotetyczne prace restauratorskie.

Tabela 20. Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Powierzchnia (ha)	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej
1	Białobrzeg	625	3	0,48
2	Ciemierów	259	2	0,77
3	Ciemierów Kolonia	867	13	1,50
4	Dłusk	256	0	0,00
5	Dolne Grądy	570	20	3,51
6	Górne Grądy	2310	10	0,43
7	Kruszyny	692	8	1,16
8	Ksawerów	246	0	0,00
9	Lisewo	780	2	0,26
10	Pietrzyków	281	8	2,85
11	Pietrzyków Kolonia	389	4	1,03
12	Rataje	965	10	1,04
13	Ruda Komorska	400	2	0,50
14	Tarnowa	578	1	0,17
15	Trzcianki	375	0	0,00
16	Walga	564	1	0,18

Lp.	Jednostka analityczna	Powierzchnia (ha)	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej
17	Wrąbczynek	645	2	0,31
18	Wrąbczynkowskie Holendry	457	8	1,75
19	Zamość	263	2	0,76
20	Zapowiednia	1044	8	0,77
	Pyzdry	1216	140	11,51
21	Pyzdry - Centrum	104	126	121,15
22	Pyzdry - Osiedle	16	0	0,00
23	Pyzdry - Szybka	138	0	0,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	397	14	3,53
25	Pyzdry - Wrzesińska	269	0	0,00
26	Pyzdry – obszar wyłączony z analizy	292	0	0,00
	suma	13782	244	1,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 42. Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

3.8.2. Wskaźnik – udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej

Szersze ujęcie obiektów mieszkalnych, które narażone są na degradację przedstawia wskaźnik pn. udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej. Budynki te w większym stopniu wymagają nakładów finansowych na remonty, niż wybudowane po 1970 r. Ponadto stanowią zagrożenie dla powietrza atmosferycznego w związku z tradycyjnym rozwiązaniem ich ogrzewania. Charakteryzują się również niekorzystnymi parametrami w kwestii energooszczędności. Prace modernizacyjne są kosztowne i wielu mieszkańców gminy nie stać na wymianę połąci dachowej, wymianę systemu ogrzewania, czy docieplenie budynku. Szacunkowe dane pozyskane od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach zamieszczono w poniższej tabeli.

Na terenie gminy Pyzdry znajduje się 1944 zamieszkałych nieruchomości, w tym 983 wybudowane przed 1970 rokiem. Oznacza to, że połowa zamieszkałych nieruchomości na terenie gminy liczy przynajmniej 45 lat. Średnią referencyjną dla obszaru gminy, która wyniosła 50,57% przekroczyło 15 jednostek analitycznych.

Największy procentowy udział nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 odnotowano w jednostce Dolne Grądy oraz Pietrzyków. W jednostce Pyzdry – Centrum zarejestrowano 290 budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. Była to największa liczba bezwzględna spośród wszystkich jednostek.

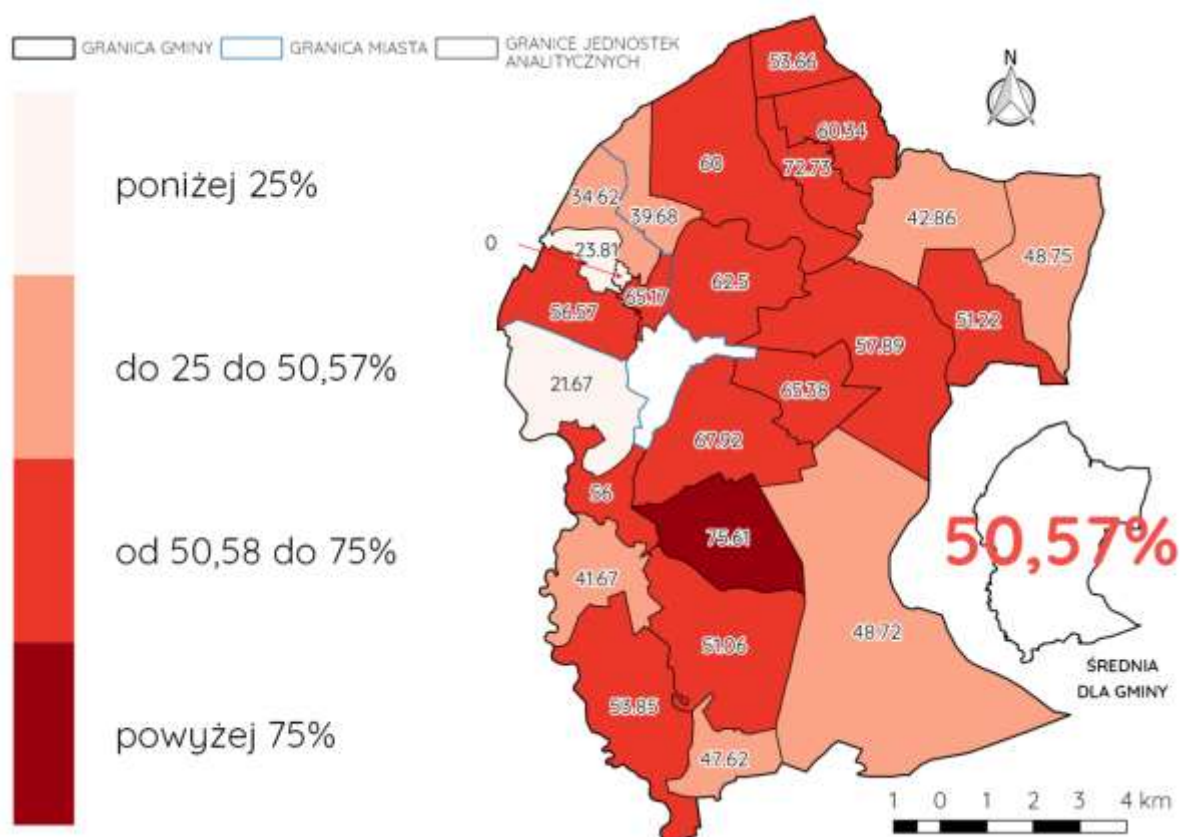
Wszystkie jednostki, które charakteryzują się wysokim udziałem wybudowanych nieruchomości przed 1970 r. w odniesieniu do ogólnej liczby zamieszkałych nieruchomości (wartość wyższa od średniej dla gminy) oznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Tabela 21. Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba zamieszkałych nieruchomości ogółem	Liczba nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970	Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	28	12	42,86
2	Ciemierów	42	20	47,62
3	Ciemierów Kolonia	47	24	51,06
4	Dłusk	63	25	39,68
5	Dolne Grądy	41	31	75,61
6	Górne Grądy	39	19	48,72
7	Kruszyny	53	36	67,92
8	Ksawerów	41	22	53,66
9	Lisewo	117	63	53,85
10	Pietrzyków	44	32	72,73
11	Pietrzyków Kolonia	58	35	60,34
12	Rataje	100	60	60,00
13	Ruda Komorska	84	35	41,67
14	Tarnowa	60	13	21,67
15	Trzcianki	26	17	65,38
16	Walga	24	15	62,50

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba zamieszkałych nieruchomości ogółem	Liczba nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970	Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej
17	Wrąbczynek	80	39	48,75
18	Wrąbczynkowskie Holendry	41	21	51,22
19	Zamość	25	14	56,00
20	Zapowiednia	57	33	57,89
	Pyzdry	872	417	47,82
21	Pyzdry - Centrum	445	290	65,17
22	Pyzdry - Osiedle	158	0	0,00
23	Pyzdry - Szybska	42	10	23,81
24	Pyzdry - Wójtostwo	175	99	56,57
25	Pyzdry - Wrzesińska	52	18	34,62
	suma	1944	983	50,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Miejskiego w Pyzdrach

Ryc. 43. Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

IV. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

W wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zbadano poziom rozwoju gminy Pyzdry. Każda jednostka analityczna została zbadana w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej. Analiza wskaźnikowa pozwala stwierdzić, które jednostki analityczne są w stanie kryzysowym. Do konkretnych sfer przypisano dane zjawiska.

SFERA SPOŁECZNA

W ramach badania procesu starzenia się społeczeństwa przeanalizowano udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej,

W zakresie problemów rynku pracy analizie poddano udział (%) osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym na danym obszarze oraz udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej.

W ramach analizy samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych zbadano liczbę gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej oraz udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej.

Analizie poddano również liczbę osób niepełnosprawnych, które korzystały z pomocy GOPS-u, a w zakresie bezpieczeństwa scharakteryzowano liczbę wykroczeń w przestrzeniach publicznych oraz liczbę popełnionych przestępstw kryminalnych.

SFERA GOSPODARCZA

W celu przedstawienia sytuacji gospodarczej gminy zbadano liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2012 – 2016.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Do sfery środowiskowej zaproponowano charakterystykę przestrzennego rozmieszczenia nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem.

SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

Do analizy sfery przestrzenno – funkcjonalnej wskazano zmiany związane z liczbą ludności danych jednostek analitycznych w latach 2012 – 2016.

SFERA TECHNICZNA

W zakresie sfery technicznej analizie poddano liczbę obiektów nieruchomości ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz udział (%) nieruchomości zamieszkałych wybudowanych przed 1970 r.

W tabeli przedstawiono podsumowanie analizy wskaźnikowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry. Kolorem pomarańczowym oznaczono wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla wszystkich wydzielonych jednostek analitycznych, co wskazuje na występowanie stanu kryzysowego.

Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – sfera społeczna

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA SPOŁECZNA							Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej
		Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	
1	Białobrzeg	17,33	15,56	42,86	6,67	2,67	6,67	2,67	13,33
2	Ciemierów	16,15	7,08	12,50	2,48	1,86	2,48	0,62	6,21
3	Ciemierów Kolonia	11,64	6,25	37,50	1,59	1,59	1,06	2,65	0,00
4	Dłusk	17,22	10,08	38,46	3,83	1,91	3,83	3,35	14,35
5	Dolne Grądy	15,03	6,80	42,86	3,27	2,61	2,61	0,00	0,00
6	Górne Grądy	9,68	2,83	0,00	3,87	2,58	3,87	6,45	0,00
7	Kruszyny	11,44	3,23	0,00	1,49	0,50	1,00	1,99	4,98
8	Ksawerów	20,71	5,95	40,00	2,14	0,71	1,43	7,14	7,14
9	Lisewo	15,70	4,95	21,43	1,65	1,03	1,65	1,24	4,13
10	Pietrzyków	15,91	7,84	37,50	1,14	1,14	1,14	8,52	0,00
11	Pietrzyków Kolonia	14,04	5,65	14,29	1,12	0,56	1,12	8,99	5,62
12	Rataje	14,97	7,47	27,78	0,85	0,85	0,56	2,82	5,65
13	Ruda Komorska	6,57	4,17	10,00	2,69	1,19	2,39	2,69	2,99
14	Tarnowa	45,05	3,00	0,00	1,65	0,00	0,55	2,20	0,00
15	Trzcianki	14,14	8,57	0,00	4,04	4,04	3,03	0,00	0,00
16	Walga	17,54	2,70	50,00	0,88	0,88	0,88	0,88	17,54
17	Wrąbczynek	13,44	3,50	42,86	2,30	0,66	2,30	0,00	3,28
18	Wrąbczynkowskie Holendry	12,42	0,00	0,00	3,92	3,92	3,27	0,00	6,54
19	Zamość	25,53	6,12	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00	10,64

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA SPOŁECZNA							Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej
		Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej	Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej	
20	Zapowiednia	17,06	1,45	0,00	1,42	0,47	0,95	3,32	9,48
	Pyzdry	17,42	5,35	19,44	2,84	1,99	1,89	4,04	6,00
21	Pyzdry - Centrum	18,74	5,75	30,19	3,65	2,44	2,57	5,75	11,50
22	Pyzdry - Osiedle	13,96	3,10	15,38	1,14	0,97	0,81	2,44	0,00
23	Pyzdry - Szybska	9,85	10,00	25,00	6,82	3,03	5,30	5,30	0,00
24	Pyzdry - Wójtostwo	20,47	6,22	3,57	2,35	2,07	1,24	1,11	2,77
25	Pyzdry - Wrzesińska	12,73	4,11	0,00	1,36	0,91	0,45	5,91	0,00
	Średnia wartość dla Gminy Pyzdry	16,52	5,32	23,05	2,45	1,60	1,88	3,29	5,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno– funkcjonalna i techniczna

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA GOSPODARCZA	SFERA ŚRODOWISKOWA	SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA	SFERA TECHNICZNA	
		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej	Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej
1	Białobrzeg	0,00	89,29	2,74	0,48	42,86
2	Ciemierów	0,00	76,19	-2,42	0,77	47,62
3	Ciemierów Kolonia	2,34	72,34	-3,57	1,50	51,06
4	Dłusk	3,88	76,19	1,46	0,00	39,68
5	Dolne Grądy	1,94	87,80	-6,71	3,51	75,61
6	Górne Grądy	2,83	76,92	-6,63	0,43	48,72
7	Kruszyny	4,03	77,36	3,61	1,16	67,92
8	Ksawerów	8,33	80,49	-4,76	0,00	53,66
9	Lisewo	1,06	72,65	-2,02	0,26	53,85
10	Pietrzyków	1,96	77,27	4,14	2,85	72,73
11	Pietrzyków Kolonia	0,00	82,76	-2,73	1,03	60,34
12	Rataje	3,32	85,00	-9,69	1,04	60,00
13	Ruda Komorska	1,25	65,48	1,21	0,50	41,67
14	Tarnowa	3,00	81,67	-4,71	0,17	21,67
15	Trzcianki	1,43	73,08	-7,48	0,00	65,38
16	Walga	2,70	62,50	-4,20	0,18	62,50
17	Wrąbczynek	3,50	82,50	-1,61	0,31	48,75
18	Wrąbczynkowskie Holendry	1,00	82,93	-5,56	1,75	51,22

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA GOSPODARCZA	SFERA ŚRODOWISKOWA	SFERA PRESTRZENNO - FUNKCJONALNA	SFERA TECHNICZNA	
		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej	Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej	Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej
19	Zamość	2,04	64,00	13,25	0,76	56,00
20	Zapowiednia	0,72	89,47	-2,76	0,77	57,89
	Pyzdry	4,81	78,90	-0,35	11,51	47,82
21	Pyzdry - Centrum	5,75	81,12	-3,84	121,21	65,17
22	Pyzdry - Osiedle	5,00	73,42	-1,60	0,00	0,00
23	Pyzdry - Szybska	6,25	76,19	17,86	0,00	23,81
24	Pyzdry - Wójtostwo	2,22	76,57	5,39	3,53	56,57
25	Pyzdry - Wrzesińska	5,48	86,54	0,46	0,00	34,62
	Średnia wartość dla Gminy Pyzdry	3,37	78,40	-1,55	1,77	50,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

V. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Gmina Pyzdry jest gminą miejsko - wiejską i jako jedna z wielkopolskich gmin charakteryzuje się specyficznymi dla siebie problemami, które zostały omówione. Ponadto wewnętrzne zróżnicowanie jakościowe i ilościowe występujących problemów w poszczególnych obszarach gminy umożliwi wyznaczenie obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. Jednocześnie ustawa o rewitalizacji, wyraźnie wskazuje, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20% powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30% mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

W celu opracowania charakterystyki wszystkich wyznaczonych jednostek analitycznych położonych na terenie gminy Pyzdry zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane koncentracją negatywnych zjawisk, w szczególności: starzenia się społeczeństwa, bezrobocia, niewystarczającego wykształcenia osób bezrobotnych, wysokiego poziomu ubóstwa, niepełnosprawności, ubóstwa skrajnego w zakresie braku środków finansowych na zakup opału oraz przestępczości.

Należy przypomnieć, że stan kryzysowy może zostać stwierdzony w przypadku koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami ze wszystkich omawianych sfer.

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Pyzdry została przeprowadzona w następujący sposób:

- 1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkich badanych jednostek, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane dotyczące sfery społecznej, mając na uwadze, że jest ona podstawą do wskazania stanu kryzysowego. Spośród 13 zastosowanych wskaźników, 8 opisuje sferę społeczną, 2 odnoszą się do sfery technicznej oraz po 1 przydzielono do sfery gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno – funkcjonalnej.

- 2) W pierwszym etapie za obszary zdegradowane uznano te jednostki analityczne, na terenie których dokonana diagnoza wykazała wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla gminy Pyzdry dla **8** wskaźników ze sfery społecznej, która to jest sferą priorytetową oraz przynajmniej **1** wskaźnik z pozostałych sfer.
- 3) Odwołano się do tzw. potencjału gminy.
- 4) Zinterpretowano wyniki partycypacji społecznej.
- 5) W drugim etapie za obszary zdegradowane uznano te jednostki analityczne, które wyznaczono w pierwszym etapie oraz dodatkowo zostały wskazane przez mieszkańców gminy Pyzdry i charakteryzują się znacznym potencjałem.

Tabela 24. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Pyzdry – liczba negatywnych wskaźników społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych

Lp.	Miejscowość	Sfera społeczna (8)	Sfera gospodarcza (8)	Sfera środowiskowa (8)	Sfera przestrzenno - funkcjonalna (8)	Sfera techniczna (2)
1	Białobrzeg	7	0	1	0	0
2	Ciemierów	5	0	0	0	1
3	Ciemierów Kolonia	2	0	0	1	1
4	Dłusk	8	1	0	0	0
5	Dolne Grądy	5	0	1	1	2
6	Górne Grądy	4	0	0	0	1
7	Kruszyny	0	1	0	1	0
8	Ksawerów	5	1	1	1	1
9	Lisewo	0	0	0	1	1
10	Pietrzyków	3	0	0	1	1
11	Pietrzyków Kolonia	3	0	1	1	1
12	Rataje	3	0	1	1	1
13	Ruda Komorska	2	0	0	0	0
14	Tarnowa	1	0	1	0	1
15	Trzcianki	4	0	0	1	1
16	Walga	3	0	0	1	1
17	Wrąbczynek	2	1	1	0	1
18	Wrąbczynkowskie Holendry	4	0	1	1	1
19	Zamość	4	0	0	1	0
20	Zapowiednia	2	0	1	1	1
	Pyzdry					
21	Pyzdry - Centrum	8	1	1	1	2
22	Pyzdry - Osiedle	0	1	0	0	1
23	Pyzdry - Szybska	6	1	0	0	0
24	Pyzdry - Wójtostwo	3	0	0	1	1
25	Pyzdry - Wrzesińska	1	1	1	0	0

Źródło: opracowanie własne

Wobec zebranych informacji w pierwszym etapie proponuje się wyznaczenie 2 podobszarów zdegradowanych, które charakteryzują się koncentracją wszystkich zaprezentowanych, negatywnych zjawisk ze sfery społecznej. W jednostce analitycznej Pyzdry – Centrum zidentyfikowano we wszystkich pozostałych sferach koncentrację negatywnych zjawisk w sferze: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej oraz technicznej. Dla jednostki analitycznej Dłusk zanotowano negatywne zjawisko w sferze gospodarczej.

Wyznaczonym obszarem zdegradowanym w pierwszym etapie zostały jednostki analityczne:

- Pyzdry – Centrum,
- Dłusk.

Prawidłowość wybrania powyższych jednostek analitycznych, jako podobszarów zdegradowanych potwierdzają zapisy w dokumentach strategicznych gminy dotyczące planowanych przedsięwzięć (tzw. potencjał miejsca).

Według Planu Odnowy Miejscowości Pyzdry na lata 2010 – 2017 przewidziano następujące zadania (w tym zadania wpisujące się w zadania rewitalizacyjne) na terenie jednostki analitycznej Pyzdry – Centrum:

- budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami, przepompowniami sieciowymi, zasilaniem energetycznym przepompowni dla m. Pyzdry: ul. Farna, Szybska, Winnica, Cmentarna, Wrocławska, Tuwima o dł. 4,5 km,
- budowa boiska nadwarciańskiego w Pyzdrach – rekultywacja istniejącej murawy,
- modernizacja pokrycia dachowego w budynku OSP w Pyzdrach,
- budowa promenady wzdłuż rzeki Warty wraz z infrastrukturą techniczną,
- budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 442 Września - Kalisz, odcinek Pyzdry – Borzykowo,
- budowa przedszkola w Pyzdrach,
- budowa kanalizacji deszczowej w miejscowości Pyzdry przy ul. Kilińskiego, Niepodległości o długości 715 m,
- rozbudowa stacji uzdatniania wody w Pyzdrach z jednostopniowego pompowania na dwustopniowe,
- wymiana sieci wodociągowej z rur azbestowych na PCV w m. Pyzdry o łącznej długości 14 km,
- budowa stacji uzdatniania wody dla miasta Pyzdry,
- budowa kładki dla pieszych przez rzekę Wartę wraz z odbudową budynków przystani wodnej.

Według Planu Odnowy Miejscowości Dłusk na lata 2010 – 2017 przewidziano następujące zadania (w tym zadania wpisujące się w zadania rewitalizacyjne) na terenie jednostki analitycznej Dłusk:

- wyposażenie placu zabaw,
- remont przystanku,
- wymiana i budowa chodników,
- remont świetlicy wiejskiej,
- wymiana chodnika z m. Dłusk do Pyzdr,
- montaż lamp przy przystani wodniackiej oraz na końcu wsi,

- modernizacja boiska sportowego,
- utwardzenie przystani wodniackiej nad rzeką przez zakup domku z trzciny,
- utwardzenie drogi przed Ratajami, 3 m szer., dł 1 km.

Część powyższych zadań nie została jeszcze zrealizowana dlatego warto je uwzględnić w dalszej części programowania. Prócz tego, w Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Pyzdry na lata 2015 – 2020 przewidziano następujące działania, które będą realizowane na terenie jednostki Pyzdry – Centrum oraz Dłusk:

- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Pyzdry (ul. Zwierzyniec i Miłosławska),
- budowa drogi gminnej w miejscowości Pyzdry (ul. Wymysłowska – Dłusk),
- modernizacja istniejących ujęć wody,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 466 na odcinku Rataje –Pietrzyków – Pietrzyków-Kolonia z przykanalikami i przepompowniami sieciowymi wraz z przebudową przepompowni głównej przy ulicy Nadrzecznej w Pyzdrach,
- modernizacja nowej siedziby CKSiP,
- modernizacja świetlic wiejskich,
- budowa targowiska w Pyzdrach,
- budowa sieci kanalizacji wodociągowej i sanitarnej do terenów inwestycyjnych,
- umocnienia wałów przeciwpowodziowych na rzece Prośnie i Warcie,
- gazyfikacja miejscowości Pyzdry, Tarnowa i Ruda Komorska,
- rozbudowa sieci szerokopasmowego Internetu na terenie gminy Pyzdry.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pyzdry widnieje zapis iż „na terenie gminy nie ma gruntów zdegradowanych i zdewastowanych”, zaś w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Pyzdry na lata 2008 – 2015 nie uwzględniono badanych problemów społecznych z podziałem na dane miejscowości oraz nie określono przypisanych zadań do konkretnych miejsc. Wobec powyższych analiz należy podkreślić potencjał miejsca oraz istotne znaczenie dla rozwoju w jednostkach analitycznych Pyzdry – Centrum i Dłusk.

W ramach partycypacji społecznej przeprowadzono ankietę oraz odbyły się warsztaty rewitalizacyjne, gdzie mieszkańcy gminy Pyzdry określili, które jednostki potrzebują wsparcia w pierwszej kolejności wg 5 głównych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej oraz technicznej. Mieszkańcy w podziale na dwie grupy projektowe zakreslali na poglądowych mapach konkretne jednostki, bądź w przypadku Pyzdr konkretne miejsca, gdzie występują negatywne zjawiska.

W sferze społecznej analizie poddano:

- bezrobocie;
- ubóstwo;
- przestępczość;
- niski poziom edukacji;
- niewystarczające uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym.

W sferze gospodarczej analizie poddano:

- niski stopień przedsiębiorczości;
- kondycję lokalnych przedsiębiorstw
- dostęp do pomocy finansowej i merytorycznej przy założeniu własnej działalności gospodarczej.

W sferze środowiskowej analizie poddano:

- przekroczenia poziomu dopuszczalnego poziomu hałasu;
- poziom czystości wód i jakość terenów zielonych;
- występowanie dzikich wysypisk śmieci;
- strukturę kanalizacyjną gminy;
- gospodarstwa użytkujące tradycyjne piece;
- podmioty wpływające negatywnie na środowisko.

W sferze przestrzenno – funkcjonalnej analizie poddano:

- wyposażenie w infrastrukturę techniczną,
- wyposażenie w infrastrukturę społeczną,
- dostęp do usług i ich jakość,
- atrakcyjność i dostępność przestrzeni publicznych.

W sferze technicznej analizie poddano:

- zły stan techniczny wielorodzinnych budynków mieszkaniowych;
- zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej;
- zły stan techniczny innych obiektów budowlanych (w tym obiektów zabytkowych).

W wyniku przeprowadzonych warsztatów stwierdzono następujące problemy w jednostkach osadniczych na terenach wiejskich:

- społeczne: Rataje, Ksawerów, Pietrzyków Kolonia, Pietrzyków, Białobrzeg, Wrąbczynek, Wrąbczynkowskie Holendry, Zapowiednia, Trzcianki, Dolne Grądy, Górne Grądy, Ciemierów, Kruszyny,
- gospodarcze: Zapowiednia,
- środowiskowe: Dłusk, Rataje, Pietrzyków, Białobrzeg, Trzcianki, Lisewo, Grądy Górne, Zapowiednia, Ruda Komorska,
- przestrzenno - funkcjonalne: Dłusk, Rataje, Pietrzyków, Białobrzeg, Walga, Zapowiednia, Trzcianki, Wrąbczynkowskie Holendry, Tarnowa, Zamość, Ruda Komorska, Dolne Grądy, Lisewo, Kruszyny,
- techniczne: Rataje, Białobrzeg, Trzcianki, Ciemierów, Ruda Komorska, Lisewo.

Na obszarze miejskim mieszkańcy zidentyfikowali następujące problemy:

- społeczne: ul. Nadrzeczna, Rynek oraz część ul. Szybskiej, a ponadto wyróżniono dodatkowo ul. Kościuszki, ul. Plac Sikorskiego,
- gospodarcze: Rynek,
- środowiskowe: rejon jednostki analitycznej Pyzdry – Osiedle oraz Pyzdry – Centrum oraz główne ciągi komunikacyjne i cieki wodne,
- przestrzenno - funkcjonalne: Rynek, ul. Nadrzeczna, ul. Zamkowa, ul. Plac Sikorskiego, ul. Wrocławska,
- techniczne: część ul. Szybskiej, Rynek, ul. Nadrzeczna.

Należy zatem podsumować, iż mieszkańcy gminy w ramach warsztatów rewitalizacyjnych wskazali koncentrację problemów na terenie Rynku w Pyzdrach, a w sposób szczególny rejonu ul. Nadrzecznej.

W wyniku przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców gminy stwierdza się, że największymi problemami na terenie gminy są: brak miejsc pracy 14%, mała liczba miejsc spotkań i rozrywki (wymieniono np. brak kina, baseny, czy kąpieliska) 10%, bezrobocie

i ubóstwo 9% oraz niska jakość dróg i chodników oraz potrzeba ich rozbudowy 6%. Szczegółowe wyniki ankiety zamieszczono w załączniku niniejszej diagnozy. Wskazano miejscowości, które charakteryzują się największą kumulacją negatywnych zjawisk:

- społecznych: Pyzdry 44%, Lisewo 8%,
- gospodarczych: Pyzdry 55%, Dłusk 5%,
- środowiskowych: Pyzdry 65%, Zapowiednia 6%, Walga 6%,
- przestrzenno - funkcjonalnych: Pyzdry 49%, Trzcianki 6%,
- technicznych: Pyzdry 46%, Rataje 12%.

W świetle przytoczonych faktów mieszkańcy gminy Pyzdry stwierdzili koncentrację negatywnych zjawisk na terenie miasta Pyzdry, zaś jednostka analityczna Dłusk według mieszkańców gminy charakteryzuje się koncentracją problemów gospodarczych (wg wyników ankiet) oraz problemów środowiskowych i przestrzenno – funkcjonalnych (wg wyników warsztatu rewitalizacyjnego). Problemy w sferze społecznej w Dłusku wykazały wszystkie badane zjawiska w analizie wskaźnikowej. Ankietowani stwierdzili koncentrację negatywnych zjawisk społecznych w Lisewie (8%), jednak analiza wskaźnikowa nie potwierdziła tej tezy. Spośród 8 badanych zjawisk w analizie wskaźnikowej odnoszącej się do sfery społecznej, żadna wartość dla Lisewa nie przekroczyła wartości referencyjnej dla obszaru całej gminy. Dlatego też nie jest zasadnym wskazanie Lisewa, jako obszaru zdegradowanego.

Wyznaczonymi podobszarami zdegradowanymi w drugim etapie zostały jednostki analityczne:

- Pyzdry – Centrum,
- Dłusk.

Ryc. 44. Podobszary zdegradowane na terenie gminy Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry została oparta na podstawie Wytycznych Ministerstwa w zakresie rewitalizacji na lata 2014-2020:

- 1) obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk,
- 2) obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego,
- 3) obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – adnotacja:

- 1) za obszar rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry uznaje się całość obszaru zdegradowanego, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk przedstawionych w analizie wskaźnikowej wraz z otrzymanymi wnioskami w ramach partycypacji społecznej,
- 2) wyznaczone podobszary rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego, co przedstawiono w opisie dokumentów strategicznych gminy.,
- 3) łączna liczba mieszkańców wydzielonych jednostek analitycznych zaliczonych do obszaru zdegradowanego wynosi 1 687 osób. Liczba ludności całej gminy Pyzdry wynosi 7 137 osób, zatem zaproponowane podobszary zdegradowane nie przekraczają 30% mieszkańców gminy i mogą być uznane jako podobszary rewitalizacji. Łączna liczba ludności podobszarów zdegradowanych wyniosła 23,6% mieszkańców gminy. Powierzchnia gminy Pyzdry wynosi 13 782 ha, a powierzchnia proponowanego obszaru zdegradowanego nie przekracza 20 % powierzchni gminy i wynosi łącznie 360 ha, czyli 2,6% powierzchni całej gminy. Oznacza to, że powierzchnia wyznaczonych podobszarów zdegradowanych oraz liczba osób zamieszkujących podobszary zdegradowane spełniają ministerialne kryteria.

Wyznaczone podobszary zdegradowane zostały zakwalifikowane, jako podobszary rewitalizacji spełniając wymagane kryteria, w tym

- obejmują mniej niż 20% powierzchni gminy Pyzdry, a dokładnie 2,6% powierzchni gminy (360 ha),
- dotyczą mniej niż 30 % mieszkańców gminy Pyzdry, a dokładnie 23,6% mieszkańców (1 687 osób).

Ryc. 45. Podobszary rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry

Źródło: opracowanie własne

Podsumowując należy stwierdzić, że wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry zostało oparte o:

- wnioski i ustalenia wynikające z rozmów z osobami zaangażowanymi w opracowanie diagnozy ze strony Urzędu Miejskiego w Pyzdrach,
- szczegółową analizę negatywnych zjawisk społecznych,
- analizy sfery gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno – funkcjonalnej w oparciu o pozyskane dane,
- danych własnych, danych podmiotów działających na terenie gminy Pyzdry oraz informacji zawartych w dokumentach strategicznych gminy Pyzdry,
- analizy potencjału jednostek,
- wizji terenowej,
- wyników prowadzonych konsultacji społecznych, warsztatów rewitalizacyjnych, uwag i spostrzeżeń mieszkańców gminy i wywiadów kwestionariuszowych.

Biorąc pod uwagę zebrane dane i informacje uznaje się za zasadne wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w zaproponowanej formie.

VI. POGŁĘBIONA DIAGNOZA PODOBSZARÓW REWITALIZACJI

Celem niniejszego podrozdziału jest dotarcie do możliwie pierwotnych źródeł problemów i zjawisk kryzysowych zdiagnozowanych na terenie podobszarów rewitalizacji, tak aby móc reagować na przyczyny, a nie tylko na objawy kryzysu. Problemy występujące w jednostkach: Dłusk oraz Pyzdry – Centrum powinny zostać zmniejszone, a negatywne procesy – zahamowane. Istnieje zatem potrzeba identyfikacji wewnętrznych potencjałów podobszarów rewitalizacji, które stanowić będą podstawę do opracowania konkretnych działań rewitalizacyjnych. Przedstawiono również skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych z uwzględnieniem analizy jakościowej.

Wyznaczone 2 podobszary rewitalizacji: Pyzdry – Centrum oraz Dłusk to jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice. Jednostka Pyzdry – Centrum to miejsce, w którym skupia się życie kulturalne i usługowe gminy. Jej rozwój stymulował będzie pozostałe części miasta oraz gminy. Natomiast jednostka analityczna Dłusk jest jednostką wiejską położoną na północ od jednostki Pyzdry – Centrum, która z nią graniczy. Poniżej krótko scharakteryzowano podobszary rewitalizacji oraz oznaczono je na poglądowych mapach. Dodatkowa analiza pozwoliła określić charakterystykę podobszarów rewitalizacji, ich specyfikę, przyczyny postępującej degradacji oraz możliwe kierunki przekształceń.

Pyzdry – Centrum

Jednostka Pyzdry – Centrum obejmuje swoim zasięgiem historyczną zabudowę miasta. W jej skład wchodzi ulice: 11 Listopada, 3 Maja, Cmentarna, Daszyńskiego, Dworcowa, Głowackiego, Jana Pawła II, Kaliska, Kilińskiego, Kościuszki, Krótka, Magistracka, Mostowa, Nadrzeczna, Niecała, Niepodległości, Plac Sikorskiego, Poznańska, Rynek, Sienkiewicza, Sportowa, Spółdzielców, Staszica, Szkolna, Taczanowskiego, Wąska, Winnica, Zamkowa oraz część ulicy Nowoogrodowej, Targowej i Szybskiej. Od północnego – zachodu sąsiaduje z jednostką Pyzdry – Wrzesińska, od strony północnej z Dłuskiem, od wschodu z Walgą, od południa z obszarem niezamieszkałym, który został wyłączony z analizy, od strony południowo - zachodniej z jednostką analityczną Pyzdry – Wójtostwo, a od zachodu z jednostkami Pyzdry – Szybska i Pyzdry – Osiedle.

Zabudowa znajdująca się w granicach jednostki analitycznej jest silnie zróżnicowana. Dominującą formą użytkowania jest budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne wraz z usługami. Znajdują się tutaj sklepy (głównie niewielkie sklepy spożywcze i wielobranżowe), instytucje kultury i oświaty, placówki publiczne, czy też obiekty sakralne. Ponadto zlokalizowane są także obiekty przemysłowe – aktualnie pustostany (ul. Rynek, ul. Zamkowa, ul. Nadrzeczna). Zabudowę wielorodzinną reprezentują budynki zlokalizowane przy ul. Nadrzeczej, znikomy jest udział obiektów przemysłowych. Na obszarze charakteryzowanego terenu znajduje się również zieleń urządzona. Część Warty przepływa przez wyznaczoną jednostkę analityczną. W jej najbliższym sąsiedztwie część obszaru przeznaczono pod sport i rekreację. Do tego rodzaju obiektu należy zaliczyć również halę widowiskowo-sportową przy szkole podstawowej. Analizowany teren odznacza się charakterystycznym szachownicowym układem ulic.

Jednostka Pyzdry – Centrum charakteryzuje się znacznymi problemami. Bezrobocie, brak miejsc pracy, migracje ludności, patologie społeczne, niskie zaangażowanie mieszkańców w sprawy miasta, niż demograficzny i starzejące się społeczeństwo to tylko niektóre problemy sfery społecznej. Ponadto w mieście brakuje bazy noclegowo –

gastronomicznej, stan dróg i chodników nie jest wystarczający, a połączenia komunikacyjne w kierunku Kalisza i Słupcy są zbyt rzadkie. Miasteczko posiada natomiast ogromny potencjał do rozwoju turystyki przejawiający się między innymi w atrakcyjnym położeniu nad rzeką Wartą, zabytkowej architekturze miasta oraz lokalnym produkcie – pyzdrych owocach. Turystyka oraz usługi z nią związane stanowią realną szansę rozwojową Pyzdr. Jednakże, aby to nastąpiło konieczna jest rozbudowa infrastruktury turystycznej przy wsparciu środków zewnętrznych.

Mieszkańcy Pyzdr zatrudnieni są w sektorze usług, handlu oraz w przemyśle. Należy odnotować również poszczególne grupy zawodowe w mieście, które można wyróżnić: lekarze, urzędnicy oraz nauczyciele. Odnotowuje się kilku lokalnych przedsiębiorców. Mieszkańcy pracują na terenie miasta lub poza nim np. we Wrześni, Słupcy, Swarzędzu. Strukturę demograficzną tworzą dzieci i młodzież, osoby w wieku produkcyjnym oraz emeryci i renciści. Występują tu również osoby bezrobotne oraz osoby potrzebujące pomocy, które w trudnej sytuacji życiowej korzystają z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyzdrach. Na terenie jednostki funkcjonuje znaczna liczba organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych.

Jednostkę wyróżniają walory przyrodniczo – krajobrazowe, położenie nad Wartą, bogate zasoby historyczno – architektoniczne, czy czyste środowisko. Na ich podstawie należy wyznaczyć potencjał miejsca. Ważnymi miejscami Pyzdr w zasięgu wyznaczonej jednostki analitycznej Centrum są:

- Rynek;
- dom podcieniowy;
- Plac Sikorskiego;
- przystań wodniacka;
- kompleks obiektów zamkowych i pofranciszkańskich.

Teren rynku miejskiego jest tzw. „wizytówką” miasta i gminy. To tutaj gromadzi się życie kulturalne, gospodarcze i społeczne mieszkańców. To miejsce, gdzie znajduje się budynek Urzędu Miejskiego, ośrodek zdrowia oraz punkty usługowo – handlowe. Ponadto odbywają się tu imprezy rekreacyjno – kulturalne, takie jak: Dni Pyzdr, Impresje Orkiestr Dętych, Ogólnopolski Bieg Kazimierzowski i inne. W jego centralnej części znajduje się park miejski, który wyposażony jest w lampy, kosze na śmieci oraz ławki. Park wymaga ciągłej pielęgnacji drzew, krzewów oraz pozostałej roślinności. Mieszczą się tu również pamiątkowe tablice, pomnik oraz tablice ogłoszeń. To miejsce odpoczynku i rekreacji szczególnie w dni letnie. Stan parku należy ocenić jako dostateczny. Jako otwarta przestrzeń publiczna, park jest w ciągłej eksploatacji. Dlatego należy zadbać o jego odpowiedni stan zachowania co wiąże się ze znacznymi nakładami finansowymi. Park okala szeroka jezdnia, na której odbywa się codziennie targ i comiesięczne jarmarki, będące tradycją tego miejsca. Jezdnia służy również jako miejsca parkingowe. Park wraz z okalającą jezdnią jest słabo wykorzystany, gdyż nie spełnia swojej funkcji – rekreacyjno-turystycznej.

Dookoła parku zlokalizowane są budynki mieszkalne jednorodzinne wraz z obiektami przeznaczonymi pod usługi. Północną pierzeję rynku stanowi „przeplatanka” obiektów wybudowanych przed II wojną światową oraz obiektów wybudowanych po II wojnie światowej. Oprócz tego budynki te są jedno lub dwukondygnacyjne, zatem w przypadku tej części rynku istnieje szczególna potrzeba zachowania ładu przestrzennego. Wschodnią pierzeję rynku stanowią obiekty zabytkowe. Znajdują się tu domy murowane oraz murowano – drewniane, których elewacje wymagają remontu. Wschodnia pierzeja stanowi pewną architektoniczną całość. Obiekty umieszczone po południowej części rynku to

w przeważającej mierze obiekty usługowe. Ponadto mieści się tu dwukondygnacyjna kamienica z przełomu XIX/XX w., której elewacja wymaga pilnych działań konserwacyjnych. Zachodnią część rynku uzupełniają budynki o charakterze zabytkowym, w których również zlokalizowane są usługi. W tej części rynku występuje również biały, dwukondygnacyjny budynek przychodni lekarskiej wybudowany w prostej formie. Potencjał tego miejsca dopełnia niezagospodarowana, poprzemysłowa wolna przestrzeń przy przychodni lekarskiej, która mogłaby stać się miejscem społecznego włączenia oraz aktywizacji mieszkańców poprzez utworzenie np. targowiska miejskiego. Teren ten wymaga ponadto wymiany chodników.

Fot. 1. Park miejski w Pyzdrach

Źródło: fotografia własna

Na terenie rynku znajdują się obiekty zabytkowe. Jednym z nich jest dom podcieniowy z 2 poł. XVII w., który jest przykładem dawnej zabudowy mieszkalnej. Poddany był on remontowi w latach 1956-57. Obiekt narożnikowy, usytuowany jest we wschodniej pierzei rynku. Zbudowany na cokole z kamienia polnego, drewniany, konstrukcji sumikowo - łątkowej, tynkowany z dachem łamanym, częściowo podpiwniczony. Obiekt na planie prostokąta, z sienią na skrajnej osi od pd., od frontu z podcieniem wspartym na drewnianych słupach z kostkowym kapitelem, posiada elewacje jedno i dwukondygnacyjne. Aktualnie wykorzystywany na cele muzealne przez Muzeum Regionalne Ziemi Pyzdrowskiej.

Miejsce to może stać się miejscem integracji mieszkańców oraz krzewienia ich postaw i zachowań. Poprzez wewnętrzne prace dostosowujące pomieszczenia do prowadzenia działalności muzealnej, społeczność pyzdrska będzie miała możliwość wzmocnienia poczucia lokalnej tożsamości i wyjątkowości. Rola kulturowa oraz edukacyjna tego miejsca może przyczynić się do społecznego włączenia mieszkańców w życie kulturowe.

Fot. 2. Zabytkowy podcieniowy dom na ul. Rynek 17 w Pyzdrach

Źródło: fotografia własna

Jak w przypadku większości wielkopolskich miast, tak i w Pyzdrach znajdują się 2 główne miejskie place. Park znajdujący się na Placu Sikorskiego jest drugim miejscem po parku w Rynku, gdzie mieszkańcy miasta mogą spędzić swój czas wolny. Park będący otwartą przestrzenią miejską spełnia te same funkcje, co park miejski. Jednakże należy zaznaczyć, że jego stan zachowania jest znacznie gorszy. Większość ławek jest zdemolowana, znajduje się tu tylko jedna lampa oświetleniowa. Miejsce to „nie tętni życiem”, tak jak w przypadku Rynku. W pobliżu znajdują się głównie jednorodzinne budynki mieszkalne, brak jest obiektów usługowych. Na wschód od parku znajduje się remiza OSP. Ta nieco zapomniana część miasta może zyskać nowe oblicze dzięki kompleksowej odnowie parku, jak i pobliskiego budynku remizy OSP, który jest nierozdzielalną częścią tego miejsca. Ożywienie tej przestrzeni z zachowaniem ładu przestrzennego powinno przynieść pozytywne efekty nie tylko estetyczne, ale również społeczne i gospodarcze.

Fot. 3. Park na Placu Sikorskiego w Pyzdrach

Źródło: fotografie własne

Budynek remizy strażackiej wraz z budynkiem gospodarczym mieści się przy Placu Sikorskiego w Pyzdrach i jest ujęty w gminnej ewidencji zabytków. Obiekt wybudowany został w 1925 r. W przeszłości budynek stanowił centrum lokalnego życia kulturalnego, była tu sala kinowa. Modernizacja obiektu pozwoli na przeniesienie w to miejsce siedziby Centrum Kultury, Sportu i Promocji, co przełoży się na znaczne poszerzenie oferty kulturalnej oraz wykorzystanie potencjału powierzchni użytkowej budynku. Zewnętrzne

zachowanie elewacji ocenić można jako dobre. Występuje potrzeba dostosowania pomieszczeń wewnątrz do działalności kulturalnej. Aby społeczeństwu zapewnić odpowiednią bazę techniczną będzie występowała także potrzeba utwardzenia placu przy obiekcie.

Fot. 4. Remiza OSP w Pyzdrach

Źródło: fotografia własna

Przystań wodniacka przy rzece Warcie posiada duże możliwości turystyczno – rekreacyjne. Przystań ta powstała w 2008 roku i od tego czasu teren ten stał się miejscem spotkań lokalnej społeczności i turystów odwiedzających Pyzdry. Jest to miejsce przeznaczone na rekreację, infrastruktura turystyczna zlokalizowana na tym obszarze jest dostępna dla wszystkich mieszkańców oraz turystów. Odbývają się tutaj spływy kajakowe na rzece Warcie oraz imprezy sportowo – rekreacyjno – turystyczne. Tereny te ze względu na swoje położenie są idealnym obszarem sprzyjającym nawiązywaniu kontaktów społecznych w miejscowości Pyzdry. Aby dalej „ożywić” to miejsce potrzebna jest jego pogłębiona promocja. Ważnym zadaniem jest niewątpliwie utwardzenie skarpy nadwarciańskiej znajdującej się przy szkole podstawowej i sali widowiskowo-sportowej. Utwardzenie tego terenu, a także terenu prowadzącego do mostu przy ulicy Mostowej stworzy promenadę nadwarciańską prowadzącą wzdłuż rzeki od mostu po przystań wodniacką.

Fot. 5. Przystań wodniacka w Pyzdrach

Źródło: fotografie własne

Kompleks obiektów zamkowych i pofranciszkańskich znajduje się pomiędzy Rynkiem, a rzeką Wartą. W jego skład wchodzi: budynek dawnego zamku, dawny spichlerz, siedziba Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach, Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej i Muzeum Regionalnego Ziemi Pyzdrowskiej, kościół Ścięcia Głowy św. Jana Chrzyciela wraz z plebanią oraz budynki gospodarcze. Obiekty te znajdują się w zasięgu ulicy Kaliskiej i Zamkowej. Kompleks łączy wspólne cechy, jakimi są:

- lokalizacja;
- wspólna historia;
- ogromny potencjał.

Poniżej krótko scharakteryzowano obiekty przedstawione na fotografiach.

Przedstawione na poniższej fotografii obiekty usytuowane są na skarpie przy Warcie. Dawny zamek królewski pochodzi z 1 poł. XIV w. W latach 1797 – 1798 r. został przekształcony na więzienie. Obecnie jest to budynek mieszkalny, wielorodzinny. Pozostałości zamku zachowały się częściowo w budynku parterowego spichlerza (ul. Zamkowa 3) z pocz. XIX w., który w XX w. został rozbudowany o piętro i zmienił funkcję na młyn. W 1975 r. całkowicie przebudowano obiekt. W budynku spichlerza, późniejszego młyna obecnie funkcjonuje zakład przemysłowy należący do osoby prywatnej. Obiekty te są spójne ze sobą pod względem architektonicznym. Ponadto charakteryzują się złym stanem technicznym, w tym ubytkami elewacji zewnętrznej. Zagospodarowanie na cele gospodarcze pozostałych obiektów przyczyni się do wzrostu gospodarczego tego miejsca.

Fot. 6. Dawny zamek wraz ze spichlerzem w Pyzdrach

Źródło: fotografia własna

Siedziba CKSiP w Pyzdrach znajduje się w budynku pomiędzy dawnym zamkiem, a budynkiem biblioteki i muzeum przy ulicy Kaliskiej 25. Ośrodek prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań ośrodka kultury należą w szczególności:

- edukacja kulturalna oraz przygotowanie środowiska do aktywnego uczestnictwa w kulturze,
- rozwój czynnego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym,
- rozwijanie zainteresowań amatorską twórczością artystyczną,
- organizowanie kulturalnej rozrywki i rekreacji, rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań kulturalnych,
- prowadzenie kół i sekcji zainteresowań dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- prowadzenie kursów, przeglądów i konfrontacji amatorskiego ruchu artystycznego,

- popularyzacja i promocja twórczości artystycznej (teatralnej, filmowej, telewizyjnej, muzycznej i malarskiej), - organizowanie imprez kulturalnych, a w szczególności spektakli, koncertów, wystaw, imprez rozrywkowych.

Budynek ten nie jest dostosowany do osób niepełnosprawnych, nie był remontowany, brakuje w nim sal dostosowanych do działalności kulturalnej, w tym sali widowiskowej. Ponadto lokalizacja obiektu jest bardzo zła i niebezpieczna (sąsiedztwo ulicy Nadrzecznej i rzeki Warty, a także nierówno utwardzony dojazd do budynku). Przeniesienie siedziby Centrum do budynku dawnej remizy strażackiej przy ulicy Plac Sikorskiego w Pyzdrach wpłynie na poprawę komfortu realizacji działalności kulturalnej, a także zwiększy liczbę osób korzystających z oferty Centrum.

Fot. 7. Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach

Źródło: fotografia własna

Budynek Muzeum Regionalnego Ziemi Pyzdrowskiej oraz Miejsko - Gminnej Biblioteki Publicznej w Pyzdrach znajduje się w północno – wschodnim skrzydle klasztoru pofranciszkańskiego przy ulicy Kaliskiej 25a. Pomieszczenia zajmowane przez muzeum to: refektarz, kuchnia klasztorna oraz piwnice. W 1998 roku odrestaurowane zostały krużganki klasztoru wraz z barokowymi freskami. Ekspozycja muzeum poświęcona jest dziejom miasta i okolic, gromadzi i udostępnia dobra kultury związane z dziejami miasta i ziemi pyzdrowskiej. Muzeum realizuje swoje cele przez:

- gromadzenie dóbr kultury,
- katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych muzealiów,
- przechowywanie gromadzonych dóbr kultury w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych,
- zabezpieczanie i konserwację muzealiów,
- urządzanie wystaw,
- organizowanie i prowadzenie badań naukowych,
- prowadzenie działalności edukacyjnej,
- udostępnianie zbiorów do celów naukowych i edukacyjnych,
- zapewnianie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów,
- prowadzenie działalności wydawniczej.

Muzeum od 2018 roku planuje uruchomić działalność edukacyjno-muzealną również w budynku domu podcieniowego znajdującego się przy ulicy Rynek.

Na pierwszym piętrze skrzydła klasztoru znajduje się Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna, która służy zaspokajaniu potrzeb czytelniczych oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do podstawowych zadań biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwojowi czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych samokształceniowych,
- pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno - bibliograficznej,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu oraz wypożyczanie na zewnątrz,
- tworzenie i udostępnianie własnych baz komputerowych, baz danych katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych.
- organizowanie form pracy z czytelnikiem służących popularyzacji wiedzy, nauki, sztuki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego Gminy,
- udzielanie pomocy merytorycznej i sprawowanie nadzoru merytorycznego nad realizowaniem zadań biblioteki filialnej,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami organizacjami w zakresie rozwoju czytelnictwa i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności Gminy.

Fot. 8. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna wraz z Muzeum Regionalnym w Pyzdrach

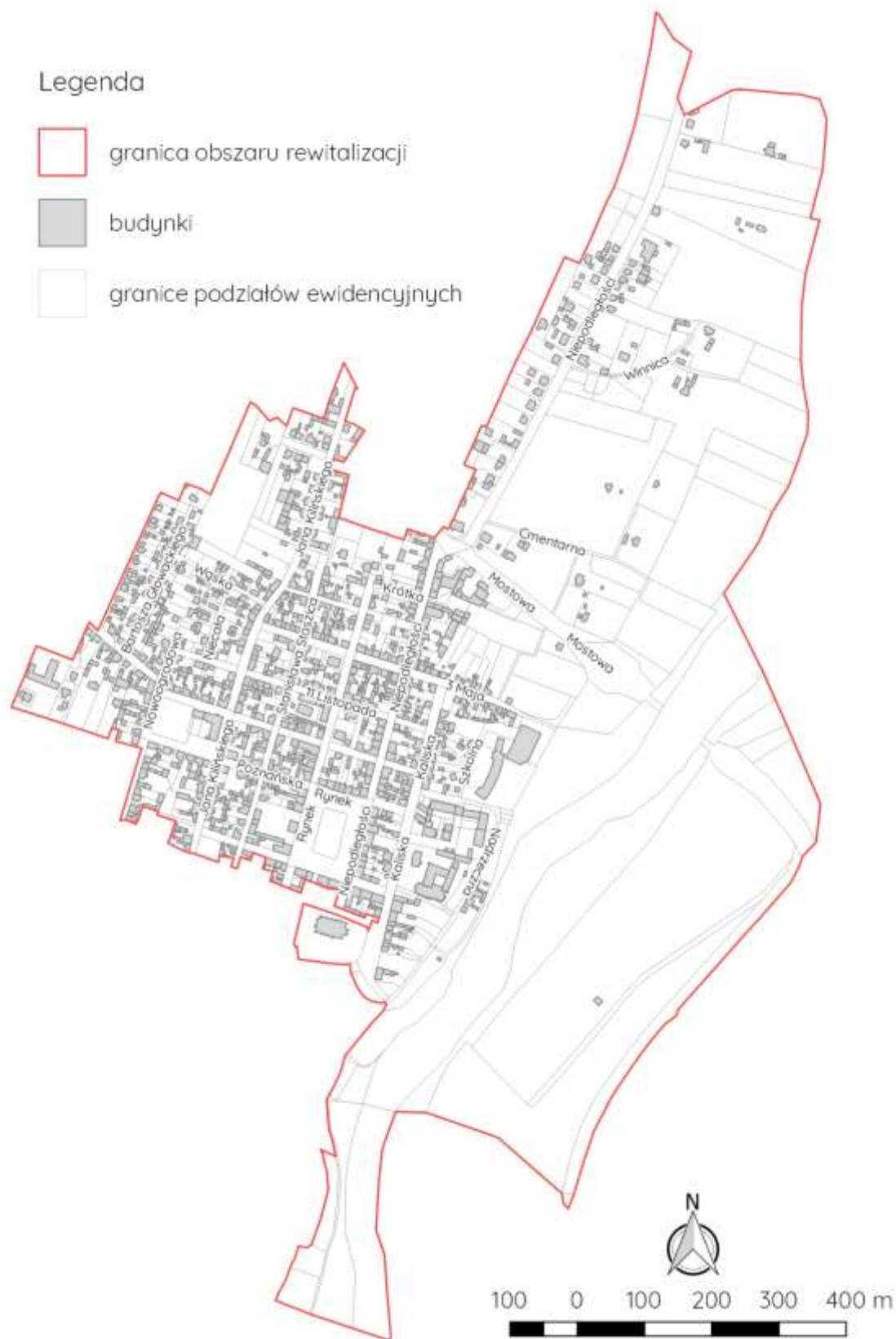
Źródło: fotografia własna

Jednostkę analityczną Pyzdry – Centrum zamieszkuje najwięcej osób ze wszystkich analizowanych jednostek analitycznych - 1478 osób, co stanowi 20,7% mieszkańców gminy. Powierzchnia jednostki wynosi 104 ha, czyli 0,7% powierzchni gminy. Jednostka ta charakteryzuje się wysokim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem – 18,74%. Zidentyfikowano zatem problem starzenia się miejscowego społeczeństwa. Odnotowano tu aż 277 osób w wieku poprodukcyjnym. To obszar, w którym 5,75% mieszkańców jednostki to bezrobotni. Mieszka tu 53 bezrobotnych, w tym 30,19% to bezrobotni z wykształceniem podstawowym – 16 osób. W jednostce tej 54 gospodarstwa domowe korzystały ze środowiskowej pomocy społecznej, w przeliczeniu na 100 osób otrzymano wskaźnik o wartości 3,65. Na obszarze tym mieszka 36 osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W jednostce Pyzdry – Centrum 2,57% osób skorzystało w 2016 r. z pomocy w postaci zasiłku celowego, jakim był zasiłek na zakup opału – 38 osób. Odnotowano tu dużą liczbę wykroczeń w przestrzeniach publicznych – 85 (wskaźnik 5,75%). W charakteryzowanej jednostce zarejestrowano drugi w kolejności w gminie najwyższy wskaźnik dotyczący liczby popełnionych przestępstw kryminalnych przypadający na 1000 osób – 11,5 (17 interwencji). W sferze gospodarczej zaobserwowano tu 53 wyrejestrowane podmioty gospodarcze w latach 2012 – 2016. Stanowi to 1/3

wszystkich wyrejestrowanych podmiotów na terenie gminy w tym czasie. Rozpatrując sferę środowiskową również w przypadku nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe przekroczono tu wartość referencyjną dla gminy. Ich liczba wynosi orientacyjnie 361, czyli 81,12% wszystkich nieruchomości zamieszkałych z tego obszaru. Istotnym problemem analizowanej jednostki jest zmniejszanie się liczby ludności. W porównaniu do roku 2012 liczba ta zmniejszyła się o 59 osób. Niepokojącym jest zjawisko sukcesywnego i stopniowego zmniejszania się liczby ludności jednostki Pyzdry – Centrum w ostatnich 5 latach analizy. Pyzdry – Centrum charakteryzują się największą gęstością zabytkowych obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Odnotowano tu aż 126 pozycji figurujących w GEZ. 65,17% zamieszkałych nieruchomości na tym obszarze, to budynki wybudowane przed 1970 r., co świadczy o narażeniu tych budynków na problemy techniczne, środowiskowe oraz funkcjonalno – użytkowe. Wszystkie omówione powyżej wartości wskaźników nie były najwyższe na terenie gminy, ale były na tyle duże, aby można było je zakwalifikować jako wartości mniej korzystne, niż ogólna sytuacja na terenie gminy.

Jednostka ta, jako centrum miasta i najważniejszy obszar gminy jest kluczowa z punktu widzenia jej rozwoju. **Sytuację kryzysową na tym obszarze potwierdzają wszystkie wskaźniki społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno - funkcjonalne i techniczne oraz przeprowadzone konsultacje społeczne. Istotny potencjał rozwojowy stwarza szansę na poprawę ogólnej sytuacji tego miejsca.**

Na podstawie badań ankietowych na analizowanym terenie dostrzega się kumulację problemów, w tym społecznych. Centrum Pyzdr charakteryzuje się znacznym bezrobociem. Powstanie nowych miejsc pracy oraz stworzenie sprzyjających warunków do ich powstania może przyczynić się do redukcji tego problemu. Innym negatywnym aspektem tego miejsca w kontekście społecznym jest starzejące się społeczeństwo oraz wyludnianie się obszaru. Młodzież często nie widząc perspektyw wyjeżdża z Pyzdr. Stopniowy odpływ ludności wraz z niewielką liczbą urodzeń dzieci sprzyja powstawaniu starzenia się społeczeństwa. Przyczyną wyjazdów jest brak pracy lub niskie zarobki, brak atrakcji turystyczno – rekreacyjnych do spędzania wolnego czasu przez młodzież. Wskazane problemy można ograniczyć poprzez rozwój gospodarczy miasta i jego ożywienie. Będzie można to osiągnąć poprzez stworzenie miejsca, w którym lokalna społeczność będzie mogła się spotykać mile spędzając swój czas, a jednocześnie miejsce to stwarzało będzie możliwości zatrudnienia. Powstanie zakładów pracy, targowiska miejskiego, modernizacja dawnej remizy czy zagospodarowanie Rynku na cele rekreacyjno-turystyczne wraz z modernizacją dróg i chodników powinny znacznie się przyczynić do ograniczenia występujących problemów na terenie centrum Pyzdr.

Ryc. 46. Podobszar rewitalizacji Pyzdry - Centrum

Źródło: opracowanie własne

Dłusk

Dłusk to wieś o statusie sołectwa. Organizację wewnętrzną sołectwa tworzy Rada Sołecka wraz z Sołtysem. Wieś zlokalizowana jest w północno – zachodniej części gminy Pyzdry. Miejscowość graniczy od strony południowo – wschodniej z miejscowością Walga (naturalną granicą jest rzeka Warta), od strony południowej i zachodniej z Pyzdrami, a od strony północno – wschodniej z miejscowością Rataje. Północna granica Dłuska jest jednocześnie granicą gminy Pyzdry.

Fot. 9. Panorama Dłuska

Źródło: fotografie własne

Zabudowa miejscowości zlokalizowana jest w części południowo – wschodniej. Resztę zajmują głównie pola uprawne. Zabudowania koncentrują się wzdłuż drogi wojewódzkiej numer 446, która jest główną osią wsi. Struktura ruralistyczna wsi Dłusk przypomina swoim kształtem literę „L”. Prostopadle do drogi wojewódzkiej wzdłuż ulicy odchodzącej na zachód znajduje się ok. 25 domów. Swoistym centrum jednostki osadniczej jest miejsce przecięcia się drogi wojewódzkiej z drogą lokalną, która przebiega od zachodu (tutaj droga zrobiona jest z trylinki ze środków wspólnoty wiejskiej) ku wschodowi w kierunku Warty (droga asfaltowa). W pobliżu zlokalizowana jest przydrożna kapliczka oraz przystanek autobusowy. Dominuje tu zabudowa zagrodowa, a wszystkie budynki mieszkalne to budynki jednorodzinne. W miejscowości brak jest wydzielonych zieleńców w rodzaju parków czy skwerów. Zadrzewienia występują przy Warcie, jednak należą do prywatnych właścicieli. Ograniczeniem miejscowości jest jej położenie na terenie Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego. Ponadto rzeka Warta jest naturalną barierą przestrzenną. W Dłusku znajduje się zakład stolarski, małe zakłady usługowe. Nie ma tu organizacji pozarządowych, czy koła gospodyń wiejskich. Mieszkańcy zatrudnieni są w sektorze usług, handlu, zakładach produkcyjnych w większych miastach. Funkcjonuje tu jedno gospodarstwo agroturystyczne. Źródłem utrzymania mieszkańców są również świadczenia emerytalno – rentowe oraz zasiłki dla bezrobotnych.

Znacznym atutem wsi jest położenie przy mieście, co stwarza warunki do rozwoju gospodarczego. Duże znaczenie mają ponadto walory krajobrazowe wsi, głównie okolice Warty oraz miejsca sportu i rekreacji, które nie są w pełni wykorzystane.

Ważnymi miejscami w Dłusku stanowiącymi znaczny potencjał miejsca są:

- plac zabaw;
- budynek świetlicy wiejskiej;
- boisko do piłki nożnej;

- przystań wodniacka.

Nowy plac zabaw w Dłusk reprezentuje bardzo dobry stan techniczny. Zakup i montaż urządzeń zabawowych dla dzieci pozwolił wypełnić miejsce wcześniej nie zagospodarowane. W wyposażeniu placu znalazły się rozmaite sprzęty zabawowe dla najmłodszych, jak i starszych dzieci. Przy wejściu został umieszczony regulamin dla korzystających z urządzeń. Urządzenia posiadają atesty i certyfikaty.

Fot. 10. Plac zabaw w Dłusku

Źródło: fotografia własna

Budynek świetlicy wiejskiej położony jest w centrum wsi, dawniej był siedzibą urzędu gminy. Obiekt jest niedocieplony, a w pomieszczeniu występuje piec kaflowy. Jego stan zewnętrzny nie jest zadowalający. Pięcioosiowy budynek posiada braki elewacyjne oraz nieszczelne drewniane okna. Ponadto występują ubytki ceramicznej dachówki. W budynku tym znajdują się mieszkania komunalne. Obiekt posiada charakter zabytkowego obiektu, chociaż nie jest ujęty w gminnej ewidencji zabytków. Na budynku widnieje tabliczka z napisem „punkt biblioteczny”, chociaż już nie funkcjonuje. Jest to jedyne miejsce we wsi, gdzie mieszkańcy mogą się spotykać „pod dachem”. To miejsce integracji lokalnej społeczności. Świetlica jest mało wykorzystywana, wymaga gruntownego remontu i doposażenia, które przyczynią się do rozwoju społeczno – kulturalnego mieszkańców.

Fot. 11. Świetlica wiejska w Dłusku

Źródło: fotografia własna

Boisko sportowe usytuowane jest przy drodze wojewódzkiej nr 466 i służy głównie młodym mieszkańcom wsi do aktywnego spędzania wolnego czasu. Rzadko organizowane są tutaj plenerowe imprezy i pikniki. Jednakże brakuje podstawowych obiektów małej architektury takich jak np.: ławki, czy kosze na śmieci. Bramki nie posiadają siatek. Ponadto nie są wytyczone główne linie. Odpowiednie zagospodarowanie tego miejsca może przyczynić się do aktywnej integracji mieszkańców oraz stać się wizytówką wsi. Stworzenie odpowiedniego zaplecza sportowego zachęci mieszkańców Dłuska do ich aktywizacji fizycznej, a w konsekwencji przyczyni się do poprawy jakości życia. Teren ten może zostać wykorzystany również jako miejsce imprez sprzyjające integracji i rekreacji.

Fot. 12. Kompleks boisk sportowych w Dłusku

Źródło: fotografia własna

We wschodniej części wsi znajduje się pomost pływający dla wodniaków i kajakarzy. Zagospodarowanie tego miejsca zaspokoi potrzeby mieszkańców pod względem rekreacyjnym oraz będzie kolejnym atrakcyjnym obszarem sprzyjającym nawiązywaniu kontaktów społecznych.

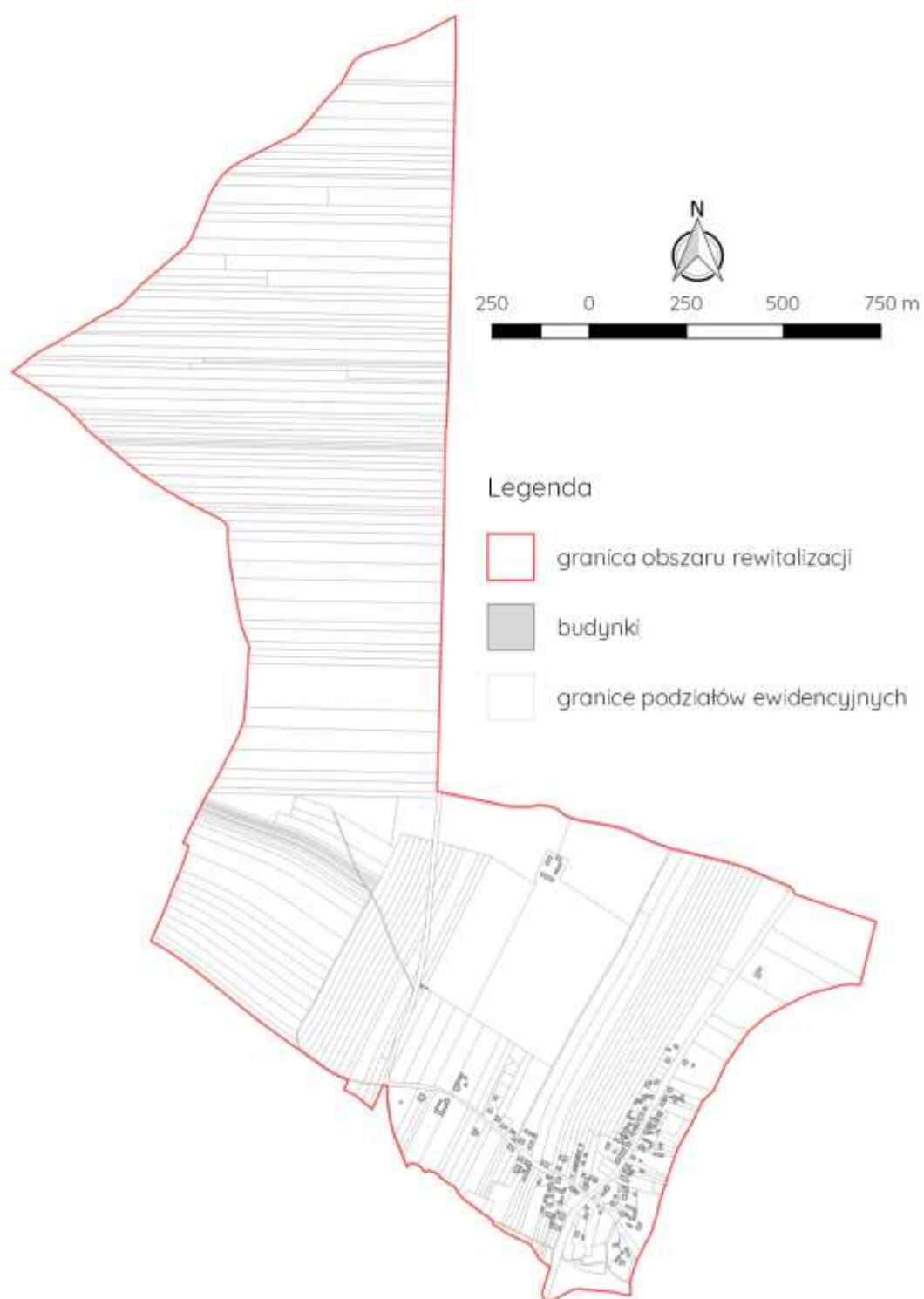
Wszelka poprawa obiektów infrastrukturalnych ma przyczynić się do polepszenia życia mieszkańców miejscowości Dłusk. Społeczność lokalna powinna być aktywna zawodowo, brać czynny udział w życiu miejscowości oraz dbać o nią.

Dłusk zamieszkuje 209 osób, co stanowi 2,9% mieszkańców gminy, a powierzchnia jednostki wynosi 256 ha, czyli 1,9% powierzchni gminy. To obszar, który zamieszkuje 36 osób w wieku poprodukcyjnym (17,22%). Z końcem 2016 r. mieszkało tu 13 osób bezrobotnych, a zatem udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 10,08% i był to drugi w kolejności najwyższy wskaźnik na terenie gminy. 5 osób bezrobotnych to osoby z wykształceniem podstawowym. Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w stosunku do ogółu bezrobotnych wyniósł 38,46%. Liczba gospodarstw domowych, które skorzystały w 2016 r. ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła 8 (3,83 na 100 osób). Na obszarze tym mieszkają również osoby niepełnosprawne korzystające z pomocy MGOPS-u - 4. Zarejestrowano tu 8 osób, które otrzymały celowy zasiłek na zakup opału – najwięcej spośród wszystkich jednostek analitycznych na obszarze wiejskim. Niekorzystną sytuację społeczną tego miejsca dopełnia 7 wykroczeń oraz 3 przestępstwa kryminalne (najwięcej na obszarze wiejskim). W latach 2012 – 2016 z miejscowości tej wyrejestrowano 5 podmiotów gospodarczych. W pozostałych przedstawionych sferach nie stwierdzono w Dłusku przekroczeń świadczących o niekorzystnej sytuacji tego miejsca. W ostatnich 5 latach należy stwierdzić tu pewnego

rodzaju stagnację dotyczącą liczby ludności. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece nie przekroczył wymaganego progu, tak aby można było tę jednostkę zakwalifikować jako obszar potencjalnie zagrożony. Ponadto nie odnotowano tu obiektów zabytkowych ujętych w GEZ, a udział (%) budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. stanowi jedynie ok. 40%.

Jednostka ta, jako pewnego rodzaju kontinuum jednostki Pyzdry – Centrum stwarza możliwości koncentracji prowadzenia działań rewitalizacyjnych. **Sytuację kryzysową na tym obszarze potwierdzają wszystkie wskaźniki społeczne oraz wskaźnik gospodarczy oraz jego potwierdzenie w przeprowadzonych konsultacjach społecznych. Zaplanowane już wcześniej działania dotyczące tej jednostki stwarzają szansę na poprawę ogólnej sytuacji tego miejsca.**

W Dłusku nie występują zakłady pracy. Należy stwierdzić trudności z podjęciem pracy, czego konsekwencją jest wysokie bezrobocie. Innym problemem społecznym, który tu występuje jest niewystarczające uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców. Jego powodem może być mała liczba imprez i spotkań organizowanych w Dłusku. Mała świetlica wiejska, która znajduje się w złym stanie technicznym nie sprzyja organizacji spotkań. Zwiększenie integracji mieszkańców może nastąpić poprzez zwiększenie środków finansowych na rekreację i integrację, organizację spotkań oraz zachęcenie do udziału w imprezach, które powinny być organizowane. Brak organizowanych imprez, festynów spowodowany jest niewystarczającym zagospodarowaniem miejsca do rekreacji i kultury, którym mógłby być np. kompleks boisk sportowych. Brak środków na remont świetlicy oraz zagospodarowanie miejsca do rekreacji przyczynia się do występowania wskazanych problemów. Stopniowe, systematyczne oraz etapowe przeprowadzanie zadań polegających na zwiększeniu oferty rekreacyjnej poprzez utworzenie miejsca rekreacyjnego dla mieszkańców przyczyni się do poprawy warunków ich życia.

Ryc. 47. Podobszar rewitalizacji Dłusk

Źródło: opracowanie własne

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności oraz powierzchnia gminy Pyzdry w podziale na jednostki analityczne	25
Tabela 2. Przynależność ulic oraz miejscowości do jednostek analitycznych na terenie gminy Pyzdry.....	26
Tabela 3. Przynależność wiejskich jednostek osadniczych wchodzących w skład sołectw w gminie Pyzdry.....	29
Tabela 4. Struktura użytkowania gruntów Gminy Pyzdry	30
Tabela 5. Liczba ludności Gminy Pyzdry wg płci oraz wskaźnik maskulinizacji w latach 2004 - 2015	39
Tabela 6. Saldo migracji oraz przyrost naturalny na 1000 os. w Gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015	39
Tabela 7. Przyrost rzeczywisty na 1000 os. w Gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015	40
Tabela 8. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pyzdry w latach 2004 - 2015.....	43
Tabela 9. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	45
Tabela 10. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	48
Tabela 11. Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogóle liczby osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	50
Tabela 12. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.....	52
Tabela 13. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.....	54
Tabela 14. Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogóle liczby ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	56
Tabela 15. Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	58
Tabela 16. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	60
Tabela 17. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016	62
Tabela 18. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	66
Tabela 19. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej	68
Tabela 20. Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	75
Tabela 21. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – sfera społeczna	78

Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry – sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno – funkcjonalna i techniczna	80
Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Pyzdry – liczba negatywnych wskaźników społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych.....	83

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Przebieg obrębów ewidencyjnych na tle gminy Pyzdry	10
Ryc. 2. Podział części wiejskiej Gminy Pyzdry na jednostki analityczne.....	12
Ryc. 3. Koncentracja (% udział) występowania terenów rolniczych na obszarze miasta Pyzdry	13
Ryc. 4. Koncentracja (% udział) występowania terenów zabudowy na obszarze miasta Pyzdry	14
Ryc. 5. Koncentracja (% udział) występowania terenów komunikacyjnych i nieużytków na obszarze miasta Pyzdry.....	14
Ryc. 6. Koncentracja (% udział) występowania terenów przemysłowych na obszarze miasta Pyzdry	15
Ryc. 7. Zestawienie poszczególnych form użytkowania terenu w mieście dla każdego pola podstawowego w postaci wykresu kołowego	16
Ryc. 8. Zestawienie struktury wieku budynków w mieście dla każdego pola podstawowego w postaci wykresu kołowego (puste pola oznaczają brak zabudowy)	17
Ryc. 9. Zestawienie liczby obiektów zabytkowych w mieście dla każdego pola podstawowego (liczba w środku oznacza liczbę zidentyfikowanych obiektów zabytkowych).....	18
Ryc. 10. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą nr XV/141/2016 Rady Miejskiej w Pyzdrach	19
Ryc. 11. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą Nr XVII/164/16 Rady Miejskiej w Pyzdrach	20
Ryc. 12. Zasięg przestrzenny MPZP przyjętego Uchwałą nr XXIV/195/2013 Rady Miejskiej w Pyzdrach	20
Ryc. 13. Schemat przebiegu ulic w mieście Pyzdry.....	21
Ryc. 14. Podział Pyzdr na jednostki analityczne	22
Ryc. 15. Położenie gminy Pyzdry na tle Polski.....	28
Ryc. 16. Położenie gminy Pyzdry w układzie gmin sąsiednich	28
Ryc. 17. Gmina Pyzdry na tle sieci komunikacyjnej.....	32
Ryc. 18. Obszary górnicze i granice złóż na terenie gminy Pyzdry	34
Ryc. 19. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Pyzdry oraz w mieście Pyzdry w latach 2004 – 2015	36
Ryc. 20. Liczba ludności gminy Pyzdry w latach 2004 - 2015.....	37
Ryc. 21. Piramida wieku mieszkańców gminy Pyzdry w roku 2015	38
Ryc. 22. Struktura wykształcenia mieszkańców gminy Pyzdry (w wieku 13 lat i więcej)	38
Ryc. 23. Przyrost rzeczywisty na 1000 os. w gminie Pyzdry w latach 2004 – 2014.....	40

Ryc. 24. Typogram Webba dla Gminy Pyzdry, powiatu wrzesińskiego, województwa wielkopolskiego oraz Polski w roku 2014	41
Ryc. 25. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pyzdry w 2015 r.	43
Ryc. 26. Wskaźniki obciążenia demograficznego w 2015 r.	44
Ryc. 27. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.....	46
Ryc. 28. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004 - 2015.....	47
Ryc. 29. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w 2016 r.....	49
Ryc. 30. Udział (%) osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	51
Ryc. 31. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r....	53
Ryc. 32. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	55
Ryc. 33. Udział (%) osób, którym przyznano celowy zasiłek na zakup opału w ogólnej liczbie ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.....	57
Ryc. 34. Liczba wykroczeń w przestrzeniach publicznych przypadająca na 100 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.....	59
Ryc. 35. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych przypadająca na 1000 osób w danej jednostce analitycznej w 2016 r.....	61
Ryc. 36. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej w latach 2012 – 2016.....	63
Ryc. 37. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2012 – 2016 w danych jednostkach analitycznych.....	64
Ryc. 38. Udział (%) nieruchomości użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe, będące źródłem tzw. niskiej emisji w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	67
Ryc. 39. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w danej jednostce analitycznej	69
Ryc. 40. Zmiany liczby ludności w jednostkach analitycznych (wiejskich) na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016	70
Ryc. 41. Zmiany liczby ludności w jednostkach analitycznych (miejskich) na terenie gminy Pyzdry w latach 2012 – 2016	70
Ryc. 42. Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 100 ha powierzchni danej jednostki analitycznej w 2016 r.....	74
Ryc. 43. Udział (%) nieruchomości mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w stosunku do liczby zamieszkałych nieruchomości ogółem w danej jednostce analitycznej w 2016 r.....	76
Ryc. 44. Podobszary zdegradowane na terenie gminy Pyzdry	87
Ryc. 45. Podobszary rewitalizacji na terenie gminy Pyzdry	89
Ryc. 46. Podobszar rewitalizacji Pyzdry - Centrum	99
Ryc. 47. Podobszar rewitalizacji Dłusk.....	104

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Park miejski w Pyzdrach	92
Fot. 2. Zabytkowy podcieniowy dom na ul. Rynek 17 w Pyzdrach.....	93
Fot. 3. Park na Placu Sikorskiego w Pyzdrach	93
Fot. 4. Remiza OSP w Pyzdrach	94
Fot. 5. Przystań wodniacka w Pyzdrach	94
Fot. 6. Dawny zamek wraz ze spichlerzem w Pyzdrach	95
Fot. 7. Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach	96
Fot. 8. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna wraz z Muzeum Regionalnym w Pyzdrach	97
Fot. 9. Panorama Dłuska	100
Fot. 10. Plac zabaw w Dłusku	101
Fot. 11. Świetlica wiejska w Dłusku.....	101
Fot. 12. Kompleks boisk sportowych w Dłusku.....	102

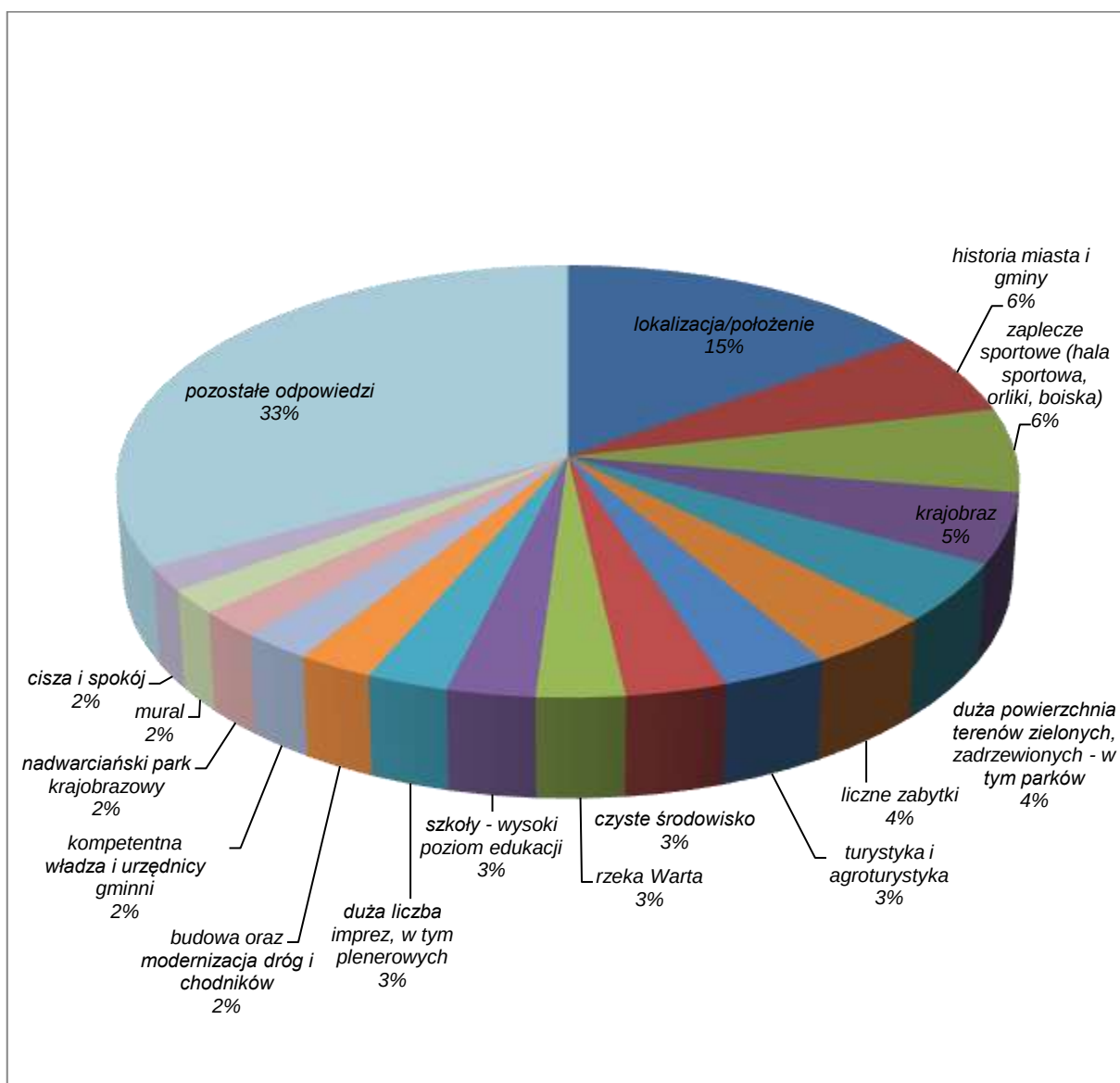
ZAŁĄCZNIK NR 1 DO DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU
ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY PYZDRY

Wyniki ankiety
na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i opracowanie
Programu Rewitalizacji dla Gminy Pyzdry wraz z komentarzami

Szanowni Państwo, Gmina Pyzdry przystąpiła do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, które są podstawą do opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Pyzdry.

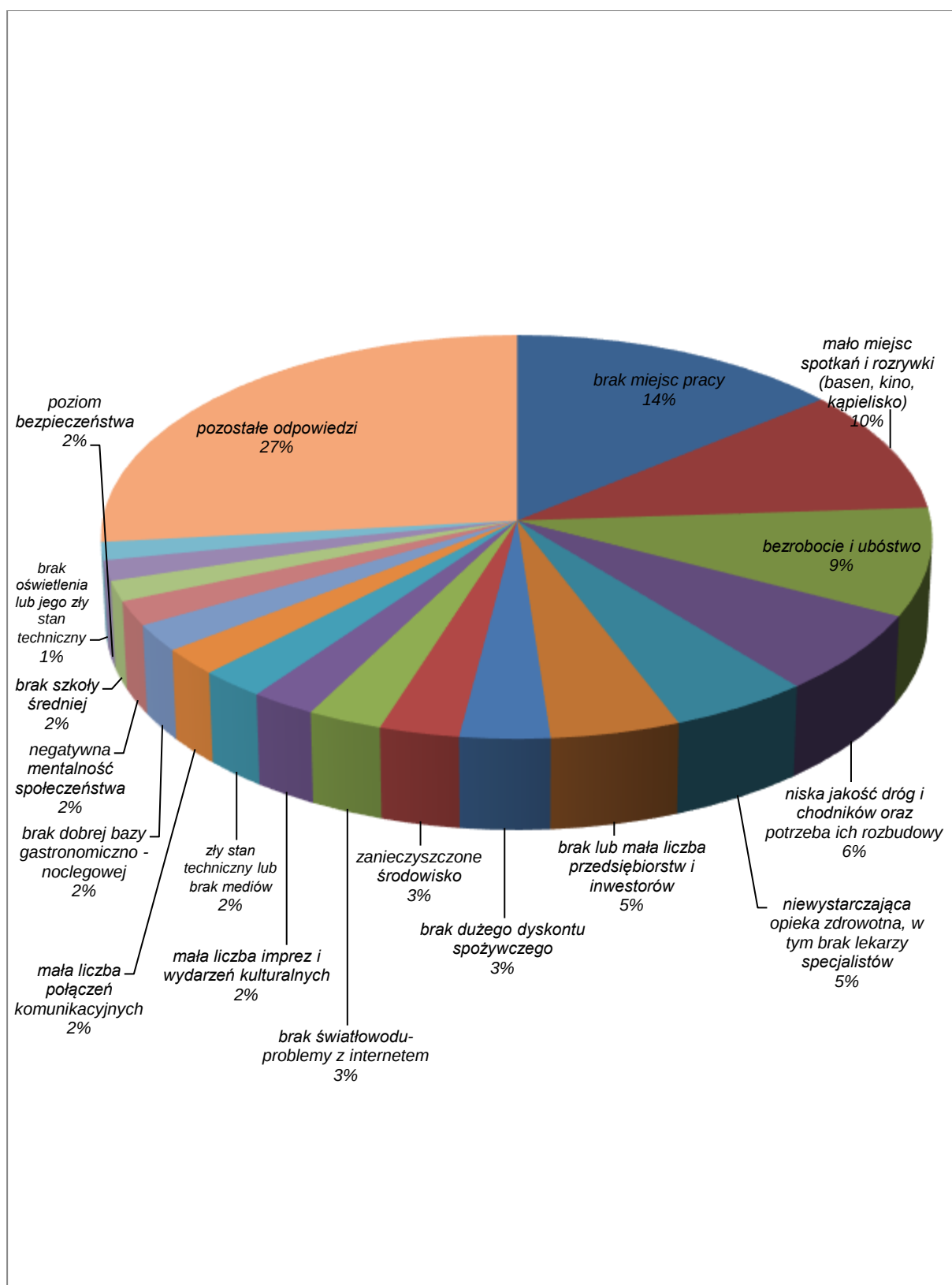
Komentarz: w wyniku przeprowadzonej ankietyzacji zebrano 266 ankiet w wersji papierowej, z czego część ankiet wypełniono podczas warsztatów rewitalizacyjnych, które przeprowadzono 15.02.2017 r. Wyniki zostały krótko opisane.

1) Proszę wymienić 3 najważniejsze atuty/silne strony Gminy Pyzdry

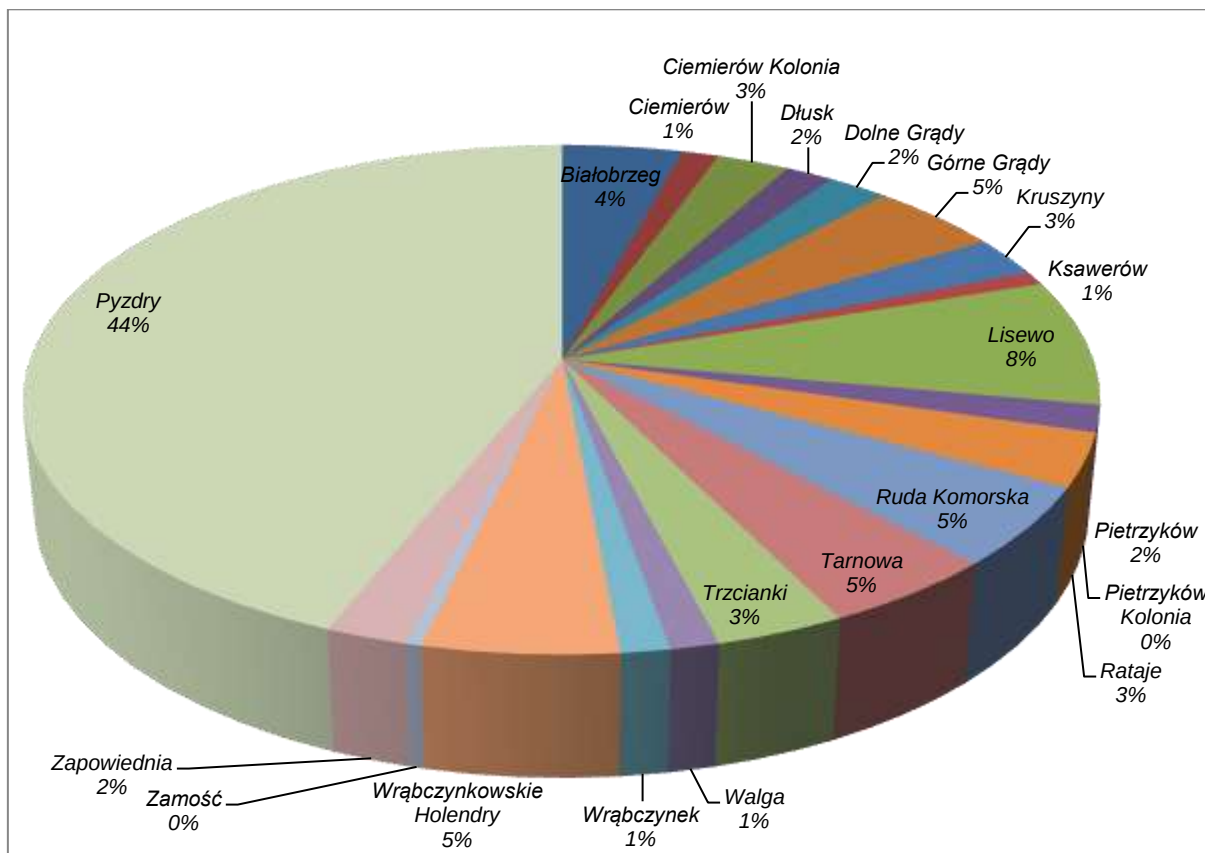
Komentarz: respondenci mogli wskazać maksymalnie 3 najważniejsze atuty/silne strony Gminy Pyzdry. Na niniejsze pytanie uzyskano 492 odpowiedzi. Ankietowani wskazali, iż ich zdaniem lokalizacja/położenie gminy jest najmocniejszą stroną gminy.

2) Proszę wymienić 3 najważniejsze problemy/słabe strony Gminy Pyzdry:

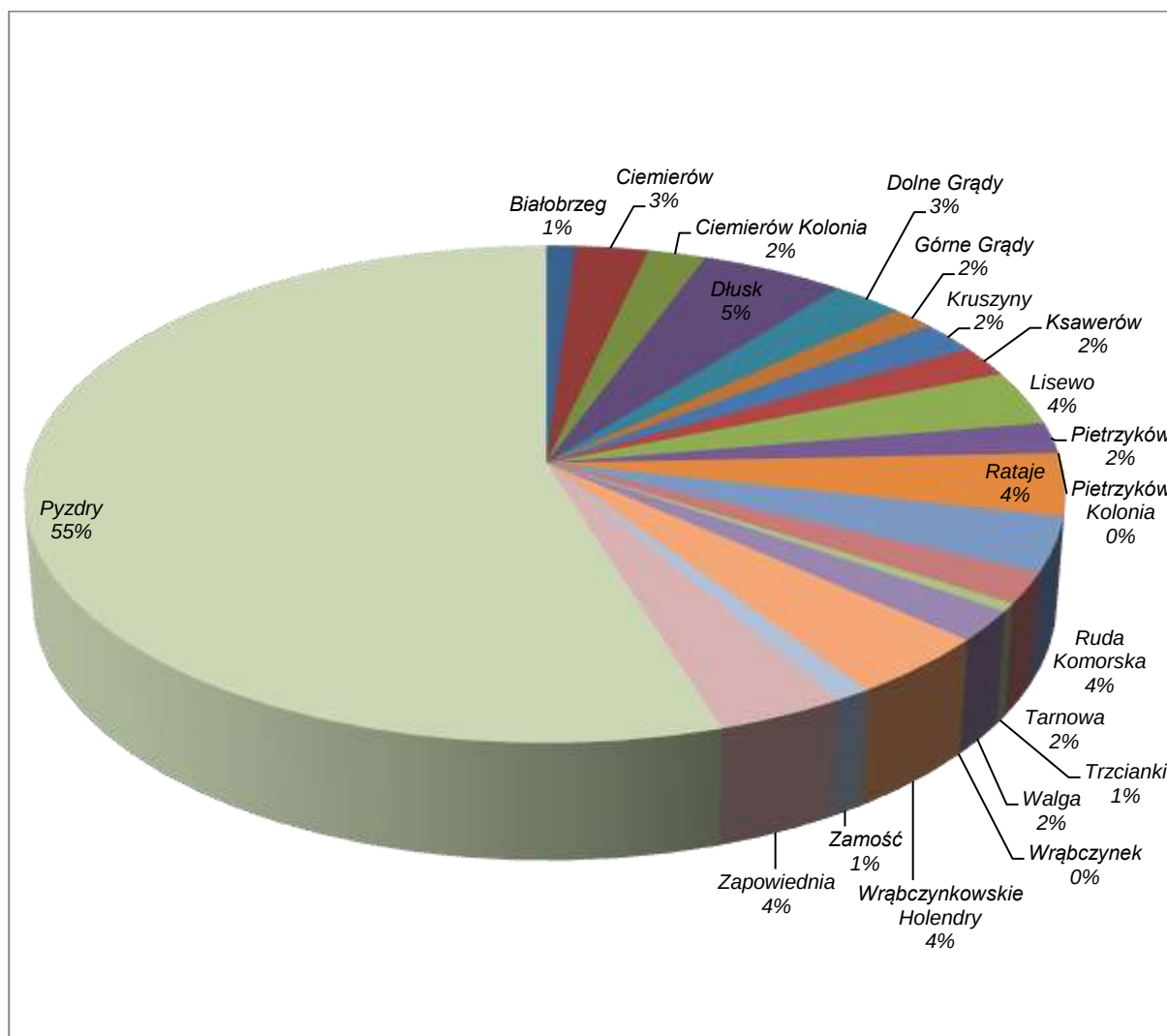
Komentarz: respondenci mogli wskazać maksymalnie 3 najważniejsze problemy/słabe strony Gminy Pyzdry. Na niniejsze pytanie uzyskano 555 odpowiedzi. Ankieterzy wskazali, iż ich zdaniem brak miejsc pracy na terenie gminy stanowi największy problem.

- 3) Proszę wymienić 2 miejscowości na terenie Gminy Pyzdry, w których występują największa kumulacja problemów społecznych (bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji oraz kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym).

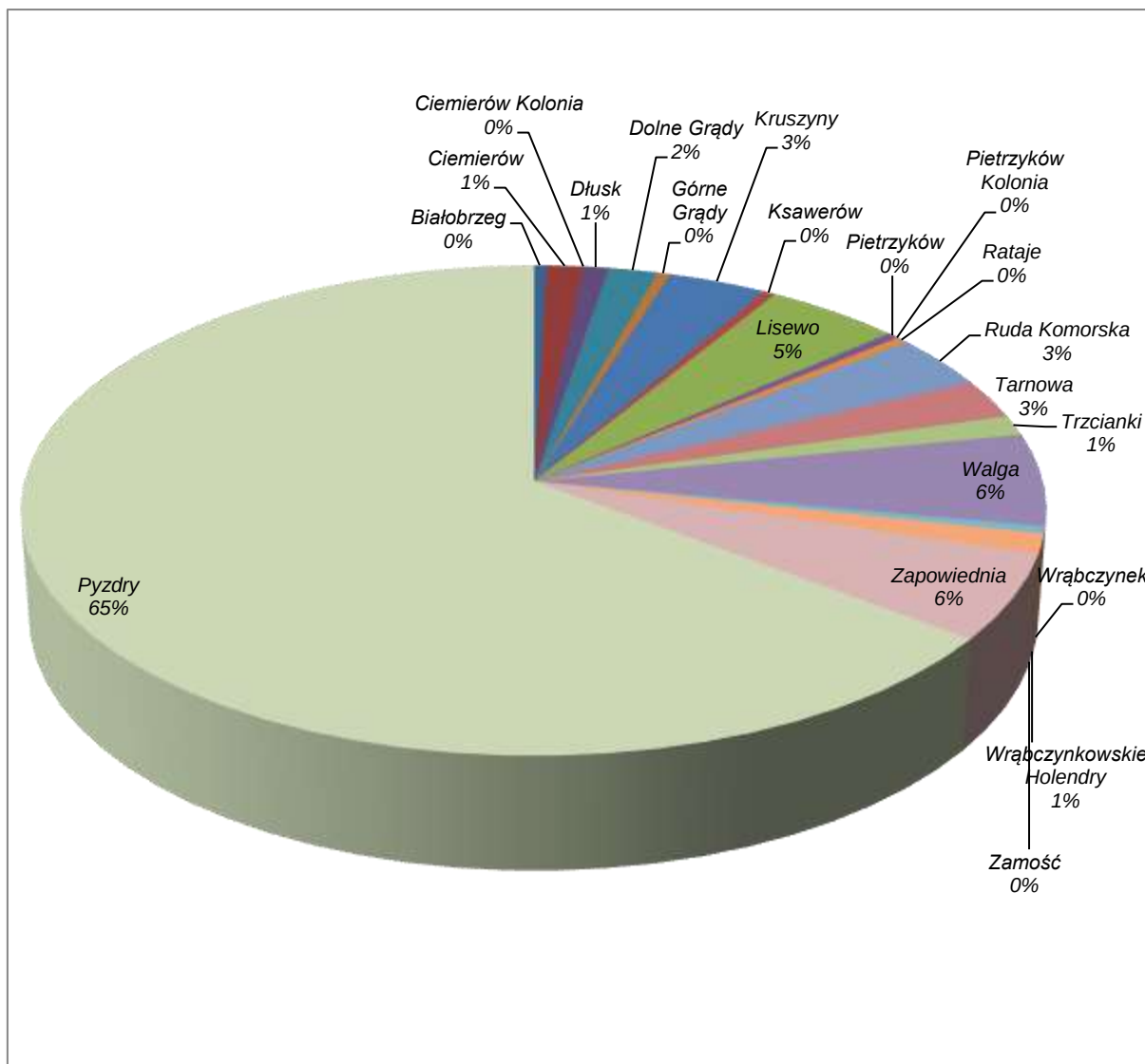
Komentarz: respondenci mogli wskazać maksymalnie 2 miejscowości, w których zauważają problemy społeczne. Na niniejsze pytanie uzyskano 237 odpowiedzi. Ankietowani wskazali, iż ich zdaniem największą kumulacją problemów społecznych charakteryzują się Pyzdry, a w sposób szczególnie centralna część miasta. Spośród jednostek wiejskich Lisewo otrzymało najwięcej głosów.

- 4) Proszę wymienić 2 miejscowości na terenie Gminy Pyzdry, w których występują największa kumulacja problemów gospodarczych (mała liczba przedsiębiorstw, krótki okres funkcjonowania przedsiębiorstw, spadek liczby podmiotów gospodarczych).

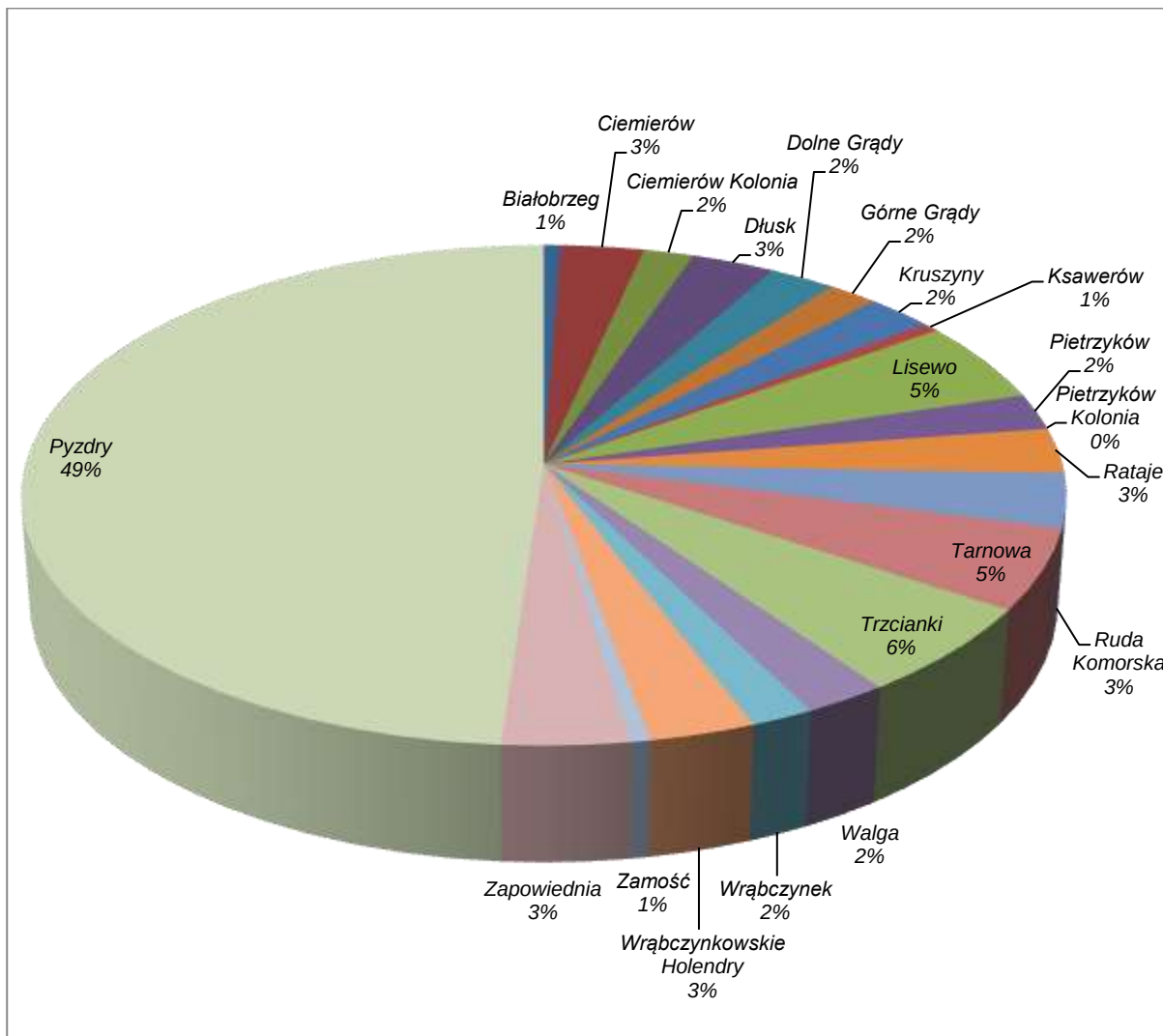
Komentarz: respondenci mogli wskazać maksymalnie 2 miejscowości, w których zauważają problemy gospodarcze. Na niniejsze pytanie uzyskano 197 odpowiedzi. Ankietowani wskazali, iż ich zdaniem największą kumulacją problemów gospodarczych charakteryzują się Pyzdry z koncentracją zjawiska w centralnej części miasta. Dłusk - jednostka wiejska otrzymała najwięcej wskazań tej sferze.

- 5) Proszę wymienić 2 miejscowości na terenie Gminy Pyzdry, w których występują największa kumulacja problemów środowiskowych (wysoki hałas, zanieczyszczone powietrze, zanieczyszczone wody, występowanie dzikich wysypisk śmieci).

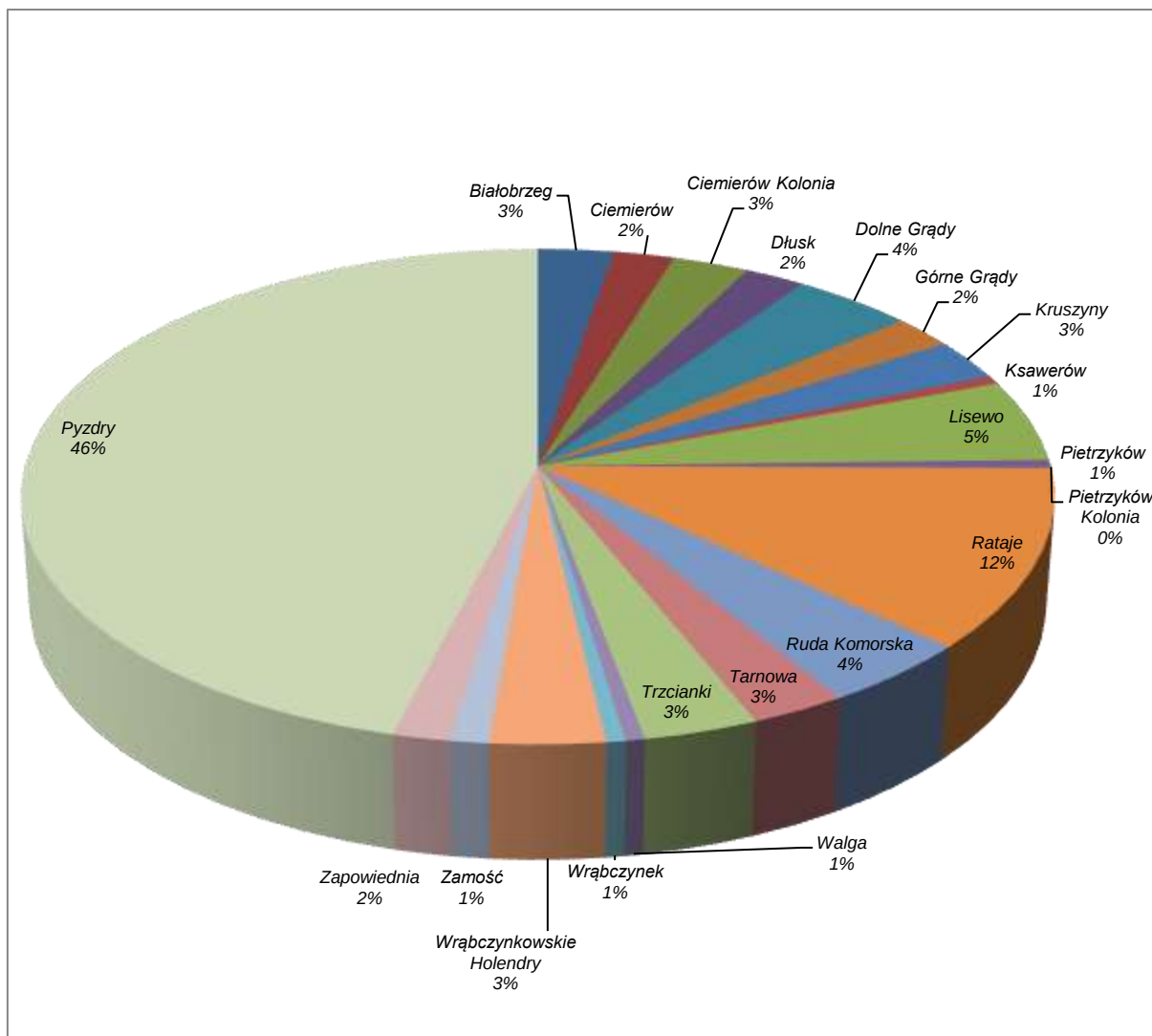
Komentarz: respondenci mogli wskazać maksymalnie 2 miejscowości, w których zauważają problemy środowiskowe. Na niniejsze pytanie uzyskano 229 odpowiedzi. Ankietowani wskazali, iż ich zdaniem największą kumulacją problemów środowiskowych charakteryzują się Pyzdry. Ankietowani zwrócili szczególną uwagę na osiedla domów jednorodzinnych, które emitują zanieczyszczania poprzez tradycyjne formy ogrzewania nieruchomości. W jednostkach Walga oraz Zapowiednia odnotowano największy udział głosów respondentów na terenach wiejskich.

6) Proszę wymienić 2 miejscowości na terenie Gminy Pyzdry, w których występują największa kumulacja problemów przestrzenno - funkcjonalnych (niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunalnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych).

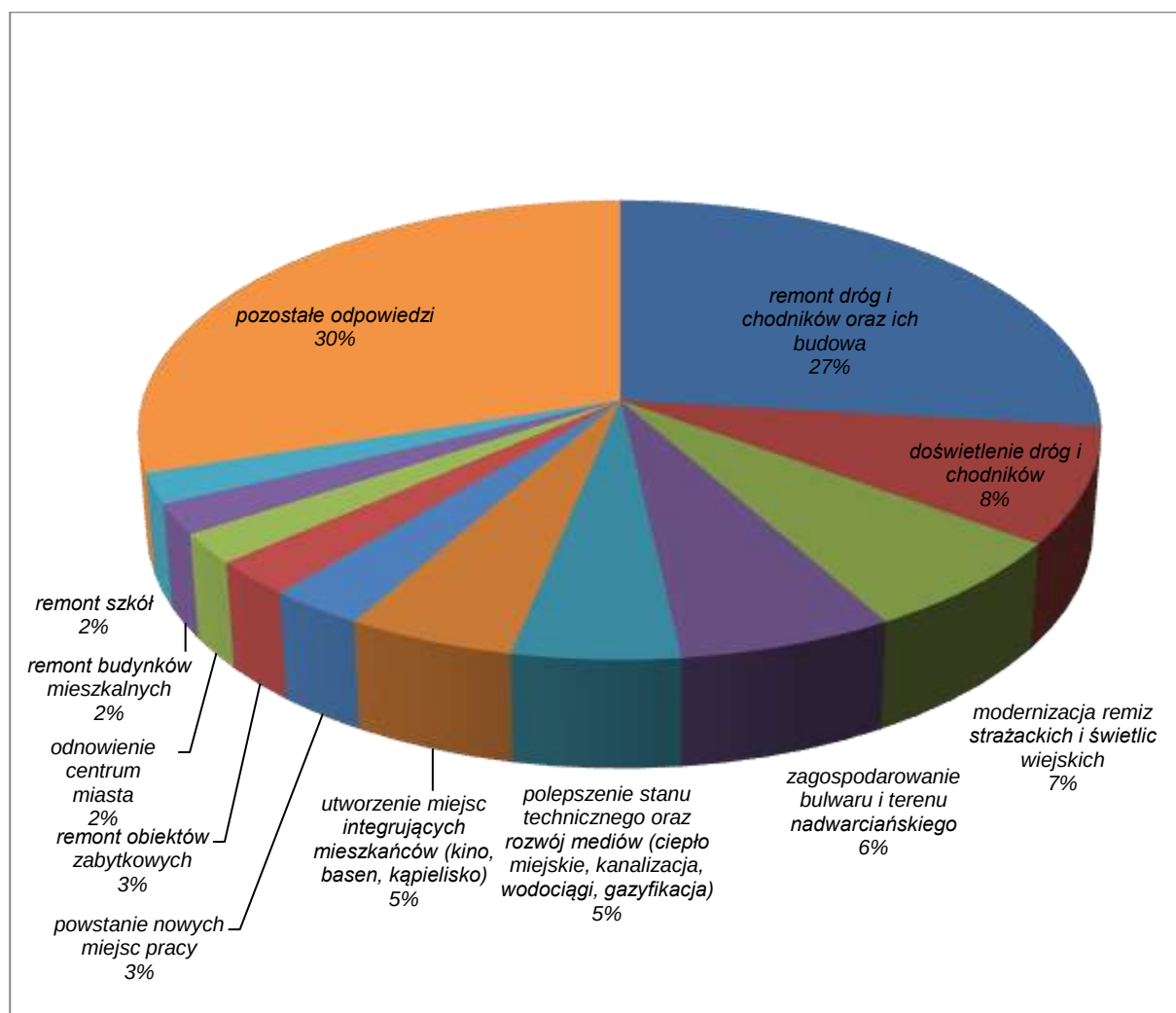
Komentarz: respondenci mogli wskazać maksymalnie 2 miejscowości, w których zauważają problemy przestrzenno - funkcjonalne. Na niniejsze pytanie uzyskano 172 odpowiedzi. Ankietowani wskazali, iż ich zdaniem największą kumulacją problemów przestrzenno - funkcjonalnych charakteryzują się Pyzdry i w znacznie mniejszym stopniu Trzcianki.

- 7) Proszę wymienić 2 miejscowości na terenie Gminy Pызdry, w których występują największa kumulacja problemów technicznych (zły stan techniczny budynków publicznych, mieszkalnych, zabytków, niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych tychże obiektów).

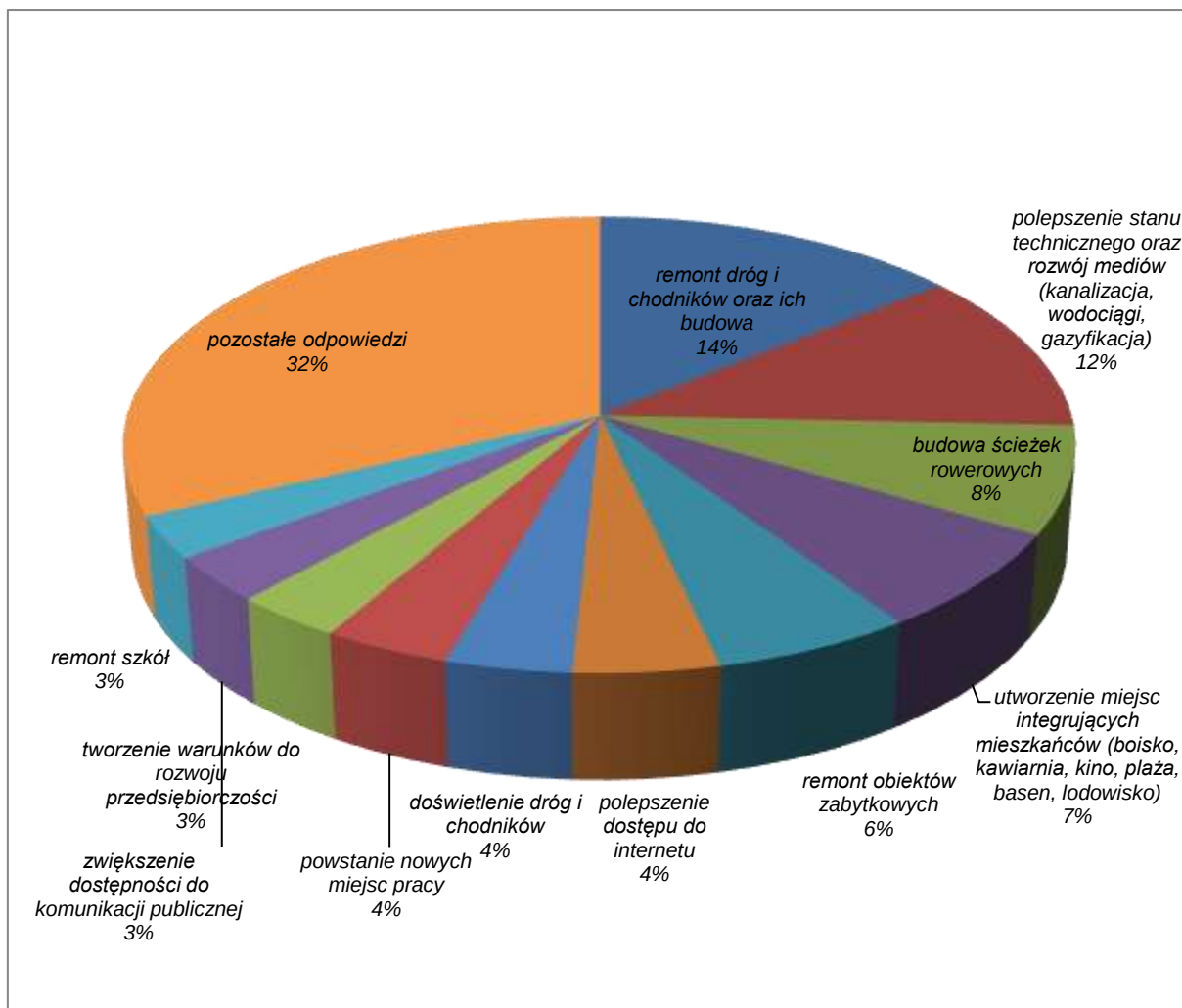
Komentarz: respondenci mogli wskazać maksymalnie 2 miejscowości, w których zauważają problemy techniczne. Na niniejsze pytanie uzyskano 187 odpowiedzi. Ankietowani wskazali, iż ich zdaniem największą kumulacją problemów przestrzenno - funkcjonalnych charakteryzują się Pызdry oraz Rataje.

8) Proszę wskazać 2 najważniejsze działania rewitalizacyjne, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane na terenie miejscowości, którą Pani/Pan zamieszkuje.

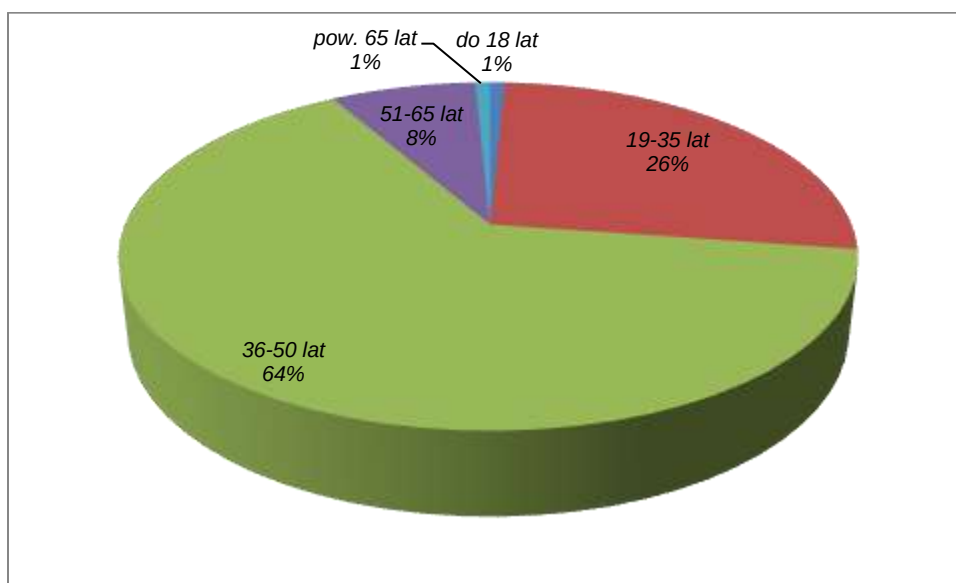
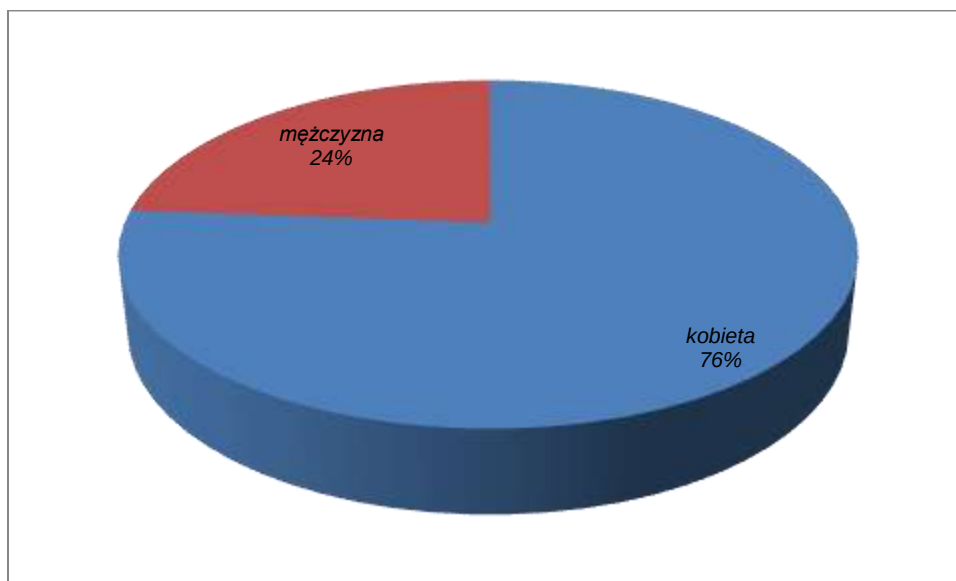
Komentarz: respondenci mogli wskazać maksymalnie 2 najważniejsze działania rewitalizacyjne w miejscach, które zamieszkuje. Na niniejsze pytanie uzyskano 280 odpowiedzi. Ankietowani wskazali, iż ich zdaniem najważniejszym działaniem jest remont dróg i chodników oraz ich rozbudowa.

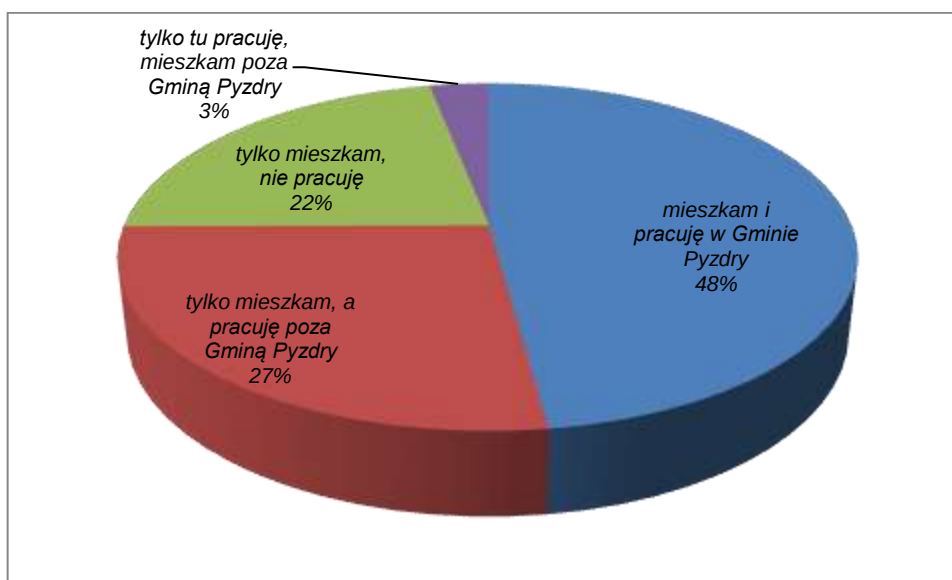
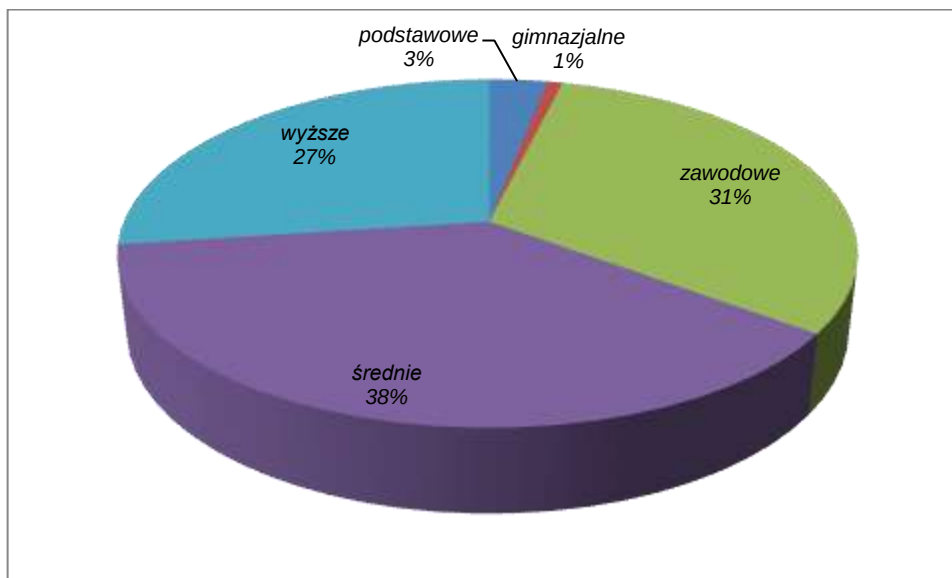
9) Proszę wskazać 2 najważniejsze działania rewitalizacyjne, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane na terenie Gminy Pyzdry, poza miejscowością, w której Pani/Pan mieszka.

Komentarz: respondenci mogli wskazać maksymalnie 2 najważniejsze działania rewitalizacyjne, poza miejscowością, w której mieszkają. W ten sposób jako dobro wspólne ankietowani wskazali, iż ich zdaniem do najpilniejszych działań należą: remont dróg i chodników oraz ich budowa oraz polepszenie stanu technicznego i rozwój mediów. Na niniejsze pytanie uzyskano 183 odpowiedzi.

Ogólny profil osób ankietowanych zaprezentowano na poniższych czterech rycinach:

Komentarz: 76% respondentów to kobiety, a 24% to mężczyźni. Pod względem zróżnicowania na poszczególne grupy wiekowe udzielający odpowiedzi na pytania w większości to ludność w wieku 36 – 50 lat – 64%. Osoby z wykształceniem średnim stanowiły 38% wszystkich ankietowanych osób. W kolejnym zbiorze znalazły się osoby z wykształceniem zawodowym – 31%, a dalej osoby z wykształceniem wyższym – 27%. Stosunek badanych osób do Gminy Pyzdry został przedstawiony na ostatniej rycinie. Wynika z niej, że najwięcej (48%) ankietowanych zarówno mieszka, jak i pracuje na terenie gminy. Osoby pracujące poza Gminą Pyzdry stanowiły 27%, a osoby nie pracujące 22% wszystkich respondentów.

**Wypełnione ankiety złożono w Sekretariacie Urzędu Miejskiego w Pyzdrach,
ul. Taczanowskiego 1, 62-310 Pyzdry.**